

การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ
กรณีศึกษาสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The Implementation of African Swine Fever Surveillance and Preventive Policy:
A Case Study of Surin Provincial Livestock Office

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration in Public Administration

Department of Public Administration

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์	การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์ แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติกรณีศึกษาสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดสุรินทร์
โดย	นายสมทัศน์ อย่างสุข
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ศิริประกอบ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพงศ์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมนทิพย์ จิตสว่าง)

สมทัศน์ อย่างสุข : การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติกรณีศึกษาสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ . (The Implementation of African Swine Fever Surveillance and Preventive Policy: A Case Study of Surin Provincial Livestock Office) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.ธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายการนำนโยบายไปปฏิบัติของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ในด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า นโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร มีการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการระดับแห่งชาติ โดยใช้แผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (Contingency plan) และแนวทางเวชปฏิบัติของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (Clinical practice guideline) ตามแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยหรือภัยพิบัติ (Disaster Risk Management: DRM) นโยบายยังเน้นความร่วมมือและบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในห่วงโซ่การผลิตสุกร

การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จเกิดจาก 1) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom up approach) 2) การปฏิบัติตามมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอย่างเคร่งครัด 3) การจัดกลุ่มพื้นที่ตามระดับความเสี่ยงของโรคเพื่อกำหนดมาตรการและจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม 4) โครงสร้างการทำงานแบบบูรณาการที่ยืดหยุ่น คล่องตัว รวดเร็ว และมีลักษณะเครือข่ายเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ 5) รูปแบบการสื่อสารนโยบายแบบเชิงรุก (Pro-active) และมีกลยุทธ์สร้างการตื่นรู้ในภาคประชาชน (Public awareness) 6) การสร้างรับรู้ของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติและการพัฒนาบุคลากรที่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ 7) การส่งเสริมผลักดันให้เกษตรกรปรับระบบการเลี้ยงสุกรให้มีระบบป้องกันโรค (Biosecurity) ขึ้นพื้นฐาน ตามมาตรา 7 ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ในระบบป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (Good farming management: GFM) 8) การติดตามและประเมินผลนโยบายร่วมกันในหน่วยงาน และ 9) การทำงานเชิงรุกในพื้นที่เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรตลอดห่วงโซ่การผลิตสุกร

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6181094024 : MAJOR PUBLIC ADMINISTRATION

KEYWORD: African Swine Fever, ASF, policy implementation, Surin provincial livestock office, successful policy implementation

Somtat Yangsuk : The Implementation of African Swine Fever Surveillance and Preventive Policy: A Case Study of Surin Provincial Livestock Office. Advisor: Assoc. Prof. Thanapan Laiprakobsup, Ph.D.

This research aims to describe and identify significant factors of implementation of African Swine Fever (ASF) surveillance and preventive policy in Surin provincial livestock office. This is a qualitative research based on document analysis and in-depth interview of 18 key informants who involved in African Swine Fever surveillance and preventive policy.

It shows which surveillance and preventive African Swine Fever policy is operating in the form of a national committee, by using “Contingency plan of surveillance preventive and control African Swine Fever and Clinical practice guideline (CPG)” based on Disaster risk management (DRM). In addition, this policy values of the participation and integration between government sector and stakeholders in the pig production chain.

The result also suggests, the key factors due to the successful policy implementation are followed: 1) participation by using bottom-up approach in the policy formulation process, 2) strict implementation of surveillance and preventive measures, 3) classification of areas by disease risk level to determine the feasible measures and allocate appropriate resources, 4) organizing the flexible and fast operating structure and also cooperating all sectors to create a strong network for disease surveillance in the area, 5) communication should be designed as pro-active policy and urging public awareness to the communities, 6) generating leader’s perception for the policy implementation and human resource development (HRD) should be also continuous and consistent, 7) promoting and encouraging farmers to adjust the pig farming system by having a disease prevention system (biosecurity) according to section 7 of the Animal Epidemic Act, B.E. 2558, especially the system for prevention disease in farming (Good farming management: GFM), 8) policy monitoring and evaluation of the organization are firmly requested and 9) active working on surveillance and prevention of African Swine Fever (ASF) throughout the pig production chain is necessary though.

Field of Study: Public Administration

Student's Signature .....

Academic Year: 2020

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีจากความอนุเคราะห์และความเมตตาเป็นอย่างสูงจากท่านรองศาสตราจารย์ ดร.ธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะแก้ไข และให้คำปรึกษาในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำ การแก้ไขพัฒนาสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ครบถ้วนยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีส่วนในการเรียน ให้คำปรึกษา ตลอดจนการเปิดมุมมองความรู้ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์แก่ข้าพเจ้า

ขอขอบคุณความรู้ทางด้านสัตวแพทย์โดยเฉพาะทางด้านโรคสุกรจากคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และประสบการณ์ที่เคยทำงานภาคสนามด้านการเลี้ยงสุกรกับสำนักวิชาทรัพยากรการเกษตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอขอบคุณอย่างยิ่งสำหรับกรมปศุสัตว์และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ที่เป็นแรงบันดาลใจในการทำหัวข้อสารนิพนธ์ครั้งนี้ และขอขอบคุณท่านปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ ตลอดจนหัวหน้ากลุ่ม/ฝ่าย ปศุสัตว์อำเภอ บุคลากรเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอทั้ง 17 อำเภอ ในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลและใช้ประสบการณ์ทำงานร่วมบุคคลดังกล่าว มาสนับสนุนการจัดทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รุ่นที่ 50 ที่มีส่วนในการช่วยเหลือให้คำปรึกษา และแรงผลักดันในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

และสุดท้ายนี้ขอขอบคุณ บิดา มารดา ครอบครัว และคุณจิรวรรณ หมื่นมี ที่สนับสนุนเป็นกำลังใจ และอยู่เบื้องหลังจนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สมทัศน์ อย่างสุข

สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 คำถามการวิจัย	8
1.3 วัตถุประสงค์	8
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	9
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
1.6 นิยามศัพท์	9
บทที่ 2 การสำรวจวรรณกรรม	11
2.1 การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy implementation)	11
2.2 การบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM)	14
2.3 โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF)	22
2.4 ข้อมูลหน่วยงาน	25
2.5 งานวิจัยเชิงประจักษ์.....	31

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	38
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	41
3.1 รูปแบบการวิจัย	41
3.2 หน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
3.3 การเก็บข้อมูล	42
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	44
บทที่ 4 ผลการวิจัย	47
4.1 ผลการวิจัย (Research findings).....	47
4.1.1 นโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคหิวาต์แอฟริกาในสุกร	47
1.)ที่มาและกำหนดนโยบายมาตรการในระดับประเทศไทย	47
2.)หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย.....	53
3.)รูปแบบกลไกการทำงาน.....	54
4.)การดำเนินงานด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคหิวาต์แอฟริกาในสุกรในพื้นที่ จังหวัดสุรินทร์.....	58
4.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการนํานโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคหิวาต์แอฟริกาในสุกร ไปปฏิบัติของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์	58
1.)ปัจจัยด้านลักษณะของตัวนโยบาย	59
2.)ปัจจัยด้านมาตรฐานของนโยบาย	63
3.)ปัจจัยด้านโครงสร้างการดำเนินงาน	66
4.)ปัจจัยด้านการสื่อสารนโยบาย.....	73
5.)ปัจจัยด้านทรัพยากรของนโยบาย.....	77
6.)ปัจจัยด้านบุคลากรที่นํานโยบายไปปฏิบัติ	81
7.)ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี	84
8.)ปัจจัยสภาพแวดล้อมของนโยบาย	85

9.) ปัจจัยด้านการติดตามและประเมินผลนโยบาย	88
10.) ลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ.....	91
4.2 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion of findings).....	92
4.2.1 การอภิปรายนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร	92
4.2.2 การอภิปรายปัจจัยที่ส่งผลต่อการนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์ แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์	93
4.3 สรุปผลการวิจัย (Conclusion).....	103
บทที่ 5 บทสรุป.....	108
5.1 นัยสำคัญเชิงนโยบาย (Policy implications).....	108
5.2 นัยสำคัญเชิงทฤษฎี (Theoretical implications).....	110
5.3 การศึกษาวิจัยอนาคต (Future research)	110
บรรณานุกรม.....	112
ภาคผนวก.....	117
ประวัติผู้เขียน.....	126

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 มูลค่าสินค้าปศุสัตว์ ประเภทสุกรส่งออกนอกราชอาณาจักรไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (ระหว่างตุลาคม 2562 – 30 กันยายน 2563)	5
ตารางที่ 2 แสดงจำนวน ร้อยละความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ที่มีผลต่อลำดับ ความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลในการนำนโยบายไปปฏิบัติ	91

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรในประเทศไทย โดยใช้วิธี Spatial Multi-criteria Decision Analysis (S-MCDA)	4
ภาพที่ 2 วงจรการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย.....	19
ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย การจัดการภัยพิบัติ การลดความเสี่ยงสาธารณภัย และการพัฒนาที่ยั่งยืน	20
ภาพที่ 4 สมการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster risk).....	20
ภาพที่ 5 โครงสร้างการบริหารส่วนราชการของกรมปศุสัตว์.....	26
ภาพที่ 6 โครงสร้างหน่วยงานสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์	28
ภาพที่ 7 แผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร (Contingency plan) และแนวทางเวชปฏิบัติของโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร (Clinical practice guideline).....	57

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (World Organisation for Animal Health :OIE) ได้กำหนดให้โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF) เป็นโรคติดต่อไวรัสที่ติดต่อร้ายแรงในสัตว์ตระกูลสุกรและหมูป่า และมีต้นกำเนิดของโรคในทวีปแอฟริกา (World Organisation for Animal Health (OIE), 2018) โรคดังกล่าวเป็นโรคสัตว์แปลกถิ่น (Exotic diseases) และโรคอุบัติใหม่ (Emerging diseases) ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และไม่ใช่โรคติดต่อระหว่างสัตว์สู่คน (Zoonotic diseases) แต่เป็นโรคที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคม (Socio-economic impacts) ตลอดห่วงโซ่อุปทานการเลี้ยงสุกรของประเทศที่พบการระบาด หากมีการระบาดของโรคจะดำเนินการกำจัดโรคได้ยากเพราะเชื้อไวรัสที่ก่อโรคมมีความทนทานต่อสิ่งแวดล้อมสูงสามารถปนเปื้อนอยู่ในผลิตภัณฑ์จากสุกร-ซากสุกร โรคนี้ไม่มียารักษาและไม่มีวัคซีนป้องกันโรค ความรุนแรงของโรคสูงโดยสุกรที่ติดเชื้อมีอัตราป่วยและตายเกือบร้อยละ 100 แต่ถ้าหากสุกรที่หายป่วยจะสามารถแพร่โรคได้ตลอดชีวิต และมีความเสี่ยงสูงในการปนเปื้อนของเชื้อไวรัสจากประเทศที่มีการระบาดของโรคผ่านทางกลไกการลักลอบนำเข้าสุกรและผลิตภัณฑ์สุกร-ซากสุกร (สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์, 2562)

องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) ได้รายงานสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2563 พบการระบาดของโรคในทวีปแอฟริกา ทวีปยุโรป และทวีปเอเชีย (World Organisation for Animal Health (OIE), 2020) โดยสถานการณ์ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก พบการระบาดของโรคครั้งแรกในประเทศจีน ในช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2561 และมีการระบาดจำนวน 14 ประเทศ โดยเรียงลำดับการระบาดเริ่มต้นจากประเทศจีน มองโกเลีย เวียดนาม กัมพูชา เขตปกครองพิเศษฮ่องกง เกาหลีเหนือ ลาว ฟิลิปปินส์ เมียนมา เกาหลีใต้ ดิมอร์-เลสเต อินโดนีเซีย ปาปัวนิวกินี และอินเดีย ตามลำดับ ทั้งนี้ประเทศไทยยังไม่มีรายงานการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (ข้อมูลรายงาน ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2563 โดยสำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์) และองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization: FAO) ได้กำหนดให้โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรจัดเป็นโรคสัตว์ข้ามประเทศ (Transboundary Animal Diseases :TADs) ที่มีความรุนแรงสามารถติดต่อแพร่กระจายของโรคได้รวดเร็วโดยไม่ต้องคำนึงถึงพรมแดนระหว่างประเทศ (Irrespective of national borders) มีผลกระทบทางเศรษฐกิจ-สังคม (Socio-economic impacts) และความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) จำเป็นมีการป้องกันและยับยั้งการแพร่ระบาดของโรค (Animal Production and Health Division (AGA) FAO, 2020)

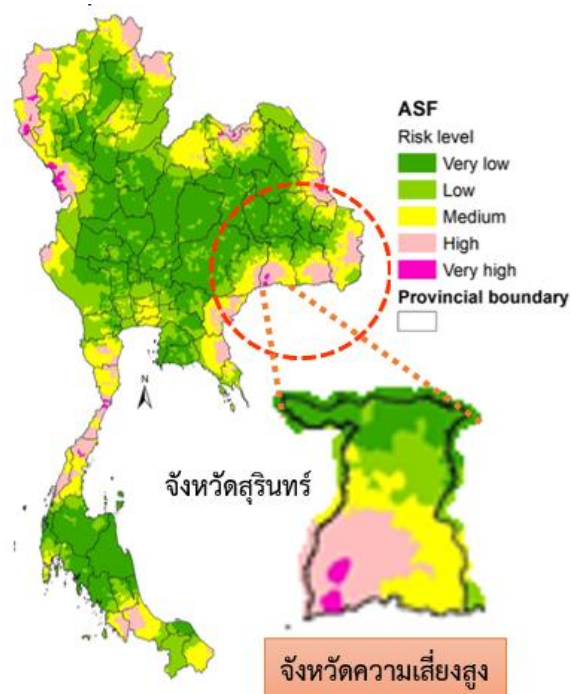
จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคที่เกิดขึ้นในหลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้านรอบประเทศไทย จึงมีโอกาสความเสี่ยงสูงมากที่โรคจะแพร่เข้ามาภายในประเทศ ดังนั้นกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสุขภาพสัตว์และมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ของประเทศ ได้ดำเนินมาตรการการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคหิวหวัดแอฟริกาในสุกรอย่างเข้มงวดและต่อเนื่องตลอดมา โรคคหิวหวัดแอฟริกาในสุกรเป็นโรคระบาดสัตว์ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรมปศุสัตว์ได้เตรียมพร้อมในการรับมือโดยได้จัดทำแผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคหิวหวัดแอฟริกาในสุกร (Contingency plan) และแนวทางเวชปฏิบัติของโรคคหิวหวัดแอฟริกาในสุกร (Clinical practice guideline) เพื่อให้เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ สัตวแพทย์ให้มีแนวทางในดำเนินการและการแนะนำเกษตรกรเป็นไปในแนวทางเดียวกัน (สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์, 2562) และเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2562 ทางคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคคหิวหวัดแอฟริกาในสุกรเป็นวาระแห่งชาติ โดยมีการอนุมัติกรอบวงเงินงบประมาณในการดำเนินงาน ระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ. 2562 - 2564) เพื่อใช้ในกิจกรรมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค และนายกรัฐมนตรีได้ลงนามตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 302/2562 ลงวันที่ 15 ตุลาคม 2562 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการป้องกัน ควบคุมและกำจัดโรคคหิวหวัดแอฟริกาในสุกรแห่งชาติ โดยมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่ในการบริหารงานและขับเคลื่อนมาตรการตามแผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคคหิวหวัดแอฟริกาในสุกรของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักนโยบายและแผนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2562) ครอบคลุมในทุกจังหวัดทั่วประเทศรวมถึงจังหวัดสุรินทร์

การเลี้ยงสุกรในจังหวัดสุรินทร์ จากรายงานของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์ ได้รายงานข้อมูลจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และปศุสัตว์ ปี พ.ศ. 2563 (ประมวลผลข้อมูล ณ วันที่ 20 มีนาคม 2563) พบว่า จังหวัดสุรินทร์มีการเลี้ยงสุกร จำนวน 68,036 ตัว คิดเป็นร้อยละ 0.57 ของจำนวนสุกรทั้งประเทศ (จำนวนสุกรทั้งประเทศ 12,038,208 ตัว) โดยเป็นจังหวัดที่มีจำนวนสุกรเป็นลำดับที่ 43 ของประเทศ และมีเกษตรกรที่เลี้ยงสุกร จำนวน 5,274 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.17 ของจำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงสุกรทั้งประเทศ (จำนวนเกษตรกรทั้งประเทศ 166,591 ราย) โดยเป็นจังหวัดที่มีจำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงสุกรเป็นลำดับที่ 9 ของประเทศ ดังนั้นเมื่อเทียบอัตราส่วนจำนวนสุกรต่อจำนวนเกษตรกรของจังหวัดสุรินทร์ พบว่ามีอัตราส่วน 13 : 1 อัตราส่วนมีความสอดคล้องกับลักษณะการเลี้ยงในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ที่ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงสุกรแบบการเลี้ยงหลังบ้าน (Backyard) หรือการเลี้ยงสุกรแบบฟาร์มเกษตรกรรายย่อย (การเลี้ยงสุกรที่น้อยกว่า 50 ตัวต่อฟาร์ม) ลักษณะการเลี้ยงสุกรรูปแบบดังกล่าวมีความเสี่ยงต่อโรคระบาดในสุกรเนื่องจากเกษตรกรมีความบกพร่องในการปฏิบัติงานและการจัดการฟาร์มสุกรรายย่อย ตลอดจนมีข้อจำกัดในเรื่องระบบ

ความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) ทั้งในด้านการจัดการองค์ประกอบฟาร์ม การจัดการโรงเรือนที่เลี้ยง และการจัดการด้านการควบคุมป้องกันโรค ทั้งนี้เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่มักจะมองข้ามหลักประโยชน์ที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักการป้องกันโรคที่จะช่วยลดการสูญเสียจากโรคระบาดในสุกร (ธีรชชาวัลย์ โทบั่นลือภพ และคณะ, 2557) และสิ่งที่มีความเสี่ยงในการเกิดโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรที่สำคัญในเกษตรกรรายย่อย คือ การเลี้ยงสุกรด้วยเศษอาหาร (Swill feeding) ที่มีเนื้อสุกรปนเปื้อนเชื้อไวรัสดังกล่าว และความเสี่ยงจะสูงขึ้นหากเศษอาหารดังกล่าวไม่ผ่านการต้มให้สุกหรือไม่ผ่านการให้ความร้อนที่ 90 องศาเซลเซียส ในระยะเวลา 30 นาที (สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์, 2562) ดังนั้นเพื่อยกระดับระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) ในการป้องกันโรคในสุกรรวมถึงโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร กรมปศุสัตว์ได้มีการผลักดันส่งเสริมให้เกษตรกรที่เลี้ยงสุกรหลังบ้านหรือเกษตรกรรายย่อยเข้าสู่ระบบฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (Good Farming Management: GFM) เป็นขั้นพื้นฐานและเพื่อเตรียมความพร้อมในพัฒนาสู่มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) ในฟาร์มสุกรต่อไป (สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์, 2563)

กรมปศุสัตว์ได้ทำการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรในประเทศไทยเพื่อใช้ในการวางแผนมาตรการการป้องกันโรคที่มีโอกาสจะแพร่ระบาดเข้าสู่ประเทศไทย โดยใช้หลักการระบาดวิทยาทางสัตวแพทย์ (Veterinary Epidemiology) ด้วยวิธีการ Spatial Multi-criteria Decision Analysis (S-MCDA) โดยทำการวิเคราะห์พื้นที่จากปัจจัยเสี่ยงทางระบาดวิทยาจำนวน 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ระยะทางถึงแนวชายแดน 2) ระยะทางถึงด่านตามแนวชายแดน และ ด่านระหว่างประเทศ 3) ระยะทางถึงโรงฆ่าสุกร 4) การเคลื่อนย้ายสุกร 5) ความหนาแน่นของฟาร์มสุกรรายย่อย (< 50 ตัว) และ 6) ความหนาแน่นของฟาร์มสุกรที่ใช้เศษอาหารเลี้ยงสุกร จากการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรในประเทศไทยพบว่า จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร จำเป็นต้องมีการเฝ้าระวังและป้องกันโรคที่เข้มงวด โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอที่มีแนวชายแดนติดกับกัมพูชา (กลุ่มระบาดวิทยาทางสัตวแพทย์ สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์, 2561) รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคคอหิวต้อแอฟริกาในสุกรในประเทศไทย โดยใช้วิธี Spatial Multi-criteria Decision Analysis (S-MCDA)

ที่มา: ดัดแปลงภาพจาก สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์ , 2561

จังหวัดสุรินทร์มีอาณาเขตติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชาตามแนวเขตแดนไทย – กัมพูชา โดยมีความยาวตลอดแนวเขตแดนประมาณ 90 กิโลเมตร ทอดยาวตามแนวเทือกเขาพนมดงรัก ในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบัวเชด อำเภอสังขะ อำเภอกาบเชิง และอำเภอพนมดงรัก และมีจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ เชื่อมต่อกับจุดผ่านแดนถาวรโอรส์เมียด อำเภอสำโรง จังหวัดอุดรธานี ราชอาณาจักรกัมพูชา โดยมีความสำคัญในด้านตลาดการค้าชายแดน การนำเข้า-ส่งออกสินค้า การท่องเที่ยว และการเดินทางติดต่อระหว่างประเทศ นอกจากนี้จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ มีความสำคัญในการเป็นจุดการส่งออกสุกรมีชีวิตไปยังราชอาณาจักรกัมพูชาเพียงแห่งเดียวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสุกรมีชีวิตส่วนใหญ่มาจากฟาร์มสุกรต้นทางในพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์, 2563) จากรายงานมูลค่าสินค้าปศุสัตว์ส่งออกนอกราชอาณาจักรไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2562 – 30 กันยายน 2563) โดยด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ กรมปศุสัตว์ มีการส่งออกสุกรมีชีวิต จำนวน 973,776 ตัว มีมูลค่า 7,330,845,984.79 บาท รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 1 ทั้งนี้จังหวัดสุรินทร์ไม่มีการนำเข้าสุกรมีชีวิตจากราชอาณาจักรกัมพูชา

ตารางที่ 1 มูลค่าสินค้าปศุสัตว์ ประเภทสุกรส่งออกนอกราชอาณาจักรไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (ระหว่างตุลาคม 2562 – 30 กันยายน 2563)

ประเภทสุกรมีชีวิต	จำนวน (ตัว)	มูลค่า (บาท)
ลูกสุกรขุน	111,102	183,187,250.00
สุกรขุน	859,032	7,042,284,290.28
สุกรพันธุ์	3,642	105,374,444.51
รวม	973,776	7,330,845,984.79

ที่มา: ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ กรมปศุสัตว์, 2563

การส่งออกสุกรมีชีวิตมีความเสี่ยงการปนเปื้อนเชื้อไวรัสโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรจากยานพาหนะ คน และวัสดุอุปกรณ์ที่ส่งสุกรไปจำหน่ายที่ประเทศเพื่อนบ้าน (สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์, 2562) ดังนั้นกรมปศุสัตว์และจังหวัดสุรินทร์จึงได้มีมาตรการป้องกันโรคและลดความเสี่ยงโดยให้ภาคเอกชนสร้างสถานกักกันสุกรและจุดขนถ่ายสุกรเพื่อการส่งออก และการใช้รถขนส่งกลางที่ลดโอกาสที่เกิดการสัมผัสโดยตรง (Direct contact) ระหว่างรถขนส่งสุกรจากฟาร์มสุกรภายในประเทศกับรถขนส่งสุกรจากกัมพูชา ตลอดจนมีการทำความสะอาดฆ่าเชื้อยานพาหนะทุกคันหลังจากเสร็จสิ้นการขนถ่ายสุกรเพื่อการส่งออก

ตามที่พบการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรภายในราชอาณาจักรกัมพูชาส่งผลให้จังหวัดสุรินทร์มีความเสี่ยงโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรที่สูงขึ้น จากข้อมูลขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization : FAO) ได้รายงานสถานการณ์ของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (ASF situation in Asia; updated 5 March 2020) ตามที่กระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมง (Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries: MAFF) ราชอาณาจักรกัมพูชา ได้รายงานพบสุกรป่วยตายด้วยโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรและมีการยืนยันผลทางห้องปฏิบัติการครั้งแรกเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2562 มีสุกรป่วยตายในฟาร์มสุกรในพื้นที่จังหวัดรัตนคีรี (Ratanakiri) และมีการรายงานการระบาดของโรคเพิ่มเติมในพื้นที่จังหวัดตโปงคัมม (Tboung Khmum) จังหวัดสวายเรียม (Svay Rieng) จังหวัดตาแก้ว (Takeo) และจังหวัดกันดาล (Kandal) ดังนั้นจึงมีจำนวนจังหวัดที่พบโรคดังกล่าว จำนวน 5 จังหวัด (Animal Production and Health Division (AGA) FAO, 2020) ทั้งนี้จังหวัดดังกล่าวไม่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์และราชอาณาจักรไทย

จากข้อมูลของกองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้รายงานการเดินทางของผู้เดินทางจากราชอาณาจักรกัมพูชาเข้าพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ณ จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562) มีผู้เดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย จำนวน 376,490 คน และเดินทางออกจากราชอาณาจักรไทย จำนวน 388,134 คน โดยส่วนใหญ่เป็นชาวกัมพูชาที่เดินทางเข้ามาเพื่อติดต่อกำค้า การท่องเที่ยว และรักษาพยาบาลในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ การเดินทางเข้าพื้นที่จังหวัดสุรินทร์มีความเสี่ยงที่ผู้เดินทางจะลักลอบนำเข้าผลิตภัณฑ์ปนเปื้อนเชื้อไวรัสเชื้อไวรัส ตลอดจนการปนเปื้อนเชื้อไวรัสผ่านยานพาหนะที่เดินทางเข้าพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ และจากรายงานของด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ ได้ทำการการตรวจยึดผลิตภัณฑ์สุกรจากผู้เดินทางเพื่อเป็นการเฝ้าระวังและป้องกันโรค และได้ส่งตัวอย่างผลิตภัณฑ์สุกรที่ตรวจยึดส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (ศวพ. สุรินทร์) กรมปศุสัตว์ เพื่อตรวจสอบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร จากรายงานปีงบประมาณ 2562 (ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562) มีการตรวจยึดผลิตภัณฑ์สุกรจำนวน 156 ตัวอย่าง ตรวจพบสารพันธุกรรม (DNA) ของเชื้อไวรัสโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรจำนวน 26 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 16.67 ของตัวอย่างผลิตภัณฑ์สุกรที่ตรวจยึดทั้งหมด ผลิตภัณฑ์ที่ตรวจยึด ได้แก่ กุนเชียง ไส้กรอกหมู เนื้อหมูหมักเกลือ เนื้อหมูร้า เนื้อหมูสด และเนื้อหมูแดดเดียว โดยผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีที่มาจากจังหวัดในราชอาณาจักรกัมพูชา ได้แก่ จังหวัดอุดรมีชัย (Oddar Meanchey) จังหวัดเสียมราฐ (Siem Reap) จังหวัดบันทายมีชัย (Banteay Meanchey) จังหวัดพระตะบอง (Battambang) จังหวัดพระวิหาร (Preah Vihear) และจังหวัดกำปงจาม (Kampong Cham) ทั้งนี้จังหวัดส่วนใหญ่มีอาณาเขตติดต่อกับราชอาณาจักรไทย โดยเฉพาะจังหวัดอุดรมีชัย (Oddar Meanchey) ที่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์ ดังนั้นหากมีการลักลอบนำผลิตภัณฑ์สุกรเข้ามาในพื้นที่และมีการนำผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปใช้เป็นเศษอาหารในการเลี้ยงสุกรย่อมส่งผลให้สุกรมีการติดโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรได้

จากการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรในประเทศไทยของกรมปศุสัตว์ และข้อมูลการระบาดของโรคในราชอาณาจักรกัมพูชา ตลอดจนการตรวจพบสารพันธุกรรม (DNA) ของเชื้อไวรัสโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรในผลิตภัณฑ์สุกรจากการลักลอบนำเข้าผลิตภัณฑ์สุกรล้วนเป็นปัจจัยภายนอกประเทศที่ส่งผลให้จังหวัดสุรินทร์เป็นพื้นที่เสี่ยงสูงต่อโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร แต่อย่างไรก็ตามจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้จังหวัดสุรินทร์มีการออกประกาศคำสั่งที่ 994/2563 ลงวันที่ 24 มีนาคม 2563 เรื่อง การระงับการใช้ช่องทางการเข้า-ออกของคน ยานพาหนะ และสิ่งของ ณ จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม (เพิ่มเติม) โดยให้ยกเว้นการนำเข้า-ส่งออกของตามกฎหมายว่าด้วยการศุลกากรและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ระหว่างเวลา

06.00-18.00 น. (จังหวัดสุรินทร์, 2563) การปิดพรมแดนส่งผลให้ความเสี่ยงโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรจากปัจจัยภายนอกประเทศของไทยต่ำลง แต่ถ้าหากมีการอนุมัติเปิดใช้จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จะส่งผลให้จังหวัดสุรินทร์มีความเสี่ยงของโรคกลับมาเช่นเดิม

ปัจจัยภายในจังหวัดสุรินทร์ก็มีผลต่อการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร เช่นเดียวกัน แม้ว่ายังไม่มีรายงานโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ก็ตาม จากการฐานข้อมูลการเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ (e-Smart Surveillance) ของกรมปศุสัตว์ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2558 – 2563 (ระยะเวลา 6 ปีย้อนหลังตามที่มีรายงานโรค) พบว่ามีประกาศโรคระบาดสัตว์ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ได้รายงานการเกิดโรคในสุกรดังนี้ โรคอหิวาต์สุกร (Classical Swine Fever: CSF) จำนวน 1 ครั้ง และโรคกลุ่มอาการในระบบสืบพันธุ์และระบบทางเดินหายใจในสุกรหรือโรคพีอาร์อาร์เอส (Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome: PRRS) จำนวน 4 ครั้ง ซึ่งโรคทั้งสองก่อความเสียหายแก่สุกรและสุกรมีอัตราการป่วยตายที่สูง จากการถอดบทเรียนที่ผ่านมาพบว่า จุดเกิดโรคระบาดในสุกรจะเกิดกับเกษตรกรรายย่อยหรือมีการเลี้ยงหลังบ้าน และเป็นพื้นที่อำเภอที่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง โดยสาเหตุหลักคือ การลักลอบเคลื่อนย้ายสุกรป่วยเข้าพื้นที่ ดังนั้นประเด็นสำคัญถ้าหากมีการเกิดระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในจังหวัดข้างเคียง จะส่งผลให้อำเภอที่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดข้างเคียงจะเป็นพื้นที่ความเสียหายการเกิดโรคที่สูงขึ้น (กลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์, 2563)

ดังนั้นสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอทุกอำเภอในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ในฐานะหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ที่รับผิดชอบหลักด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติในพื้นที่ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2561 โดยมีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังและควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (War room) ในระดับจังหวัดสุรินทร์ โดยมีท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์เป็นประธาน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรได้อย่างมีประสิทธิภาพและบูรณาการประสานงานภายใต้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์, 2562) และเมื่อพิจารณาที่ตั้งของจังหวัดสุรินทร์จัดเป็นพื้นที่เสี่ยงสูงเพราะมีชายแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชาที่พบการระบาดของโรค ดังนั้นจึงได้ออกประกาศกำหนดเขตเฝ้าระวังโรคระบาดชนิดโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในสัตว์หรือซากสัตว์ชนิดสุกรหรือหมูป่า โดยกำหนดให้ท้องที่ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ทุกอำเภอในจังหวัดสุรินทร์ เป็นเขตเฝ้าระวังโรคระบาดชนิดโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในสัตว์หรือซากสัตว์ชนิด สุกร หรือหมูป่า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร โดยห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์ เข้าออก ผ่าน หรือภายในเขตเฝ้าระวังโรคระบาด เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบประจำเขตนั้นทุกครั้งที่มีการเคลื่อนย้าย (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์, 2562b) นอกจากนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จังหวัดสุรินทร์ได้ดำเนินการซักซ้อมแผนเฝ้าระวัง ป้องกัน

และควบคุมโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรระดับจังหวัดรูปแบบเฉพาะหน้าที่ (Functional exercise) เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการป้องกันความเสียหายร้ายแรงที่จะเกิดขึ้น และเตรียมความพร้อมรับมือโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร ตลอดจนการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนภายในจังหวัดสุรินทร์ จากการดำเนินงานที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 - 2563 จังหวัดสุรินทร์และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์มีเป้าหมายสำคัญตามนโยบายมาตรการ คือ สามารถเฝ้าระวังและป้องกันโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของโรค และมีความพร้อมเผชิญเหตุหากเกิดการระบาดของโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรในพื้นที่เพื่อให้โรคสงบโดยเร็ว

การดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว ถือเป็นนโยบายใหม่ของภาครัฐและกรมปศุสัตว์ โดยยังไม่มีการศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าวิจัยมีส่วนช่วยอธิบายและวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัญหาอุปสรรคจากการปฏิบัติงาน และนำผลการศึกษามาช่วยพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและพัฒนาแผนปฏิบัติงานที่เหมาะสมในระดับพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ให้บรรลุผลตามเป้าหมาย อันจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจตลอดระบบห่วงโซ่อุปทานการเลี้ยงสุกร และทำให้เกิดความมั่นคงทางอาหารในพื้นที่ต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 นโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรมีลักษณะอย่างไร?

1.2.2 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์มีการนำนโยบายไปปฏิบัติในด้านการเฝ้าระวังและป้องกัน โรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรอย่างไร มีปัจจัยและปัญหาอุปสรรคใดที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ?

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่ออธิบายการนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

1.3.2 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ และค้นหาปัญหาหรืออุปสรรคในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

1.3.3 เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรต่อสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้มีขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรในสังกัดสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอทั้ง 17 อำเภอ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร

1.4.2 ขอบเขตกรณีศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติในด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคในสุกร ทั้งนี้ทางผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาครอบคลุมในประเด็น “การควบคุมโรค” เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีรายงานการระบาดของโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร ณ เวลาที่ศึกษา (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2563 โดยสำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์)

1.4.3 ขอบเขตของช่วงเวลาเหตุการณ์ที่ใช้ศึกษา

ผู้วิจัยเลือกศึกษาการนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ ในช่วงเวลาเหตุการณ์ช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2561 (พบระบาดของโรคครั้งแรกในประเทศจีนและทวีปเอเชีย) ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563

1.4.4 ขอบเขตเวลาที่ทำวิจัย

ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษา จำนวน 4 เดือน ระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2563 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติและปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร ของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

1.5.2 ผลการศึกษาเป็นแนวทางพัฒนานโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร และใช้กำหนดแผนปฏิบัติงานที่เหมาะสมในระดับพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

1.6 นิยามศัพท์

1.6.1 การเฝ้าระวังโรค (Disease surveillance) คือ มาตรการและกิจกรรมที่ดำเนินการค้นหาการเกิดโรค มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบรูปแบบและแนวโน้มการเกิดโรค ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการควบคุมและป้องกันโรค ตลอดจนประเมินผลการเกิดโรค

1.6.2 การป้องกันโรค (Disease prevention) คือ มาตรการและกิจกรรมที่ดำเนินการก่อนที่จะเกิดโรค มีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้เกิดโรค โดยการกำจัดหรือลดสาเหตุที่ทำให้เกิดโรค

1.6.3 การควบคุมโรค (Disease control) คือ มาตรการและกิจกรรมที่ดำเนินการหลังจากที่เกิดโรคหรือภัยขึ้นแล้ว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรคหรือภัยนั้นสงบโดยเร็วก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและความเป็นอยู่น้อยที่สุด และไม่เกิดขึ้นอีก หรือหากเกิดขึ้นก็สามารถรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากขึ้น

บทที่ 2

การสำรวจวรรณกรรม

การศึกษาวิจัย เรื่อง การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ไปปฏิบัติ กรณีศึกษาสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ ในส่วนบทที่ 2 การสำรวจวรรณกรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการนำนโยบายไปปฏิบัติและการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์ และสรุปเป็นกรอบแนวคิดและแนวทางการศึกษา ทางผู้วิจัยจึงได้มีการสำรวจวรรณกรรม จำนวน 5 หัวข้อ ได้แก่

1. การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy implementation)
2. การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM)
3. โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF)
4. ข้อมูลหน่วยงาน
5. งานวิจัยเชิงประจักษ์
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy implementation)

2.1.1 ความหมาย ลักษณะ และความสำคัญของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy implementation) เป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนกระบวนการนโยบายสาธารณะ (Policy process) หรือวงจรนโยบายสาธารณะ (Policy cycle) โดยนักวิชาการ Anderson James E. (1994) ได้อธิบายกระบวนการนโยบายสาธารณะ (Policy process) เป็นกระบวนการและการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดนโยบายสาธารณะ (Public policy) และประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการระบุปัญหาและการก่อตัวของประเด็นนโยบาย (Problem identification and agenda setting) ขั้นตอนการก่อตัวของนโยบายสาธารณะ (Formulation) ขั้นตอนการพัฒนาทางเลือกนโยบาย (Adoption) ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Implementation) และขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation)

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539) ได้อธิบายวงจรนโยบายสาธารณะ (Policy cycle) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการก่อตัวของนโยบายสาธารณะ (Policy formation) ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย (Policy formulation) ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy implementation) ขั้นตอนการประเมินผลนโยบาย (Policy evaluation) และขั้นตอนการต่อเนื่อง การทดแทน และการสิ้นสุดนโยบาย (Policy maintenance, Succession and Termination)

การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy implementation) มีความหมาย ลักษณะ และความสำคัญ ดังนี้

Pressman, J. L., and A. B. Wildavsky (1973) ได้ให้ความหมายว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และก่อให้เกิดผลผลิตตามเป้าหมายของนโยบาย และหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จตามเป้าหมายในทุกด้าน ทั้งการดำเนินงานที่เรียบง่ายและมีความครบถ้วนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

Donald Van Meter and Carl E. Van Horn (1975, อ้างใน พิทยา บวรวัฒนา, 2550) การนำเอานโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน โดยเป็นผลจากการส่งเสริมหรือขัดขวางความพยายามของรัฐในการบรรลุเป้าหมายของนโยบายบางประการที่ถูกกำหนดไว้แล้วล่วงหน้า

จุมพล หนิมพานิช (2554) ได้ให้ความหมายการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy implementation) เป็นการบริหารนโยบายที่ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์พฤติกรรมองค์การ ปฏิสัมพันธ์ของบุคคลและกลุ่ม สมรรถนะและความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทั้งภาครัฐและเอกชน สภาพแวดล้อมของระบบ และปัจจัยอื่น ๆ ที่กระทบต่อการบรรลุเป้าหมายของนโยบาย

2.1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ สามารถอธิบายได้จากตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy implementation mode) จากแนวคิดดังนี้

แนวคิดตัวแบบของ Donald Van Meter and Carl E. Van Horn (1975, อ้างใน พิทยา บวรวัฒนา, 2550) ได้เสนอตัวแบบเชิงระบบสำหรับการศึกษาปัญหา ในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยเชื่อว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ กระบวนการสื่อความหมาย สมรรถนะขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ และความร่วมมือสนับสนุนของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ โดยมีปัจจัยดังนี้

- มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย (policy standard and objectives) คือ นโยบายต้องมีวัตถุประสงค์ที่เป็นรูปธรรมเพื่อใช้ในการกำหนดมาตรฐานของนโยบาย การวางแผนการทำงาน การประเมินผลนโยบาย และต้องมีความชัดเจนและสอดคล้องกับความเป็นจริงการปฏิบัติงาน
- ทรัพยากรของนโยบาย (policy resources) คือ งบประมาณที่ได้รับจากนโยบายเพื่อให้ผู้ที่มีอำนาจนำนโยบายไปปฏิบัติ ใช้ในการปฏิบัติงานตามนโยบายตามที่ได้กำหนดไว้

- การสื่อสารระหว่างองค์การและการบังคับให้เป็นไปตามนโยบาย (inter-organizational communication and enforcement activities) คือ การสื่อสารระหว่างหน่วยงานด้วยความเข้าใจ ชัดเจน เพื่อให้สามารถบังคับใช้นโยบายให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในทุกระดับของนโยบายได้
- ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (characteristics of implementing agencies) คือ ลักษณะของหน่วยงานประกอบด้วยโครงสร้างลำดับชั้นของการบังคับบัญชา และรูปแบบการสั่งการ อำนาจกลไกและการประสานงานตามโครงสร้าง ทั้งในระดับชั้นเดียวกัน ต่างระดับชั้น
- เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (economic, social, and political condition) คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกนโยบายที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ
- ท่าทีของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ (disposition the implementers) คือ ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ หรือตัวผู้ปฏิบัติใน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การรับรู้และความเข้าใจของผู้ที่ปฏิบัติที่มีต่อนโยบาย ทิศทางใน 2) การตอบสนองต่อนโยบายของผู้ที่ปฏิบัติ 3) ระดับการยอมรับในตัวนโยบายของผู้ที่ปฏิบัติ

แนวคิดตัวแบบของเอ็ดเวิร์ดส์ที่สาม (Edwards, G.C. III.) เป็นตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่าง (top-down approach) เกิดจากการตั้งคำถามว่าอะไรเป็นเงื่อนไขที่สำคัญลำดับแรกที่จะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จ เงื่อนไขมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งทางด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นจึงควรพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้พร้อมกัน (Edwards, 1980) ได้แก่

- การสื่อสาร (communication) คือ การที่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และขั้นตอนของนโยบาย เพื่อไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องเป็นผลให้นโยบายบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
- ทรัพยากร (resources) คือ สิ่งที่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัตินำไปใช้ในการดำเนินนโยบาย หากทรัพยากรขาดแคลนหรือไม่เพียงพอ จะส่งผลต่อนโยบายไม่ถูกนำไปปฏิบัติหรือถ้าหากมีการปฏิบัติก็อาจเกิดการติดขัดในการทำงาน ทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย
- ท่าทีของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ (dispositions of the implementers) คือ ทักษะคิดต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

- โครงสร้างระบบราชการ (bureaucratic structure) คือ โครงสร้างระบบราชการที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยโครงสร้างอาจส่งผลกระทบต่ออุปสรรคในการบริหารจัดการทรัพยากร บุคลากร มีระเบียบกฎเกณฑ์ที่ทำให้เกิดความล่าช้าในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

แนวคิดตัวแบบของสมบัติ ธำรงธัญวงศ์ ได้ศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติจะสำเร็จหรือล้มเหลวนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2540) ได้แก่

- แหล่งที่มาของนโยบาย (source of policy) คือ กระบวนการของการกำหนดนโยบายจากผู้ที่มีอำนาจกำหนด บทบาท หน้าที่ ในการคัดเลือกและกำหนดเป็นนโยบาย

- ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ (clarity of policy) คือ วัตถุประสงค์ควรมีความชัดเจน มีความพอดี มีรายละเอียดที่พอดี ไม่มากหรือน้อยเกินไป และวัตถุประสงค์ต้องไม่เกิดการตีความบิดเบือนจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ

- การสนับสนุนนโยบาย (support for policy) คือ การได้รับการสนับสนุนจากผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติและผู้ที่ได้รับผลกระทบของนโยบาย เพื่อให้นโยบายมีการนำไปปฏิบัติได้จริง

- ความซับซ้อนในการบริหาร (complexity of administration) คือ การกำหนดนโยบาย หรือการนำนโยบายไปปฏิบัติควรหลีกเลี่ยงหน่วยงานที่มีโครงสร้างที่ซับซ้อน หรือหน่วยบัญชาการที่มากขึ้นไป หรือมีหน่วยงานที่มากเกี่ยวข้องกับนโยบายมากเกินไปจะส่งผลให้วัตถุประสงค์ของนโยบายผิดเป้าหมายที่วางไว้และเกิดการใช้ดุลยพินิจของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

- สิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติงาน (incentives of implementers) คือ ผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องได้แรงจูงใจจากผู้กำหนดนโยบายหรือฝ่ายบริหารโดยเป็นปัจจัยกระตุ้นหรือส่งเสริมให้ตั้งใจมุ่งมั่นทำงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

- การจัดสรรทรัพยากร (resource allocate) คือ การจัดสรรทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณ บุคคล เวลา วัสดุอุปกรณ์ ที่มีความเพียงพอเหมาะสมและสนับสนุนการปฏิบัติงานเพื่อขับเคลื่อนนโยบายให้บรรลุวัตถุประสงค์

2.2 การบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM)

2.2.1 แนวคิดสาธารณภัยและภัยพิบัติ (Concept of Disaster)

แนวคิดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM) เป็นหลักการปฏิบัติของสากล โดยมีองค์การเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office for Disaster Risk Reduction: UNISDR) เป็นองค์หลักที่ทำหน้าที่เป็นกลไกของสหประชาชาติในการประสานงานเกี่ยวกับกิจกรรมลดภัยพิบัติทั่วโลก สำหรับประเทศไทยมีการนำ

หลักการของ หน่วยงาน UNISDR มาดำเนินการโดยมีหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย คำว่า “Disaster” มีคำที่มีความใกล้เคียงได้แก่ “ภัยพิบัติ” และ “สาธารณภัย” (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2557)

โดยหน่วยงาน UNISDR ให้นิยามสากลของคำว่า “Disaster” คือ การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชนหรือสังคมอันเป็นผลมาจากการเกิดภัยทางธรรมชาติหรือเกิดจากมนุษย์ซึ่งส่งผลต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง เกินกว่าความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะรับมือได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ (United Nations Office for Disaster Risk Reduction: UNISDR, 2009)

1) ความหมายของภัยพิบัติ

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ได้ให้คำนิยามของ “ภัยพิบัติ” หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ธรณีพิบัติภัย ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีมาเป็นสาธารณะ ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ได้ให้คำนิยาม “ภัยพิบัติ” เช่นเดียวกับนิยามคำว่า “Disaster” ของหน่วยงาน UNISDR หมายถึง การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชนหรือสังคมอันเป็นผลมาจากการเกิดภัยทางธรรมชาติหรือเกิดจากมนุษย์ซึ่งส่งผลต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง เกินกว่าความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะรับมือได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่

ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.2556 ตาม พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 ได้ให้คำนิยามของ “ภัยพิบัติ” หมายถึง สาธารณภัยอันได้แก่ อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง ภาวะฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง ภัยจากลูกเห็บ ภัยอันเกิดจากไฟฟ้า ภัยที่เกิดจากโรคหรือการระบาดของแมลงหรือศัตรูพืชทุกชนิดอากาศหนาวจัดผิดปกติ ภัยสงคราม และภัยอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ก่อการร้าย กองกำลังจากนอกประเทศ ตลอดจนภัยอื่น ๆ ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ หรือมีบุคคลหรือสัตว์ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน (กระทรวงการคลัง, 2556)

จากคำนิยาม “ภัยพิบัติ” ของหน่วยงานภาครัฐของไทย ให้ความหมายเช่นเดียวกับ คำอธิบาย “Disaster” ตามแนวทางสากลของหน่วยงาน UNISDR ที่มีการมุ่งเน้นให้ความสำคัญใน ประเด็นความล่อแหลม (Exposure) ความเปราะบาง (Vulnerability) และศักยภาพ (Capacity) ที่ ทำให้ชุมชนหรือสังคมได้รับผลกระทบรุนแรงเกินความสามารถของตนเอง ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน และเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ

2) ความหมายของสาธารณภัย

ในประเทศไทยมีการให้ความหมายของ “สาธารณภัย” ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2555 ได้ให้ความหมายของ “สาธารณภัย” หมายถึง ภัยที่เกิดแก่คนหมู่มากอย่างไฟไหม้ น้ำท่วม

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ในมาตรา 4 ได้ให้คำนิยาม ของ “สาธารณภัย” หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิด จากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของ ประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึง ภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2559a)

ในประเทศไทยมีการจำแนกสาธารณภัยเป็น 14 ประเภท ตามแผนการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ดังนี้

- 1) ภัยจากอัคคีภัย
- 2) ภัยจากวาตภัย ได้แก่ ภัยจากพายุหมุนเขตร้อน ภัยจากคลื่นพายุซัดฝั่ง ภัยจากพายุ ฤดูร้อน และภัยจากลูกเห็บ
- 3) ภัยจากอุทกภัย ได้แก่ ภัยจากน้ำท่วม และภัยจากดินถล่มหรือโคลนถล่ม
- 4) ภัยแล้ง
- 5) ภัยจากโรคระบาดในมนุษย์
- 6) ภัยจากโรคระบาดสัตว์
- 7) ภัยจากโรคระบาดสัตว์น้ำ
- 8) ภัยจากการระบาดของศัตรูพืช
- 9) ภัยจากไฟฟ้าและหมอกควัน
- 10) ภัยจากไฟฟ้าและหมอกควัน

- 11) ภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม
- 12) ภัยสึนามิ
- 13) ภัยทางอากาศ
- 14) ภัยจากการก่อวินาศกรรม การก่อการร้าย และการก่อการร้ายสากล

ดังนั้นแสดงให้เห็นว่า “สาธารณภัย” คือ ภัยที่เกิดขึ้นทั้งเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติและเกิดขึ้นโดยการกระทำมนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือของรัฐ ทั้งความรุนแรงน้อยหรือรุนแรงมากจน โดยไม่จำกัดแค่ภัยที่เกินกว่าความสามารถของชุมชนหรือสังคมตามนิยามของหน่วยงาน UNISDR หรือคำว่า “ภัยพิบัติ”

2.2.2 แนวคิดความเสี่ยง (Risk) และความเสี่ยงสาธารณภัย (Disaster Risk)

หน่วยงาน UNISDR ให้นิยามสากลของคำว่า “ความเสี่ยง หรือ Risk” หมายถึง ความน่าเป็นหรือโอกาสของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นและนำมาด้วยผลกระทบเชิงลบโดยการวัดจากผลกระทบ (Impact) ที่ได้รับและโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์ (United Nations Office for Disaster Risk Reduction: UNISDR, 2009)

ความเสี่ยงสาธารณภัย (Disaster risk) หมายถึง โอกาสหรือความเป็นไปได้ (likelihood) ในการได้รับผลกระทบ (Impact) ทางลบจากการเกิดภัยพิบัติ โดยผลกระทบสามารถเกิดขึ้นกับชีวิตทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ในระดับบุคคล ชุมชน สังคม หรือประเทศ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2559b)

ดังนั้นความเสี่ยงจากสาธารณภัยจึงความหมายที่มากกว่าผลกระทบ (Impact) ที่ได้รับและโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) เพราะผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมมาเกี่ยวข้องด้วย ธนาคารโลก (World Bank) โดยหน่วยงาน Global Facility for Disaster Reduction and Recovery (GFDRR) จำแนกความเสี่ยงสาธารณภัยจึงมีตัวแปรที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ ภัย (Hazard) ความล่อแหลม (Exposure) และความเปราะบาง (Vulnerability) โดยตัวแปรดังกล่าวมีความแปรผันตรงกับความเสี่ยงสาธารณภัย

- ภัย (Hazard) คือ เหตุการณ์ที่เกิดธรรมชาติหรือที่เกิดจากมนุษย์ ทำให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน และมีผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม
- ความล่อแหลม (Exposure) คือ ลักษณะของสถานที่ที่ตั้ง ผู้คน ทรัพย์สิน สิ่งแวดล้อมที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อภัยที่จะเกิดขึ้น

- ความเปราะบาง (Vulnerability) คือ ปัจจัยที่มีอยู่ก่อนที่ภัยทำให้เกิดผลกระทบจากภัยมีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลให้สังคมและชุมชน ไม่สามารถป้องกันตนเอง ไม่สามารถในการรับมือกับภัย หรือหากเกิดความเสียหายไม่สามารถฟื้นฟูตนเองได้อย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ความเสี่ยงสาธารณสุขภัยจะมีผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่น้อยลง คือ ศักยภาพ (Capacity) ซึ่งมีคุณลักษณะเชิงบวก คือ เป็นประสบการณ์ความชำนาญของสังคมและชุมชน ตลอดจนการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ ที่สามารถนำมาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ (Capability) ในการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงหรือป้องกันความเสี่ยงสาธารณสุขภัย และคาดการณ์สาธารณสุขภัยที่เกิดขึ้นได้ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2559b)

2.2.3 การบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย (Disaster Risk Management: DRM)

ในอดีตเมื่อเกิดสาธารณสุขภัยหรือภัยพิบัติ หน่วยงานภาครัฐ ประชาชน รวมทั้งภาคเศรษฐกิจและสังคม จะดำเนินการในรูปแบบการตั้งรับกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในรูปแบบ “การจัดการภัยพิบัติ (Disaster Management : DM)” เพื่อช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ให้กับผู้ประสบภัย และเมื่อฟื้นฟูเยียวยาหลังจากผ่านพ้นเหตุการณ์ และปัจจุบันการจัดการสาธารณสุขภัยหรือภัยพิบัติได้มีแนวคิดที่ควรจะมีการจัดการโดยไม่ต้องรอให้มีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหรือรูปแบบการทำงานเชิงรุกกับสาธารณสุขภัย ในรูปแบบ “การลดความเสี่ยงสาธารณสุขภัย (Disaster Risk Reduction: DRM)” ดังนั้นการดำเนินงานกับสาธารณสุขภัยทั้งในรูปแบบการตั้งรับและเชิงรุก หรือที่เรียกว่า “การบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย (Disaster Risk Management: DRM)” เพื่อให้การจัดการกับความเสียหายจากสาธารณสุขภัยหรือภัยพิบัติเกิดความยั่งยืน (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2559b)

การบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย (Disaster Risk Management: DRM) มีความหมายว่า เป็นกระบวนการที่จัดการกับความไม่แน่นอนของสาธารณสุขภัย เพื่อลดอันตรายและความสูญเสียที่เกิดขึ้นให้น้อยที่สุด ประกอบด้วย การประเมินและการวิเคราะห์ความเสี่ยง รวมถึงการดำเนินงานตามแผนและการปฏิบัติงานเฉพาะเพื่อจัดการควบคุมความเสี่ยง ลดความเสี่ยง และถ่ายโอนความเสี่ยงที่เกิดจากสาธารณสุขภัยครบทุกขั้นตอน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าเป็นปฏิบัติงานที่เน้นความเข้าใจในเรื่องความเสี่ยงและการจัดการกับปัจจัยเสี่ยง ตั้งแต่ ก่อนเกิดสาธารณสุขภัย ระหว่างเกิดสาธารณสุขภัย และหลังจากเกิดสาธารณสุขภัยอย่างครบวงจรการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย ประกอบด้วย การประเมินความเสี่ยง (risk assessment) การป้องกันและลดผลกระทบ (prevention & mitigation) และการเตรียมความพร้อมก่อนเกิด (preparedness) การเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉิน (response) และการฟื้นฟู (recovery) ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 วงจรการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ที่มา: ดัดแปลงจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย,2559

การบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM) ที่ประกอบด้วย การจัดการภัยพิบัติ (Disaster Management : DM) และการลดความเสี่ยงสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) จึงมีความสัมพันธ์กับวงจรการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ทั้งการประเมินความเสี่ยง (risk assessment) การป้องกันและลดผลกระทบ (prevention & mitigation) ก่อนเกิดสาธารณภัย และการเตรียมความพร้อมก่อนเกิดสาธารณภัย (preparedness) การเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉิน (response)เมื่อเกิดสาธารณภัย และการฟื้นฟู (recovery) หลังเกิดสาธารณภัย ดังนั้นการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ของการจัดการสาธารณภัย ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ การจัดการภัยพิบัติ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่มา: ดัดแปลงจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, 2559

2.2.4 การประเมินความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk Assessment: DRA)

การประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย เกิดจากปัจจัยได้แก่ ภัย (Hazard) ความล่อแหลม (Exposure) และความเปราะบาง (Vulnerability) เกิดผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม และความเสี่ยงลดลงโดยเพิ่มปัจจัยทางศักยภาพ (Capacity) กล่าวคือ ลดปัจจัยภัย ความล่อแหลม และความเปราะบาง และเพิ่มปัจจัยศักยภาพ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 สมการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster risk)

$$\text{ความเสี่ยง (RISK)} = \frac{\text{ภัย (HAZARD)} \times \text{ความล่อแหลม (EXPOSURE)} \times \text{ความเปราะบาง (VULNERABILITY)}}{\text{ศักยภาพ (CAPACITY)}}$$

ที่มา: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย

2.2.5 การลดความเสี่ยงสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR)

หลังการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย ทำให้ทราบความเสี่ยงทั้งระดับความเสี่ยงและผลกระทบที่เกิดขึ้น ขั้นตอนต่อมาคือ การลดความเสี่ยงสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) ซึ่งเป็นการลดโอกาสในการเกิดภัย ลดความถี่และความรุนแรง และเสริมสร้างศักยภาพของบุคคล ชุมชน และสังคม เพื่อช่วยจัดการกับต้นเหตุปัจจัยของความเสียหาย ให้มีระดับลดลง

การลดความเสี่ยงสาธารณภัยเป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้น โดยมุ่งเน้นการป้องกันและลดผลกระทบ (prevention & mitigation) และการเตรียมความพร้อมก่อนเกิด (preparedness)

1) การป้องกันและลดผลกระทบ (prevention & mitigation) คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการก่อนการเกิดสาธารณภัย มีรูปแบบทั้งที่เป็นโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง โดยมีจุดประสงค์คือ กำจัดหรือลดผลกระทบที่เกิดจากสาธารณภัย

2) การเตรียมความพร้อมก่อนเกิด (preparedness) มุ่งเน้นเพื่อลดความเปราะบางและเพิ่มศักยภาพบุคคล ชุมชน และสังคม ในการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้สามารถรับมือกับสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตัวเองและสังคมได้ ทั้งยังรวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวให้เข้ากับภัยได้ในระยะยาวอีกด้วย

ในปัจจุบันการลดความเสี่ยงสาธารณภัยแนวคิดหลักการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Base Disaster Risk Management : CBDRM) จะเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคม เพราะการจัดการความเสี่ยงสาธารณภัยไม่ได้เป็นหน้าที่ของหน่วยราชการเพียงฝ่ายเดียวการ โดยชุมชนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการป้องกัน แก้ไข บรรเทา ฟื้นฟู ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจ กำหนดแนวทาง แก้ปัญหาและบริหารจัดการภัย โดยใช้ทรัพยากรและบุคลากรในชุมชน มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการประกอบด้วย การลดความเสี่ยงภัยของชุมชน และเพิ่มขีดความสามารถให้คนในชุมชนจัดการกับภัยได้ก่อนที่หน่วยงานภายนอกจะเข้าไปให้ความช่วยเหลือ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2559b)

2.2.6 การบริหารจัดการสาธารณภัย (Disaster Management: DM)

การบริหารจัดการสาธารณภัย (Disaster Management: DM) เป็นขั้นตอนเมื่อเกิดสาธารณภัยและหลังเกิดสาธารณภัย เพื่อช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ให้กับผู้ประสบภัย และเมื่อฟื้นฟูเยียวยาหลังจากผ่านพ้นเหตุการณ์ โดยมีขั้นตอนได้แก่ การเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉิน (response) และการฟื้นฟู (recovery)

1) **ระยะระหว่างเกิดภัย: การเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉิน (response)** ให้ความสำคัญกับการรักษาชีวิตของผู้ประสบภัยเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือเกิดสาธารณภัยเป็นหลัก โดยโดยเน้นในการให้ความช่วยเหลือ กู้ชีพ กู้ภัย การพยาบาลและสาธารณสุข ตลอดจนการบรรเทาทุกข์ และแจกจ่ายสิ่งของยังชีพ การดูแลช่วยเหลือผู้อพยพและการจัดการศูนย์อพยพ รวมทั้งการจัดการระบบบัญชาการเหตุการณ์ ทั้งระบบสั่งการ ระบบการสื่อสารการประสานงาน และอื่น ๆ ที่จะทำให้องค์กรต่าง ๆ สามารถรับมือกับเหตุการณ์และให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงที

2) **ระยะหลังเกิดสาธารณภัย: การฟื้นฟู (recovery)** มุ่งเน้นในการจัดการสถานการณ์ภายหลังการเกิดสาธารณภัยเพื่อให้บุคคล ชุมชน หรือสังคมได้ฟื้นฟูสภาพกลับมาเป็นปกติ ซึ่งมีทางเลือก 2 ทาง คือ การสร้างคืนใหม่ให้เหมือนเดิม และ การสร้างคืนใหม่ให้ดีกว่าเดิม (build back better) การฟื้นฟูในเชิงโครงสร้างด้วยการซ่อมสร้าง (reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (rehabilitation) การดูแลสภาพแวดล้อมและสุขอนามัย การให้คำปรึกษาทางจิตสังคม (psychosocial) การฟื้นฟูสภาพจิตใจ และการเยียวยาทางการเงิน

2.3 โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF)

โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF) เป็นโรคระบาดที่พบในสุกรและหมูป่าเท่านั้น และเป็นโรคตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 หากเกิดโรคจะทำให้สุกรป่วยตายจำนวนมาก (สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์, 2562)

2.3.1 สาเหตุของโรค

เกิดจากเชื้อไวรัสอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever Virus: ASFV) ซึ่งเป็น double-stranded DNA ที่มีเปลือกหุ้ม อยู่ใน family Asfarviridae เป็นโรคติดเชื้อไวรัสที่ติดต่อร้ายแรงในสัตว์ตระกูลสุกรและหมูป่า และมีต้นกำเนิดของโรคในทวีปแอฟริกา (World Organisation for Animal Health (OIE), 2018)

2.3.2 ลักษณะโรคและความร้ายแรงของโรค

ลักษณะโรคและความร้ายแรงของโรค สามารถอธิบายด้วย “หลักการ 4+1” (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์, 2563)

ข้อที่ 1 = สุกรมีอัตราการป่วยและอัตราการตายสูง

ข้อที่ 2 = ไม่มียาในการรักษาโรค (เนื่องจากเป็นเชื้อไวรัส)

ข้อที่ 3 = ไม่มีวัคซีนในการป้องกันโรค

ข้อที่ 4 = เชื่อมีความคงทนในสิ่งแวดล้อม (เชื่อกงทนในสภาพแวดล้อมทั่วไปนานนับปี)

ข้อที่ +1 = โรคไม่ติดต่อสู่คน

2.3.3 การติดต่อ

ติดต่อได้ทางการกิน หายใจ บาดแผล และถูกเห็บอ่อน (genus Ornithodoros) ที่เป็นพาหะ กัด ช่องทางการรับเชื้อโรค (ปทิจญา เดิมหลิม และสุภาวดี ปีระเต, 2562) ได้แก่

- สัมผัสหรือได้รับเชื้อโดยตรงจากสุกรป่วย (Direct contact)
- ติดต่อโดยอ้อม (Indirect contact) โดยได้รับเชื้อปนเปื้อนในอาหาร คน ยานพาหนะ เครื่องมือเครื่องใช้ เสื้อผ้าที่ปนเปื้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกินเศษอาหารที่มีเนื้อสุกรที่ปนเปื้อนเชื้อ ไวรัสผสมอยู่

- ถูกกัดโดยเห็บอ่อน (genus Ornithodoros) ซึ่งพบในสุกรป่าในเขตประเทศเมืองหนาว

2.3.4 ระยะฟักตัว อาการป่วย และรอยโรคทางพยาธิวิทยา

ตัวนาน 5-15 วัน โดยทั่วไปอาการไข้สูง นอนสุมกันร่วมกับท้องเสียเป็นเลือด ผิวหนังแดง ออกหรือรอยช้ำโดยเฉพาะใบหู ท้อง ไอ แท้งและขาหลังไม่มีแรง โดยสุกรมีอัตราการตาย 100 % หากสุกรแสดงอาการ รอยโรคทางพยาธิวิทยา พบต่อมน้ำเหลืองโต ม้ามโตขยายใหญ่ 3 - 6 เท่า มีจุด เลือดออกในอวัยวะต่าง ๆ เช่น หัวใจ ม้าม ไต และต่อมน้ำเหลือง

2.3.5 นิยามในการเฝ้าระวังหรือสังเกตอาการในสุกร

นิยามในการเฝ้าระวังหรือสังเกตอาการ ได้แก่ สุกรมีอาการไข้สูง ผิวหนังแดง หรือมีจุด เลือดออกหรือรอยช้ำที่ ใบหู ท้อง มีอาการไอ แท้ง ขาหลังไม่มีแรง ร่วมกับการตายของสุกรดังนี้

- ในเกษตรกรผู้เลี้ยงรายย่อย (เลี้ยงสุกรน้อยกว่า 50 ตัว) : มีสุกรตายตั้งแต่ 1 ตัวขึ้นไป ภายใน เวลา 1 วัน

- ในการเลี้ยงระบบฟาร์ม (เลี้ยงสุกรมากกว่า 50 ตัว) : มีสุกรตายมากกว่า 3% ของสุกรที่เลี้ยง ภายในเวลา 1 วัน

2.3.6 การตรวจวินิจฉัยโรคทางห้องปฏิบัติการ

สุกรที่ให้ผลบวก (Presumptive positive case) หมายถึง สุกรที่สงสัยแล้วมีผลทดสอบด้วย วิธี secondary PCR บวกต่อโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร และยืนยันเป็นโรค (Confirmed positive case) หมายถึง สุกรที่ทดสอบโรคด้วยวิธี secondary PCR หรือ Sequencing ที่ห้องปฏิบัติการของ กรมปศุสัตว์ แล้วผลเป็นบวก (สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์, 2562)

2.3.7 การควบคุมและป้องกันโรค

- ปรับระบบการเลี้ยงสุกรให้มีระบบความปลอดภัยทางชีวภาพตามมาตรฐานฟาร์มกรมปศุสัตว์ เช่น ฟาร์มที่มีระบบป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (Good farming management :GFM) หรือการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) สำหรับฟาร์มสุกร (สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์, 2563)

- การเลี้ยงสุกรไม่ควรนำสุกรหรือเคลื่อนย้ายสุกรที่มีความเสี่ยง ไม่ทราบแหล่งที่มาเข้ามาเลี้ยงในฟาร์ม

- งดใช้เศษอาหารเลี้ยงสุกร โดยเฉพาะเศษอาหารที่มาจากผลิตภัณฑ์สุกร

- ติดตามข่าวสารการระบาดของโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรจากกรมปศุสัตว์อย่างใกล้ชิด

- สังเกตอาการสุกรที่เลี้ยงอย่างสม่ำเสมอ หากพบอาการผิดปกติ ให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่ทันที

2.3.8 ลักษณะและอาการของคล้ายคลึงกับโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร (Classical Swine Fever: CSF)

โรคคอตีบแอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF) มีลักษณะอาการของโรคคล้ายคลึงกับโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร (Classical Swine Fever: CSF) เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส ไม่มียารักษา สามารถป้องกันได้โดยการมีระบบป้องกันโรคและการฉีดวัคซีนป้องกัน ทั้งนี้เกษตรกรสามารถขอรับการสนับสนุนวัคซีนป้องกันโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร (Classical Swine Fever; CSF) ได้ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหรือสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์, 2563)

2.4 ข้อมูลหน่วยงาน

2.4.1 กรมปศุสัตว์

กรมปศุสัตว์ เป็นหน่วยงานราชการระดับกรม สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยได้มีการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ ในปี พ.ศ. 2561 – 2565 โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ดังนี้

วิสัยทัศน์

“เป็นองค์การที่นำและขับเคลื่อนการปศุสัตว์ไทย สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนใน ตลาดโลก”

พันธกิจ

- ทรัพยากรมนุษย์สาขาการปศุสัตว์
- ระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์และตลอดห่วงโซ่การผลิต
- ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและ ดิจิทัลด้านการปศุสัตว์
- องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และงานวิจัยด้านการปศุสัตว์
- การบริหารจัดการองค์การมุ่งสู่ความเป็นเลิศ (HPO & GG)
- ความร่วมมือด้านปศุสัตว์ระหว่างองค์การ ทั้งในและต่างประเทศ

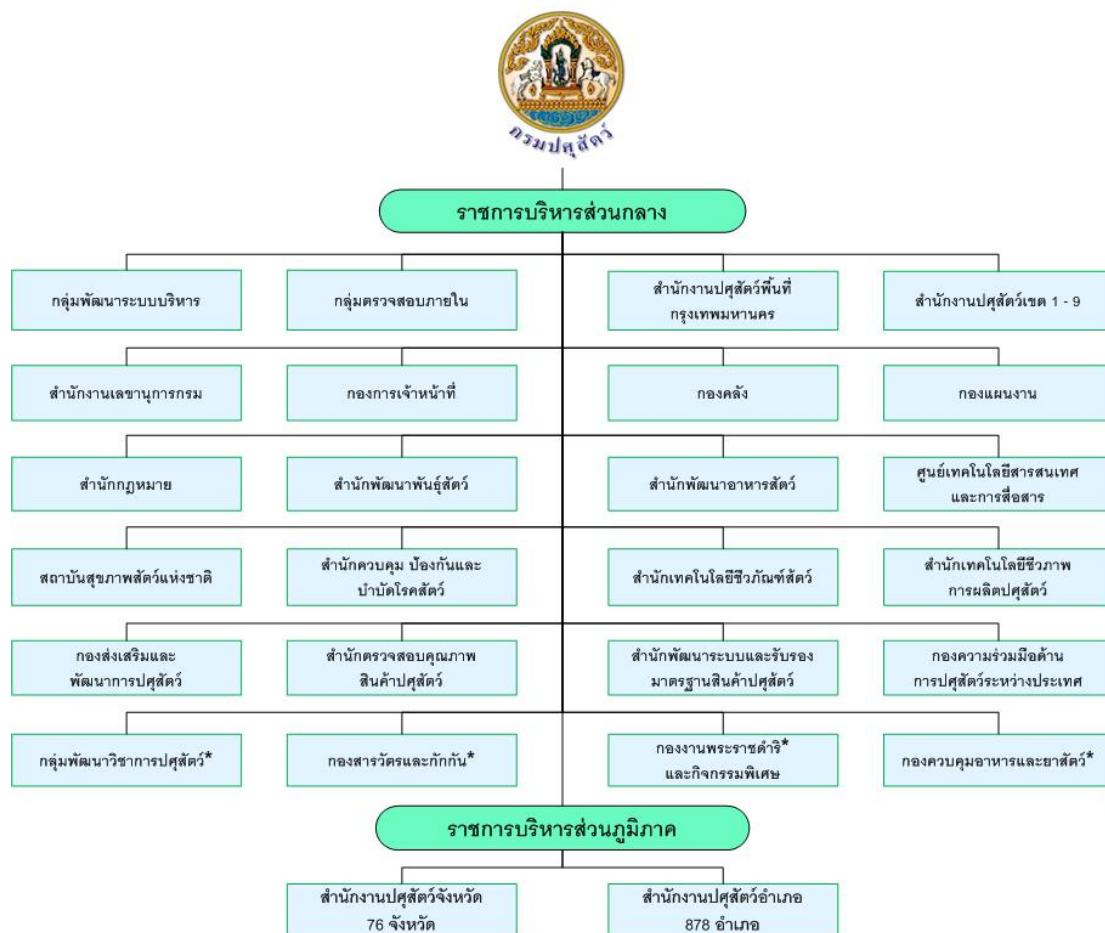
ภารกิจ

กรมปศุสัตว์ มีภารกิจเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางการและนโยบาย การควบคุม การกำกับ การส่งเสริม การวิจัย การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปศุสัตว์ รวมทั้งบริหารจัดการทรัพยากรพันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพด้านการปศุสัตว์ เพื่อให้มีปริมาณ สัตว์เพียงพอ และมีมาตรฐาน ถูกสุขอนามัย ปราศจากโรค สารตกค้าง และสารปนเปื้อน มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

โครงสร้างกรมปศุสัตว์

กรมปศุสัตว์ ได้แบ่งโครงสร้างการบริหารส่วนราชการราชการ เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยจำแนกเป็นการบริหารราชการส่วนกลาง (สำนัก และกอง) และการบริหารราชการส่วนภูมิภาค (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดและสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ) รายละเอียดดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 โครงสร้างการบริหารส่วนราชการของกรมปศุสัตว์

ที่มาของภาพ: กรมปศุสัตว์, 2559

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

- ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ กฎหมายว่าด้วยการบำรุงพันธุ์สัตว์ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ กฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลสัตว์ กฎหมายว่าด้วยโรคพิษสุนัขบ้า กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ศึกษา วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีด้านการปศุสัตว์
- ตรวจสอบและรับรองคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ พันธุ์สัตว์ พันธุ์พืชอาหารสัตว์ อาหารสัตว์ ชีวภัณฑ์และชีววัตถุสำหรับสัตว์ ยาสัตว์และวัตถุอันตรายด้านการปศุสัตว์ระบบการผลิตปศุสัตว์และสินค้าปศุสัตว์ และกระบวนการอื่นที่เกี่ยวข้องในด้านการปศุสัตว์เพื่อให้ได้มาตรฐานและมีความปลอดภัย

4. ผลิตและขยายพันธุ์สัตว์ น้ำเชื้อ เชื้อพันธุ์ พืชอาหารสัตว์ และเสบียงสัตว์ เพื่อการพัฒนาด้านการปศุสัตว์ และผลิตและจัดหาชีวภัณฑ์ เวชภัณฑ์ และชีววัตถุสำหรับสัตว์ เพื่อการควบคุมโรคระบาดสัตว์
5. ควบคุม ป้องกัน กำจัด บำบัด วินิจฉัยและชันสูตรโรคสัตว์ กำกับดูแลสถานพยาบาลสัตว์ และพัฒนาระบบการจัดการด้านสุขภาพสัตว์
6. ส่งเสริม พัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการปศุสัตว์ และบริหารจัดการ การประสานความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
7. ดำเนินการ อนุรักษ์พันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพด้านการปศุสัตว์ และป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการปศุสัตว์
8. ปฏิบัติการ อื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

2.4.2 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

ที่อยู่ : 171 ถนนกรุงศรีใน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์ 0-4451-1488 โทรสาร 0-4451-1488

E-mail : pvlo_sur@dld.go.th

เว็บไซต์ : <http://pvlo-sur.dld.go.th/webnew>

วิสัยทัศน์

“องค์กรนำการปศุสัตว์ได้คุณภาพสู่ตลาด ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และโปร่งใส”

พันธกิจ

1. ศึกษา วิจัยและพัฒนา ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่
2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการผลิตให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
3. ป้องกัน ควบคุม ให้บริการและแก้ไขปัญหาโรคสัตว์แบบมีส่วนร่วม
4. กำกับ ดูแล และอำนวยความสะดวกให้เป็นไปตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

ภารกิจ

1. ด้านการกำกับดูแล ควบคุม ป้องกันโรค(ภารกิจตามกฎหมาย) ได้แก่ การควบคุม ป้องกันโรคสัตว์ การควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์ การควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์และยาสัตว์ การควบคุมการบำบัดโรคสัตว์ การควบคุมสถานพยาบาลสัตว์ การควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์

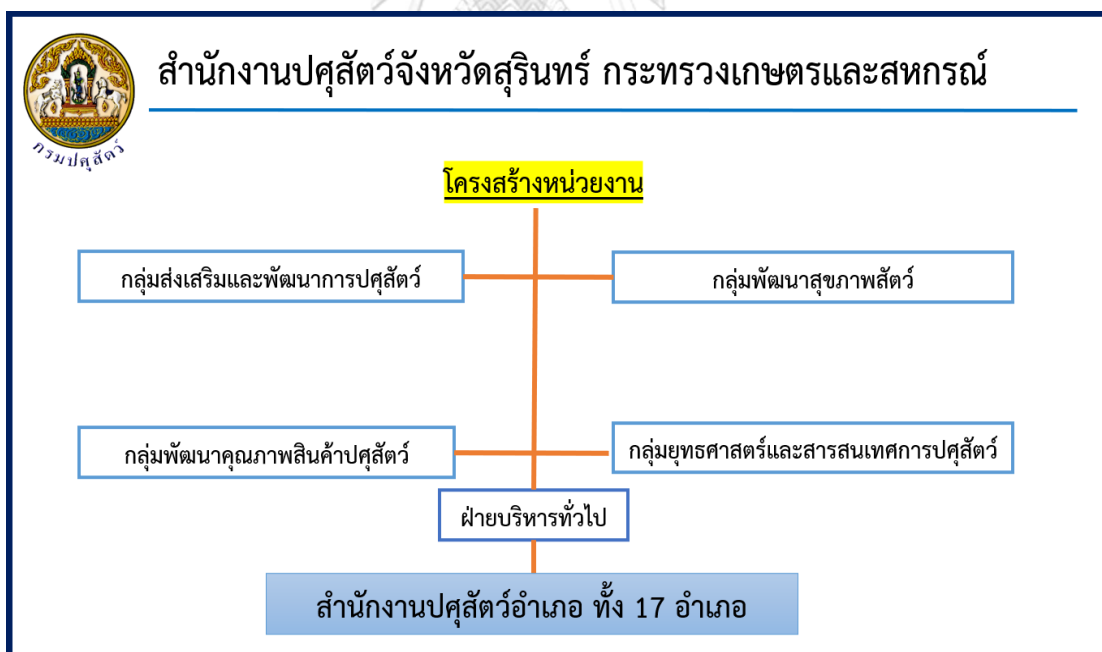
2. ด้านการควบคุมมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ ได้แก่ มาตรฐานฟาร์ม โรงฆ่าสัตว์
3. ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี
4. ด้านการบริการ ได้แก่ งานรักษาพยาบาลสัตว์ งานจำหน่ายวัคซีน คลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ธนาคารโค-กระบือ

5. ด้านการสนับสนุนเกษตรกร เช่น ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ, การพักชำระหนี้

โครงสร้างของหน่วยงานสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

- 1) ฝ่ายบริหารทั่วไป
- 2) กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์
- 3) กลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์
- 4) กลุ่มพัฒนาคุณภาพสินค้าปศุสัตว์
- 5) กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศการปศุสัตว์
- 6) สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ทั้ง 17 อำเภอ

ภาพที่ 6 โครงสร้างหน่วยงานสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

บทบาทหน้าที่และภารกิจกลุ่มงานในสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

ฝ่ายบริหารทั่วไป

1. ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณและงานธุรการทั่วไป
2. ดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านการเงิน การบัญชี วัสดุ ครุภัณฑ์ การบริหารงานบุคคล
3. ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน งบประมาณ และเร่งรัดติดตามประเมินผล การปฏิบัติของจังหวัด

กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศการพัฒนาปศุสัตว์

1. ศึกษา วิเคราะห์จัดทำแผนยุทธศาสตร์/โครงการ และงบประมาณด้านการพัฒนาปศุสัตว์ ให้บูรณาการสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ จังหวัด/กลุ่มจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. นิเทศ ติดตาม การปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ และงบประมาณของสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ เพื่อพัฒนาศักยภาพให้กับบุคลากรผู้ปฏิบัติ
3. จัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคล ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร
4. บริหารจัดการระบบสารสนเทศและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านปศุสัตว์
5. ติดตาม ตรวจสอบและดำเนินการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติด้านปศุสัตว์
6. กำกับ ดูแล งาน/โครงการตามพระราชดำริ และโครงการพิเศษอื่น ๆ
7. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมมหาวิทยาลัย

1. ศึกษาวิเคราะห์วิจัยพัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีการผลิตสัตว์ ผลิตภัณฑ์สัตว์ แนวทางการแก้ไขปัญหาการผลิตสัตว์ให้เหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติในพื้นที่
2. วิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ จัดระบบเขตเศรษฐกิจด้านการผลิตปศุสัตว์ ระบบการตลาดปศุสัตว์ จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการพัฒนาเทคโนโลยีการปศุสัตว์ประยุกต์
3. กำหนดกลยุทธ์ มาตรการ แผนงานและแนวทางการปฏิบัติ งานถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปสู่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกรเป้าหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้องและให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับระบบการพัฒนาปศุสัตว์
4. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการบำรุงพันธุ์สัตว์ การควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
5. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มพัฒนาคุณภาพสินค้าปศุสัตว์

1. ดำเนินการจัดทำแผนการปฏิบัติงานด้านสุขอนามัยของสินค้าปศุสัตว์ รวมทั้งการตรวจรับรอง ควบคุมการดำเนินงานตามกฎหมาย และมาตรฐานเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ ยาสัตว์ สินค้าปศุสัตว์ สิ่งแวดล้อม และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาฟาร์มให้เป็นไปตามมาตรฐานฟาร์ม หลักสวัสดิภาพสัตว์และพัฒนาคูณภาพสินค้าปศุสัตว์ ตรวจสอบ ติดตาม รักษามาตรฐานฟาร์มที่ผ่านการรับรอง ควบคุมและสนับสนุนการปฏิบัติงาน ด้านมาตรฐานฟาร์มที่ผ่านการรับรอง ควบคุม และสนับสนุนการปฏิบัติงาน ด้านมาตรฐาน และสินค้าปศุสัตว์แก่ศูนย์ปฏิบัติการปศุสัตว์

กลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์

1. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ กฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลสัตว์ กฎหมายว่าด้วยโรคพิษสุนัขบ้า และกฎหมายอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบอำนาจ

2. ดำเนินการจัดทำแผนและ ปฏิบัติงานทางวิชาการด้านสุขศาสตร์สัตว์ ด้านวิทยาการสืบพันธุ์ การรักษาพยาบาลสัตว์ที่ซับซ้อน และการชันสูตรทางห้องปฏิบัติการ รวมทั้งสนับสนุนทางวิชาการแก่ศูนย์ปฏิบัติการปศุสัตว์ (อำเภอ)

3. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านสุขภาพสัตว์

4. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

1. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ การควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ โรคพิษสุนัขบ้า และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่รับผิดชอบ

2. ดำเนินการเกี่ยวกับสุขภาพสัตว์ สุขอนามัย สิ่งแวดล้อมการปศุสัตว์ รักษาพยาบาลสัตว์ และคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ในพื้นที่รับผิดชอบ

3. ดำเนินการเกี่ยวกับงานวิชาการ การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการปศุสัตว์ โครงการพิเศษอื่น ๆ แนะนำตรวจมาตรฐานฟาร์มปศุสัตว์

4. จัดเก็บรวบรวมข้อมูลการปศุสัตว์ และสถิติการปลูกพืชอาหารสัตว์ ในพื้นที่รับผิดชอบ

5. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและตามที่ได้รับมอบหมาย

2.5 งานวิจัยเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยได้จำแนกงานวิจัยเชิงประจักษ์ที่การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอทิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ ออกเป็น 2 กลุ่มงานวิจัย ได้แก่

1. งานศึกษาเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อศึกษาแนวคิด ผลการศึกษา และข้อเสนอแนะของการศึกษาวิจัยในประเด็นนโยบายสาธารณะและการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อใช้กำหนดเป็นกรอบการวิจัย

2. งานศึกษาการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคในสุกร เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการมาตรการ และวิธีการปฏิบัติ เนื่องจากโรคคอทิวาต์แอฟริกาในสุกรถือว่าเป็นโรคอุบัติใหม่ในทวีปเอเชีย ส่งผลให้การศึกษาวิจัยในประเทศไทยมีจำนวนน้อย จึงจำเป็นต้องศึกษาโรคอื่นๆ ที่พบในสุกรร่วมด้วย โดยได้ทบทวนวรรณกรรมในโรคคอทิวาต์สุกร (Hog Cholera, Classical Swine Fever: CSF) และโรคปากและเท้าเปื่อย (Foot and Mouth Disease: FMD) เพื่อผลศึกษาไปประยุกต์ใช้กับการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอทิวาต์แอฟริกาในสุกรในประเทศไทย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอทิวาต์แอฟริกาในสุกรของต่างประเทศร่วมด้วย เพื่อได้มุมมองการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคในสุกรที่กว้างขึ้น

2.6.1 งานศึกษาที่เกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนี้

หัตถยา พิมพ์สระเกษ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายป้องกันและควบคุมไข้หวัดนกไปปฏิบัติ: กรณี ศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำนโยบายป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนกไปปฏิบัติในจังหวัดนครราชสีมาของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ โดยใช้กรอบแนวคิดที่ดัดแปลงมาจากทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติของ แวน มีเตอร์ และคาร์ล อี แวน ฮอร์น โดยได้ทำการศึกษาวิจัยแบบผสมผสานทั้งวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านบุคลากรผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ รองลงมาคือ ปัจจัยความชัดเจนของนโยบาย และปัจจัยที่มีผลน้อยที่สุด คือ ปัจจัยทรัพยากร สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พบว่า เจ้าหน้าที่ให้ความสำคัญปัจจัยความชัดเจนของนโยบาย และปัจจัยบุคลากรผู้นำนโยบายไปปฏิบัติที่ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเพื่อให้ขับเคลื่อนนโยบายให้ประสบความสำเร็จ และผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางนโยบายป้องกันและควบคุมไข้หวัดนก ได้แก่ พิจารณาการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ วัสดุอุปกรณ์ และค่าตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่อาสาปศุสัตว์เพื่อขวัญและกำลังใจในการทำงาน และควรมีแนวคิดจัดสร้างหรือสนับสนุนจัดตั้งศูนย์ข้อมูล

โรคสัตว์ในระดับท้องถิ่น รวมทั้งการจัดตั้งหน่วยเคลื่อนที่เร็วในการเฝ้าระวัง ควบคุม และป้องกันโรค สัตว์ (หัตถยา พิมพ์สระเกษ, 2555)

ฉันทภัทร โคตรสิงห์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายโฉนดชุมชนไปปฏิบัติ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษากระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ เงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อผลผลิต และเงื่อนไขที่ ส่งผลให้ชุมชนสหกรณ์บ้านคลองโยงจำกัดและสหกรณ์การเกษตรโฉนดชุมชนบ้านป่าซางจำกัดได้รับ โฉนดชุมชน โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผลการศึกษาพบว่า 1) กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดผู้รับผิดชอบนโยบาย การแปลง นโยบายสู่การปฏิบัติ การสร้างการยอมรับในนโยบาย การดำเนินงานตามนโยบาย และการสร้างความ ร่วมมือระหว่างหน่วยงาน 2) เงื่อนไขหลักที่มีอิทธิพลต่อผลผลิตของนโยบาย ได้แก่ เนื้อหาสาระของ นโยบายที่ไม่ชัดเจน การดำเนินงานนโยบายตามกฎหมายรองรับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความ ร่วมมือทางการเมือง พฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานไม่สนใจปฏิบัติงาน หลีกเลียง ถ่วงเวลา ยึดถือ กฎหมายแบบเป็นสำคัญ และลักษณะของชุมชนที่มีความหลากหลาย (ฉันทภัทร โคตรสิงห์, 2556)

รจนา อินคง (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายแก้ปัญหา หนี้นอกระบบไปปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายและแนวทางในการนำนโยบายแก้ปัญหา หนี้นอกระบบไปปฏิบัติ ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิจัยเอกสาร และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มี ผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบาย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านความสามารถในการจัดการปัญหา 2) ปัจจัยด้านลักษณะของนโยบาย 3) ปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 4) ปัจจัยด้าน ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ 5) ปัจจัยด้านทัศนคติและพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย 6) ปัจจัยด้านสภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และ 7) ปัจจัยด้านการติดตามประเมินผลนโยบาย ทั้งนี้มีความสัมพันธ์ ระหว่าง 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านการ ประเมินผล และมีข้อเสนอแนะทางนโยบายแก้ไขปัญหานี้ให้เกิดผลสำเร็จ โดยผู้ที่ เกี่ยวข้องควรตระหนักปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายแก้ปัญหาหนี้ นอกระบบให้พร้อมหาแนวทางใน การแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคและส่งเสริมปัจจัยแห่งความสำเร็จดังกล่าว

สุทธิชาติ เมืองปาน (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายคนไทยไร้พุงไปสู่การปฏิบัติ: กรณีศึกษาอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ อุปสรรค และแนวทางแก้ไข และปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานตามนโยบาย โดยใช้วิธีวิจัยเชิง คุณภาพจากศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า 1) การ

แปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย การถ่ายทอดนโยบาย การจัดทำแผนปฏิบัติการ การดำเนินกิจกรรม และการกำกับติดตาม 2) ปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย การขาดการทำความเข้าใจในรายละเอียดมาตรการของนโยบาย งบประมาณไม่เพียงพอ ภาระงานของเจ้าหน้าที่ การดำเนินร่วมกันกับภาคีเครือข่าย ความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมาย วิธีชีวิตประเพณี วัฒนธรรม 3) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ นโยบายมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทปัญหาในพื้นที่ ระบบการดูแลแบบที่เลี้ยงและความสัมพันธ์ที่ดีของบุคคลในองค์กร บุคลากรผู้รับผิดชอบมีความมุ่งมั่น มีทัศนคติที่ดีต่อนโยบาย มีความเข้าใจบริบทพื้นที่ที่สามารถปรับกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับบริบทสังคมและวัฒนธรรม (สุทธิชาติ เมืองปาน, 2558)

ณัฐชน วงษ์ขำ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ : กรณีศึกษากองทุนที่ได้รับการพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชน ในจังหวัดสมุทรปราการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ โดยทำการศึกษาในสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์เอกสาร และการสังเกต ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายปฏิบัติ ได้แก่ ปัจจัยด้านความชัดเจนของนโยบาย ปัจจัยด้านการสื่อสารขององค์กร ปัจจัยด้านศักยภาพขององค์กร ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และปัจจัยด้านการประสานความร่วมมือ โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้ ควรมีการพัฒนาด้านระบบสนับสนุน เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์และการอบรมการใช้งาน สร้างมาตรฐานการทำงานในการทวงหนี้ การจัดสรรบุคลากรที่เพียงพอ การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน การทบทวนระเบียบกองทุนและการสร้างจิตสำนึกให้ลูกหนี้ (ณัฐชน วงษ์ขำ, 2560)

สุพรรณิ ททรัพย์ทิวติน (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่: กรณีศึกษา ในพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาต้นแบบ Ten Critical Success Factors Model ของ Pinto and Slevin ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด คือ การรับรู้ภารกิจของโครงการที่ชัดเจน รองลงมาคือ การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง และการจัดทำกำหนดการและแผนการดำเนินงานของโครงการ ทั้งนี้เทศบาลนครปากเกร็ด มีความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยด้วยปัจจัย ได้แก่ การประชาสัมพันธ์เพื่อการรับรู้ การอบรมให้ความรู้ การลงมือทำจริง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะทางนโยบาย ได้แก่ 1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ

เอกชนในการจัดการขยะ 2) สร้างการรับรู้ วัฒนธรรม และประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะ 3) สร้างมาตรการและสนับสนุนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เป็นต้น (สุพรรณณี ทรัพย์ทวีสิน, 2560)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ปัจจัยความชัดเจนของนโยบายและมีความสอดคล้องกับบริบทปัญหาในพื้นที่ การถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติที่ครบถ้วน ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติที่สามารถปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องและการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน เป็นต้น

2.6.2 งานศึกษาเกี่ยวกับการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคในสุกร

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคในสุกร ได้แก่ โรคคอหิวตัสสุกร (Hog Cholera, Classical Swine Fever, CSF) และโรคปากและเท้าเปื่อย (Foot and Mouth Disease ; FMD) ดังนี้

กิติภัท สุจิต และคณะ (2552) ได้รายงานการสอบสวนการระบาดของโรคคอหิวตัสสุกร (Classical Swine Fever, CSF) ในพื้นที่ทางไกล จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2552 โดยโรคคอหิวตัสสุกรเป็นโรคที่มีอาการคล้ายคลึงกับกับโรคคอหิวตัสแอฟริกาในสุกร (African swine fever: ASF) และเป็นโรคที่ป้องกันได้โดยการทำวัคซีนในสุกร จากการสอบสวนโรคพบว่า เป็นการเลี้ยงสุกรพันธุ์พื้นเมืองในพื้นที่สูง โดยสาเหตุหลักของการระบาดของโรค คือ สุกรไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรค และมีปัจจัยเสริมในการแพร่ระบาดของโรค คือ การยืมหรือเช่าพ่อพันธุ์สุกรระหว่างฟาร์ม ทั้งนี้ได้มีข้อเสนอแนะจากการสอบสวนโรค ได้แก่ การให้ความรู้และการปรับความเข้าใจของเกษตรกรในการใช้วัคซีนป้องกันโรคคอหิวตัสสุกร และเน้นย้ำระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) (กิติภัท สุจิต และคณะ, 2552)

เทิดศักดิ์ ญาโน และคณะ (2556) ได้ทำการศึกษาโรคปากและเท้าเปื่อยที่สามารถระบาดในสัตว์กีบคู้ เช่น สัตว์เคี้ยวเอื้องและสุกร ในเขตจังหวัดเชียงใหม่และลำพูนในช่วงปี 2550-2554 จากการสอบสวนโรคระบาดพบว่า สาเหตุส่วนใหญ่ที่ทำให้โรคเกิดการระบาดเกิดจากความบกพร่องของระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) ได้แก่ การเคลื่อนย้ายสัตว์ รองลงมาคือ การนำยานพาหนะภายนอกเข้ามาในฟาร์ม โดย คณะผู้ศึกษาได้ให้แนวทางการควบคุมและป้องกันโรคในพื้นที่ ดังนี้ การควบคุมโรคปากและเท้าเปื่อยเป็นหน้าที่โดยตรงของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ดังนั้นควรมีแผนเตรียมความพร้อมในการป้องกันและควบคุมโรคล่วงหน้าในทุกระดับ ทั้งบุคลากร วัสดุ

อุปกรณ์และยานพาหนะ และการดำเนินมาตรการเชิงรุกมากกว่ามาตรการเชิงรับ เช่น มาตรการการ ค้นหาโรค การควบคุมการเคลื่อนย้าย และการทราบสถานะภูมิคุ้มกันโรค ภาครัฐควรมีการทำงานในรูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวังโรค มีการประสานการทำงานทุกภาคส่วนระหว่างเกษตรกร ภาคเอกชน และเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ และการแจ้งเตือนโรคที่รวดเร็วทำให้สามารถวางแผนจัดการโรคได้เร็วขึ้น (เทิดศักดิ์ ญาโน และคณะ, 2556)

ธีรชชาวัลย์ โทบ้นลือภพ และคณะ (2557) ได้ทำการศึกษาข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานและข้อจำกัดของการเข้าสู่ฟาร์มมาตรฐานของเกษตรกรรายย่อยผู้เลี้ยงสุกร ในจังหวัดเชียงราย โดยมีเพื่อสำรวจข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของเกษตรกรและข้อจำกัดด้านการจัดการฟาร์มของฟาร์มสุกรรายย่อย ในจังหวัดเชียงรายที่มีผลต่อการเข้าสู่ระบบฟาร์มสุกรมาตรฐานของกรมปศุสัตว์ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความบกพร่องในการปฏิบัติงานและการจัดการฟาร์มสุกรรายย่อย ตลอดจนมีข้อจำกัดในเรื่องระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) ทั้งในด้านการจัดการองค์ประกอบฟาร์ม การจัดการโรงเรือนที่เลี้ยง และการจัดการด้านการควบคุมป้องกันโรค ทั้งนี้เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่มักจะมองข้ามหลักประโยชน์ที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักการป้องกันโรคที่จะช่วยลดการสูญเสียจากโรคระบาดในสุกร (ธีรชชาวัลย์ โทบ้นลือภพ et al., 2557)

ปพิชญา เดิมหลิม และสุภาวดี ปิระเต (2562) ได้นำเสนอบทความ เรื่อง ระบาดวิทยาและการป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร ได้ให้สรุปแนวทางในการป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร ดังนี้ ความเข้าใจในระบาดวิทยาของโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรช่วยลดความรุนแรงและความเสียหายของการระบาดของโรคและใช้ออกแบบมาตรการในการป้องกันโรค การป้องกันโรคที่มีประสิทธิภาพที่สุดในปัจจุบัน คือ มาตรการด้านระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) ที่เข้มงวด และการสอบสวนโรคที่มีประสิทธิภาพในกรณีพบสุกรป่วยตายโดยไม่ทราบสาเหตุ การเฝ้าระวังเชิงรุกและเชิงรับที่มีประสิทธิภาพ และการให้ความร่วมมือในทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกร จะช่วยเสริมให้ระบบการเฝ้าระวังโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ปพิชญา เดิมหลิม และสุภาวดี ปิระเต, 2562)

ณัฐวุฒิ จิระ และกฤษฎิณ ทองศรีม่วง (2563) ได้ทำการศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว เพื่อประเมินความรู้การป้องกันโรค นำไปสู่การป้องกันโรคที่ถูกต้องของเกษตรกร และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดมาตรการป้องกันโรค โดยคณะผู้ศึกษาได้ให้ข้อคิดเห็นในการป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร ดังนี้ กรมปศุสัตว์หรือภาครัฐควรเน้นการส่งเสริมผลักดันให้เกษตรกรเน้นการพัฒนาฟาร์มและ

การป้องกันโรคที่มีความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคและการป้องกันโรคแก่เกษตรกร รวมถึงการประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับโรคให้ประชาชนรับทราบมากยิ่งขึ้น (ณัฐวุฒิ จิระ และกฤษติน ทองศรีม่วง, 2563)

Silvia Bellini et al. (2016) ได้ทำการศึกษาเรื่อง มาตรการป้องกันเพื่อลดความเสี่ยงของการแพร่ระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในระบบการเลี้ยงสุกร โดยมีผลการศึกษาสรุปได้ว่า โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรเป็นโรคที่ไม่มีวัคซีนป้องกันที่ได้ผล การป้องกันโรคจึงเป็นบทบาทสำคัญและการตรวจพบโรคที่รวดเร็วนำสู่การกำจัดโรคที่รวดเร็ว และเมื่อพิจารณาตามหลักระบาดวิทยาและผลกระทบทางเศรษฐกิจแล้วจึงจำเป็นต้องรักษาสถานะปลอดโรคระบาด และหัวใจหลักในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค คือ ระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity โดยเฉพาะการเลี้ยงสุกรหลังบ้านหรือเกษตรกรรายย่อย และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสัตวแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องให้ข้อมูลและการสื่อสารในการป้องกันโรคที่เหมาะสมกับพื้นที่และสถานการณ์ของโรค (Bellini, Rutili, & Guberti, 2016)

Claire Guinat et al. (2016) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพและแนวทางปฏิบัติของกลยุทธ์การควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร: สิ่งที่ควรเรียนรู้ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การเฝ้าระวังโรคและการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการผสมผสานระหว่างประสิทธิภาพและการปฏิบัติจริง ทั้งนี้กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การจำแนกสุกรป่วยหรือต้องสงสัย การทำลายคัตติ้งสุกรเมื่อพบสุกรป่วยในฝูง การควบคุมการเคลื่อนย้ายสุกร ระบบการเฝ้าระวังเชิงรุก และการกำจัดหรือทำลายหมูป่าที่เป็นพาหะของโรคมานูสุกรในฟาร์ม (Guinat et al., 2017)

Arias et al. (2017) ได้ทำการศึกษาการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของช่องว่าง (Gaps) ในการป้องกันและควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร โดยได้ให้เสนอแนะการอุดช่องว่าง (Gaps) ในการป้องกัน ค้นหาโรค และควบคุมโรค ได้แก่ การสร้างความตระหนักรู้ในกลุ่มนายพรานที่ล่าหมูป่า เกษตรกร และเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ ควรมีระบบการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า จัดเตรียมแผนเตรียมความพร้อมฉุกเฉิน และมาตรการในการควบคุมโรคที่รวดเร็ว (Arias, Jurado, Gallardo, Fernández-Pinero, & Sánchez-Vizcaino, 2018)

Tao Wang, Yuan Sun and Hua-Ji Qiu (2018) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร: ภัยพิบัติที่อุบัติใหม่และความท้าทายของประเทศจีน” โดยกล่าวถึงโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในประเทศจีน ถือว่าเป็นโรคอุบัติใหม่และมีผลกระทบต่อการเลี้ยงสุกร และเศรษฐกิจของประเทศ เพราะจีนเป็นประเทศที่มีการผลิตและบริโภคเนื้อสุกรมากที่สุดในโลก ผู้ศึกษาได้ให้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาลจีน โดยควรให้ความสำคัญกับความร่วมมือในการเฝ้าระวังโรคระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจป้องกันและควบคุมโรค เช่น การจัดตั้งกลไกที่เชื่อมโยงประสานหน่วยงานทุกภาคส่วน มีระบบการเฝ้าระวังและป้องกันโรคที่มีประสิทธิภาพ มีความรวดเร็ว และครอบคลุมในทุกกิจกรรมในระดับพื้นที่ การชันสูตรโรคที่มีความจำเพาะและรวดเร็ว การดำเนินนโยบายค่าตอบแทนในการป้องกันและควบคุมโรคที่เหมาะสม และการสร้างแรงจูงใจเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในการรายงานสุกรที่สงสัยป่วยหรือตายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือสัตวแพทย์ในพื้นที่ทราบทันที (Wang, Sun, & Qiu, 2018)

Dongwan Yoo et al. (2020) ได้ศึกษาโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในประเทศเกาหลีใต้ ประเด็นสาเหตุ สถานการณ์ทางระบาดวิทยา และมุมมองในการควบคุมโรค โดยคณะผู้ศึกษาได้อธิบายปัจจัยความสำเร็จในการป้องกันและควบคุมโรคของภาครัฐ ได้แก่ ปัจจัยแรก คือ ความเข้มงวดในการตรวจสอบและควบคุมโรค ณ ท่าอากาศยานและด่านทางเข้าประเทศทุกช่องทาง ปัจจัยที่สอง คือ การให้ความสำคัญในการสอบสวนและเฝ้าระวังโรคในฟาร์มสุกรที่ใช้เศษอาหารในการเลี้ยงสุกร ปัจจัยที่สาม คือ การให้ความสำคัญในการแจ้งเตือนความเสี่ยงของการแพร่ระบาดของโรคโดยการอบรมให้ความรู้เกษตรกร และเมื่อพบการระบาดของโรคภายในประเทศทางรัฐบาลได้มีกลยุทธ์ในการควบคุมโรค โดยการควบคุมการเคลื่อนย้ายและกำจัดทำลายสุกรที่ป่วยทุกตัว เมื่อสถานการณ์การระบาดของโรคสงบลงทางรัฐบาลได้ออกนโยบายเข้มงวดการเคลื่อนย้าย และการออกนโยบายจำกัดหมูป่าที่เป็นความเสี่ยงนำโรคเข้าสู่ฟาร์มสุกร (Yoo, Kim, Lee, & Yoo, 2020)

จากการทบทวนวรรณกรรมงานศึกษาเกี่ยวกับการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคในสุกรสามารถสรุปได้ว่า การเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคในสุกรที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ดังนี้

1.) ในภาคส่วนของเกษตรกรหรือฟาร์มสุกรควรเน้นการป้องกันโรคที่มีความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) มีความรู้เรื่องโรคและการป้องกันโรค มีความตระหนักรู้ และเป็นเครือข่ายการเฝ้าระวังโรคร่วมกับภาครัฐ

2.) ในภาคส่วนของภาครัฐหรือกรมปศุสัตว์ ควรมีแผนเตรียมความพร้อมในทุกระดับการปฏิบัติงาน โดยมีการทำงานที่ประสานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกร มีระบบการเฝ้าระวังโรคหรือการทำงานเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว สามารถตรวจจับโรคที่มีความฉับไวและจำเพาะ นำผลการตรวจไปป้องกันหรือควบคุมโรคให้สงบได้รวดเร็ว มีนโยบายที่เข้มงวดและชัดเจน เช่น การควบคุมการเคลื่อนย้ายสุกร มีการประชาสัมพันธ์สื่อสารกับเกษตรกรหรือ

ภาคประชาชนที่รวดเร็วเกิดประสิทธิภาพ และเน้นการส่งเสริมผลักดันให้เกษตรกรเน้นการพัฒนาฟาร์มและการป้องกันโรคที่มีความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) ภายในฟาร์ม มีการจัดเตรียมแผนเตรียมความพร้อมฉุกเฉิน และมาตรการในการควบคุมโรคที่รวดเร็ว

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

ทางผู้วิจัยได้อ้างอิงกรอบแนวคิดแนวคิดตัวแบบของแวน มิเตอร์ และแวน ฮอร์น (Van Meter, Donald S. and Van Horn, Carl E) ที่มีแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ และได้ดัดแปลงเพิ่มเติมแนวคิดให้เข้ากับสภาพบริบทปัจจุบัน โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ จำนวน 9 ปัจจัย ได้แก่

1) **ปัจจัยด้านลักษณะของตัวนโยบาย** หมายถึง ลักษณะของตัวนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร ได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย กระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีสอดคล้องกับความเป็นจริงและมีความชัดเจนของนโยบาย ตลอดจนกระบวนการสนับสนุนนโยบายให้ดำรงอยู่และดำเนินต่อไปจนกว่าสิ้นสุดนโยบาย โดยศึกษาตั้งแต่การนำนโยบายของกรมปศุสัตว์ มาปฏิบัติในระดับของสำนักงานปศุสัตว์ และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

2) **ปัจจัยมาตรฐานของนโยบาย** หมายถึง แผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร (Contingency plan) และแนวทางเวชปฏิบัติของโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร (Clinical practice guideline) ของกรมปศุสัตว์ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าและจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ประกาศกำหนดเขตเฝ้าระวังโรคระบาดชนิดโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรในสัตว์หรือซากสัตว์ชนิดสุกรหรือหมูป่า โดยกำหนดให้ท้องที่ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ทุกอำเภอในจังหวัดสุรินทร์ และกฏระเบียบอื่น ๆ ตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด โดยมาตรฐานของนโยบายจะส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในด้านเป็นแผนงานและกรอบอ้างอิงในการปฏิบัติงาน

3) **ปัจจัยด้านโครงสร้างการดำเนินงาน** หมายถึง ลักษณะโครงสร้างลำดับขั้นของการบังคับบัญชา และรูปแบบการสั่งการ อำนาจกลไกและการประสานงานตามโครงสร้าง ทั้งในระดับชั้นเดียวกัน ต่างระดับชั้น และความยืดหยุ่นหรือการปรับโครงสร้างการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร

4) **ปัจจัยด้านการสื่อสารนโยบาย** หมายถึง ลักษณะการติดต่อสื่อสารหรือให้ข้อมูลทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร เพื่อให้การติดต่อสื่อสารหรือให้ข้อมูลมีความถูกต้อง ชัดเจน เทียบตรง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และมีความต่อเนื่อง

5) **ปัจจัยด้านทรัพยากรของนโยบาย** หมายถึง การสนับสนุนและการจัดการทรัพยากรที่จำเป็นในการนำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคหิวอดแอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ โดยจะกล่าวถึงทรัพยากร ได้แก่ บุคลากรเจ้าหน้าที่ (Man) งบประมาณ (Money) และวัสดุอุปกรณ์ (Material) ที่มีจำนวนเพียงพอและสอดคล้องต่อการปฏิบัติงาน ตลอดจนการจัดการทรัพยากร ในกรณีไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องต่อการปฏิบัติงาน

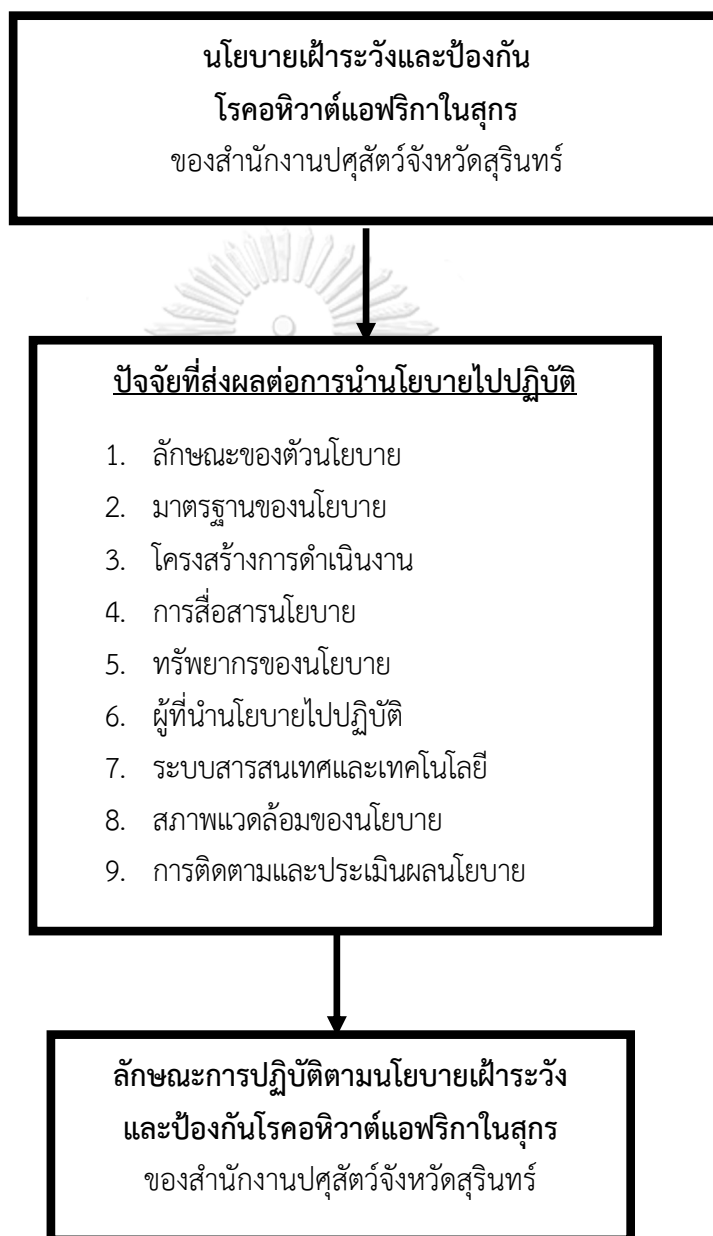
6) **ปัจจัยด้านบุคลากรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ** หมายถึง บุคลากรที่นำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคหิวอดสุกรไปปฏิบัติ ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำนโยบายไปบังคับใช้หรือสื่อสารไปยังเกษตรกรหรือผู้ประกอบการ ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารบุคลากรในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ

7) **ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี** หมายถึง เครื่องมือสารสนเทศและเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนหรือใช้ปฏิบัติงาน เช่น สื่อสังคมออนไลน์ ระบบสารสนเทศในการเฝ้าระวังโรค แอปพลิเคชันของกรมปศุสัตว์ ฐานข้อมูลผู้เลี้ยงสัตว์และประชากรสัตว์ เพื่อใช้สนับสนุนมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันโรคหิวอดแอฟริกาในสุกร

8) **ปัจจัยสภาพแวดล้อมของนโยบาย** หมายถึง ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามนโยบายเฝ้าระวังและป้องกันโรคหิวอดแอฟริกาในสุกร ตลอดจนการสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานของรัฐ ฝ่ายการเมือง ภาคเอกชน และประชาชน (เกษตรกร)

9) **ปัจจัยด้านการติดตามและประเมินผลนโยบาย** หมายถึง การใช้มาตรฐานหรือตัวชี้วัดในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคหิวอดแอฟริกาในสุกร ทั้งผลผลิต (output) ผลลัพธ์ (outcome) และผลกระทบ (impact) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นการนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ
กรณีศึกษาสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ กรณีศึกษาสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์” มีรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัย โดยทางผู้วิจัยจำแนกเป็นจำนวน 4 หัวข้อ ได้แก่

3.1 รูปแบบการวิจัย ที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาวิจัย

3.2 หน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการอธิบายถึงหลักการเลือกพื้นที่หน่วยวิเคราะห์และผู้ให้ข้อมูล

3.3 การเก็บข้อมูล เป็นการอธิบายถึงแหล่งที่มาของข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการอธิบายถึงการเลือกวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทางผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยอาศัยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) โดยใช้เครื่องมือวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interviews) ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร (Documentary analysis)

3.2 หน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.1 การเลือกพื้นที่หน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอบเขตการวิจัยเป็นการศึกษาในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ เฉพาะหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคสังกัดกรมปศุสัตว์ ได้แก่ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ รวมถึงสำนักงานปศุสัตว์อำเภอทั้ง 17 แห่ง ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาในหน่วยงานราชการส่วนกลางสังกัดกรมปศุสัตว์ที่มีหน้าที่สนับสนุนภารกิจงานของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ สำนักงานปศุสัตว์เขต 3 ด้านกักกันสัตว์สุรินทร์ และศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (ศวพ. สุรินทร์) และผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาในผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) กับการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร เช่น เกษตรกร ภาคเอกชน หน่วยงานราชการอื่น ๆ ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

3.2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เป็นบุคลากรในสังกัดสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับงานด้านการผลิต

สุกร (Pig production) และการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคในสุกร โดยกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) หรือตามดุลยพินิจ (Judgemental sampling) ที่มีความเป็นตัวแทนของประชากรตามภารกิจงานและความสำคัญในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคสุกร และให้ได้ข้อมูลครบถ้วนมากที่สุด โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างหรือผู้สัมภาษณ์ จำนวน 22 คน จำแนกได้ดังนี้

- 1) กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 12 คน
  - ปศุสัตว์จังหวัด และหัวหน้ากลุ่ม/ฝ่าย สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 3 คน
  - ปศุสัตว์อำเภอ จำนวน 9 คน จำแนกเป็น ปศุสัตว์อำเภอที่มีอาณาเขตติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชาหรือพื้นที่ใกล้เคียง จำนวน 3 คน ปศุสัตว์อำเภอที่มีการเลี้ยงสุกรหนาแน่น จำนวน 3 คน และปศุสัตว์อำเภอที่มีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดข้างเคียง จำนวน 3 คน
- 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน 10 คน
  - นายสัตวแพทย์ จำนวน 2 คน
  - นักวิชาการสัตวบาลและเจ้าพนักงานสัตวบาล จำนวน 4 คน
  - เจ้าหน้าที่จ้างเหมาบริการช่วยงานสัตวแพทย์ และเจ้าหน้าที่จ้างเหมาบริการช่วยงานสัตวแพทย์เฝ้าระวังโรคสุกร จำนวน 4 คน

ทางผู้วิจัยจะการปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ระบุชื่อ-นามสกุล และมีการนำเสนอข้อมูลเป็นตำแหน่ง ได้แก่ 1) ผู้บริหาร และ 2) เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน

3.3 การเก็บข้อมูล

3.3.1 ข้อมูลที่ต้องการ

ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการในการศึกษาครั้งนี้ เป็นข้อเท็จจริง (Facts) และข้อคิดเห็น (Opinions) เกี่ยวกับการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรของบุคลากรสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยที่ส่งผล ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น รวมทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3.3.2 แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยใช้ประเภทข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจาก 2 แหล่งที่มา ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) จากการวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) เพื่อสอบถามรายละเอียดของข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เพื่อให้ได้ข้อมูลการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ ทักษะคติ ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นที่เกิดขึ้น ในประเด็น ได้แก่ การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร เพื่อใช้เป็นข้อมูลวิเคราะห์เชื่อมโยงกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ได้แก่

- ศึกษาข้อมูลลักษณะและวัตถุประสงค์ของนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร จากเอกสารดังนี้ แผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (Contingency plan) และแนวทางเวชปฏิบัติของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (Clinical practice guideline) มติคณะรัฐมนตรี หนังสือราชการ คำสั่ง ประกาศ จากหน่วยงานราชการ ฐานข้อมูลจำนวนเกษตรกรและจำนวนสุกรจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์ และฐานข้อมูลระบบสารสนเทศเพื่อการเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ กรมปศุสัตว์

- ศึกษาข้อมูลอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร จากเอกสารแผนงาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าและจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

3.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interviews) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีแนวคำถาม โดยกำหนดประเด็นการศึกษาแบบปลายเปิด ที่โดยสร้างคำถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย ที่ได้จากแนวทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (วรรณดี สุทธิรักษาร, 2556) แบบสัมภาษณ์ทางผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในเรื่องนโยบายสาธารณะ และผู้มีประสบการณ์งานด้านสุขภาพสุกรช่วยตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของคำถามเพื่อให้ตรงกับกรอบแนวคิดการวิจัยและจุดประสงค์การศึกษาเพื่อให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น (ศุภชัย ยาวะประภาส, 2556)

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ที่เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended) ประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้

- 1) การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ
- 2) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ ดังนี้

- ลักษณะของตัวนโยบาย
- มาตรฐานของนโยบาย
- โครงสร้างการดำเนินงาน
- การสื่อสารนโยบาย
- ทรัพยากรของนโยบาย
- ผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ
- ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี
- สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน
- การติดตามและประเมินผลนโยบาย

- 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการนำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) จากการสัมภาษณ์ และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลไปพร้อมกันและเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล และผู้วิจัยใช้เทคนิควิธีการสามเส้า ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล (Triangulation) เปรียบเทียบจากการสัมภาษณ์ การสังเกตการปฏิบัติงาน และการวิเคราะห์เอกสาร หลังจากนั้นทำการตรวจสอบความครบถ้วนและเพียงพอของข้อมูล เมื่อข้อมูลมีความครบถ้วนสมบูรณ์จะนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data analysis) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis)

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากการรวบรวมเอกสาร โดยทำการจัดระบบ จัดหมวดหมู่ จำแนกเป็นประเด็น และใช้การเปรียบเทียบข้อมูลประเภทต่าง ๆ เพื่อ

ทำการเชื่อมโยงของเนื้อหา การวิเคราะห์เอกสารทำเฉพาะการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และใช้เอกสารในการผสมเข้ากับข้อมูลการสัมภาษณ์ เพื่อให้ข้อค้นพบน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น (Credibility)

3.4.2 การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological analysis)

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และผ่านการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล นำมาจัดหมวดหมู่หรือประเภทโดยใช้หลักเกณฑ์การจำแนกข้อมูลในระดับมหภาค โดยจำแนกข้อมูลในระดับการจำแนกข้อมูลในระดับเหตุการณ์ (Events) หรือการวิเคราะห์เหตุการณ์ (Event analysis) และการจำแนกเป็นประเภทหรือชนิด (Typology) ต่าง ๆ ที่เป็นขั้นตอนของเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกันไป และผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการจำแนกประเภทเหตุการณ์ที่ศึกษา จากแนวคิดกรอบการจำแนกเหตุการณ์ที่มีลักษณะทั่วไป คือ การวิเคราะห์จำแนกเหตุการณ์ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และเพราะสาเหตุใดจึงกระทำเช่นนั้น เพื่อหาความสัมพันธ์ของบริบทของนโยบาย ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และทำการสรุปข้อมูลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการศึกษา (สุภางค์ จันทวานิช, 2549) ในงานวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดการจำแนกเหตุการณ์ของ Lofland โดยจำแนกข้อมูลออกเป็น 6 ชนิด ดังนี้

1.) **ฉากและบุคคล (Setting)** หมายถึง ลักษณะทางกายภาพและสภาพของสังคมที่ผู้วิจัยกำลังให้ความสำคัญ ประกอบด้วย บุคคล สถานที่ และลักษณะทางกายภาพของบุคคลและสถานที่ ทำให้เกิดการกำหนดข้อมูลทางสังคมทราบข้อมูลของเจ้าของพฤติกรรม (Actor) ว่า **ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร** ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ที่มีบทบาทในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร บุคลากร (ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน) ในหน่วยงานที่มีบทบาทในการรับนโยบายและนำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ

2.) **พฤติกรรม (Act)** หมายถึง การกระทำที่ผู้วิจัยสังเกตพบในเหตุการณ์ว่ามีบุคคลและพฤติกรรมจำนวนมาก ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมและจำแนกบุคคลในเหตุการณ์ที่ว่ามีพฤติกรรมหรือกำลังทำอะไร เพื่อการจำแนกพฤติกรรมและตอบคำถามว่า **ใครทำอะไร อย่างไรบ้าง** ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ใครที่นำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ ในช่วงเวลาใด และปฏิบัติอย่างไรบ้าง

3.) **แบบแผนพฤติกรรมหรือกิจกรรม (Activities)** หมายถึง การนำพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสังเกตมาเรียงลำดับขั้นตอนให้เป็นเรื่องราวที่มีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อตอบคำถามว่า **อย่างไร หรือทำไม** ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สำนักงานปศุสัตว์มีการนำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบ

วาท์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติอย่างไร และทำไมถึงน่านโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ

4.) ความสัมพันธ์ (Relationship) หมายถึง พฤติกรรมทางสังคมของบุคคลโดยมีคู่กระทำพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสังเกตพบ เพื่อตอบคำถามว่า **ใครและทำอะไรกับใคร** ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สถานภาพและบทบาทของผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการน่านโยบายไปปฏิบัติ ทำให้เกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างกรมปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ เกษตรกรหรือผู้ประกอบการ

5.) การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้ง มีใครที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ หรือไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ เพื่อให้เข้าใจโครงสร้างความสัมพันธ์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อตอบคำถามว่า **ใครบ้างที่เกี่ยวข้อง** ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ใครบ้างที่มาเกี่ยวข้องกับ การน่านโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ

6.) ความหมาย (Meaning) หมายถึง การให้ความสำคัญในการอธิบายและการรับรู้ เหตุการณ์ของผู้วิจัย เพื่อตอบคำถามว่า **อย่างไรและทำไมถึงเป็นเช่นนั้น** ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ในการน่านโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติดำเนินอย่างไรและทำไมถึงเป็นเช่นนั้น

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ กรณีศึกษาสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์” เนื้อหาในบทที่ 4 ผลการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

4.1 ผลการวิจัย (Research findings) ประกอบด้วยเนื้อหา

4.1.1 นโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร

4.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

4.2 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion of findings)

4.2.1 การอภิปรายนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร

4.2.2 การอภิปรายปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

4.3 สรุปผลการวิจัย (Conclusion)

4.1 ผลการวิจัย (Research findings)

4.1.1 นโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร

นโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรประกอบด้วยเนื้อหาผลการวิจัย จำนวน 4 หัวข้อ ดังนี้

- ที่มาและกำหนดนโยบายมาตรการในระดับประเทศไทย
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย
- รูปแบบกลไกการทำงาน
- การดำเนินงานด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

1.)ที่มาและกำหนดนโยบายมาตรการในระดับประเทศไทย

นโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในประเทศไทย มีจุดเริ่มต้นจากรายงานขององค์การสุขภาพสัตว์โลก (World Organization for Animal Health: Office International des Epizooties: OIE) ในวันที่ 3 สิงหาคม 2561 โดยพบการระบาดครั้งแรกในฟาร์มสุกรในพื้นที่ทางตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือในมณฑลเหลียวหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

และในวันที่ 16 สิงหาคม 2563 พบการรายงานการเกิดโรคเพิ่มเติมในสุกรที่เข้าโรงฆ่าสุกรในพื้นที่ภาคกลางของสาธารณรัฐประชาชนจีน จากการสอบสวนโรคทางระบาดวิทยาพบว่า สุกรดังกล่าวมีการแพร่กระจายของโรคเป็นไปอย่างรวดเร็วจากพื้นที่ทางภาคเหนือลงมายังพื้นที่ภาคใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน และสถานการณ์ของโรคมีแนวโน้มในการแพร่ระบาดในประเทศในทวีปเอเชียเป็นวงกว้างมากยิ่งขึ้น จากการเคลื่อนย้ายสัตว์ภายในภูมิภาค รวมทั้งมีโอกาสที่จะปนเปื้อนเชื้อโรคจากการเคลื่อนย้ายเดินทาง ผ่านผู้คน สัตว์ สิ่งของ และผลิตภัณฑ์สุกรที่ไม่ผ่านการปรุงสุก ทั้งนี้ แม้ว่าประเทศไทยไม่มีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่ก็มี การขนส่งเคลื่อนย้ายของ ผู้คน สัตว์ สิ่งของ จากการนำเข้า-ส่งออก ในการค้าชายระหว่างประเทศโดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดน ทางภาคเหนือของประเทศไทย

จากเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรในสาธารณรัฐประชาชนจีน ส่งผลให้ภาครัฐของไทยโดยมีกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานระดับประเทศที่มีความรับผิดชอบในการจัดการการผลิตปศุสัตว์และสุขภาพสัตว์ ตลอดจนได้มีการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร โดยการกำหนดการทำงานเชิงรุกก่อนนโยบายหรือมาตรการในการเฝ้าและการป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร เรียงลำดับตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนี้

1.1) การเฝ้าระวังและป้องกันโรคในจังหวัดพื้นที่ชายแดน โดยกองสารวัตรและกักกันกรมปศุสัตว์ ได้มีหนังสือราชการ ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2561 เรียงหัวหน้าด่านกักกันสัตว์ทุกด่านของกรมปศุสัตว์ ให้การเข้มงวดตรวจสอบการนำเข้าและเคลื่อนย้ายสัตว์ ซากสัตว์ จากแนวชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน

1.2) การแจ้งเตือนการเฝ้าระวังและป้องกันโรคในหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาค โดยกรมปศุสัตว์ได้มีหนังสือราชการ ลงวันที่ 21 สิงหาคม 2561 เรียงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด เรื่อง มาตรการเร่งด่วนในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร เพื่อให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ปฏิบัติตามมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรค และเป็นการเตรียมความพร้อมในกรณีที่อาจพบการระบาดของโรคในประเทศไทยอาจนำมาซึ่งความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรและตลอดห่วงโซ่การผลิตสุกร โดยมีการสั่งการในมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันโรค การปฏิบัติตามระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) และการปรับระบบการเลี้ยงสุกร การดำเนินการในกรณีพบสุกรแสดงอาการสงสัยตามนิยามของโรค การเข้มงวดตรวจสอบการลักลอบนำเข้าสุกรและผลิตภัณฑ์สุกรโดยเฉพาะบริเวณพื้นที่

ชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน และการเตรียมความพร้อมในการส่งตัวอย่างเพื่อชันสูตรโรคทางห้องปฏิบัติการ

1.3) การประกาศชะลอการนำเข้าหรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสุกรหรือซากสุกรที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศเพื่อนบ้าน กรมปศุสัตว์อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 ประกอบกับ มาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 โดยในวันที่ 29 สิงหาคม 2561 ได้ออกประกาศชะลอการนำเข้าหรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสุกรหรือซากสุกรที่มีแหล่งกำเนิดจากสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีให้มีผลใช้บังคับได้เป็นเวลา 90 วันนับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และต่อมาได้มีการประกาศชะลอการนำเข้าหรือนำผ่านในอีกหลายประเทศโดยเฉพาะจากประเทศเพื่อนบ้านที่ติดต่อกับประเทศไทย

1.4) การอบรมให้ความรู้ในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมีการดำเนินการครั้งแรกโดยคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในวันที่ 1 กันยายน 2561 ในงานประชุมสัมมนาสมาคมนิสิตเก่าสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในหัวข้อ “African Swine Fever รู้ลึก เข้าใจ ไม่ประมาท” และต่อมาในวันที่ 18 กันยายน 2561 กรมปศุสัตว์และสมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติจัดประชุมสัมมนาวิชาการ ในหัวข้อ “โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF) มหันตภัยวงการสุกรไทย ทำอย่างไรจะรอดพ้น” โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญจากสาธารณรัฐประชาชนจีนและผู้มีประสบการณ์จากทวีปยุโรปมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของโรคและมาตรการควบคุมโรค เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการควบคุมป้องกันโรค และจัดทำแผนเตรียมความพร้อมเผชิญเหตุโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร และในวันที่ 25 กันยายน 2561 จังหวัดราชบุรีในฐานะที่เป็นจังหวัดที่มีการเลี้ยงสุกรเป็นอันดับ 1 ของประเทศ เป็นจังหวัดแรกที่มีการสร้างการรับรู้และเตรียมความพร้อมในการเฝ้าระวังโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ให้กับภาครัฐ หน่วยงานฝ่ายปกครอง หน่วยงานความมั่นคง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ เกษตรกร และภาคเอกชน

1.5) การประชุมพิจารณาแผนเตรียมความพร้อมเผชิญเหตุโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในระดับชาติ กรมปศุสัตว์โดยนายสัตวแพทย์สรวิศ ธานีโต อธิบดีกรมปศุสัตว์ เป็นประธานการประชุมพิจารณาแผนเตรียมความพร้อมเผชิญเหตุโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ในวันที่ 12 กันยายน 2561 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สภาวิชาชีพ สมาคม เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร และหน่วยงานฝ่ายความมั่นคง เพื่อกำหนดกรอบจัดทำแผน ใน 7 ประเด็น ได้แก่ การป้องกันโรคเข้าประเทศเชิงบูรณาการ การเพิ่ม

ประสิทธิภาพการป้องกันโรคของฟาร์ม การสื่อสารความเสี่ยงและการเตือนภัย การเพิ่มประสิทธิภาพในการเฝ้าระวังโรค เครือข่ายทางห้องปฏิบัติการ การควบคุมโรค และการฟื้นฟูเกษตรกรภายหลังได้รับผลกระทบจากโรค และในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2562 กรมปศุสัตว์ได้ออกคู่มือ “แผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร (Contingency plan) และแนวทางเวชปฏิบัติของโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร (Clinical practice guideline)” เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่ตรงกันในทุกภาคส่วน

1.6) การสร้างการรับรู้และเตรียมความพร้อมในการเฝ้าระวังโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร ในจังหวัดที่มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ในวันที่ 2 ตุลาคม 2561 นายสัตวแพทย์ จีระศักดิ์ พิพัฒน์พงศ์โสภณ รองอธิบดีกรมปศุสัตว์ เป็นประธานในการประชุมเตรียมความพร้อมและสร้างการรับรู้ในโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 3 (กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง) และพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4 (กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน) ณ จังหวัดมุกดาหาร เพื่อสร้างการรับรู้และเตรียมความพร้อมรับมือต่อโรค

1.7) การออกนโยบายจับมือประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างเขตกันชน (Bubble zone) ต่อโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร จากที่มีการระบาดของโรคที่เมืองเจาตง มณฑลยูนนาน เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2561 ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย เพราะมณฑลยูนนานเป็นมณฑลหลักที่รับสุกรขุนที่ส่งออกมาจากประเทศไทย โดยมีสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นแนวเขตกันชนโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร

1.8) การผลักดันให้รัฐบาลยกระดับความสำคัญของโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรเป็นวาระแห่งชาติ จากเหตุการณ์เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 ด่านกักกันสัตว์เชียงใหม่ รายงานท่าอากาศยานนานาชาติแม่ฟ้าหลวง ได้ทำการตรวจยึดผลิตภัณฑ์ไส้กรอก จากนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาจากเมืองเฉิงตู ด้วยสายการบินเสฉวนแอร์ไลน์ และผลิตภัณฑ์สุกรที่ตรวจยึดได้มีการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ ณ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ กรมปศุสัตว์ ผลการตรวจพบว่า ผลิตภัณฑ์สุกรมีการปนเปื้อนสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร ส่งให้ประเทศไทยเป็นประเทศลำดับที่ 3 ในทวีปเอเชียที่ตรวจพบสารพันธุกรรมของเชื้อดังกล่าว รองจากประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ ตามลำดับ จากเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้กรมปศุสัตว์มีความจำเป็นเร่งด่วนในการผลักดันให้รัฐบาลยกระดับความสำคัญของโรคนี้นี้เป็นวาระแห่งชาติ และต่อมาทางคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรเป็นวาระแห่งชาติ ในวันที่ 9 เมษายน 2562 โดยมี

การอนุมัติกรอบวงเงินงบประมาณในการดำเนินงานระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ. 2562 - 2564) เพื่อใช้ในกิจกรรมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคหวัดแอฟริกาในสุกร

1.9) การดำเนินงานภายใต้การดำเนินงานคณะกรรมการอำนวยการป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรคหวัดแอฟริกาในสุกรแห่งชาติ นายกรัฐมนตรีได้ลงนามตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 302/2562 ลงวันที่ 15 ตุลาคม 2562 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรคหวัดแอฟริกาในสุกรแห่งชาติ โดยมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่ในการบริหารงานและขับเคลื่อนมาตรการตามแผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคหวัดแอฟริกาในสุกรของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.10) การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังและควบคุมโรคหวัดแอฟริกาในสุกร (War room) ในระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน โดยมีหน้าที่เตรียมความพร้อมในการรับมือโรคหวัดแอฟริกาในสุกรและขับเคลื่อนแผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคหวัดแอฟริกาในสุกรในพื้นที่ ตลอดจนมีการจัดการประชุมคณะกรรมการดังกล่าว เพื่อเป็นการยกระดับการเตรียมความพร้อมรับมือและตอบโต้ภาวะฉุกเฉินกรณีเกิดโรคหวัดแอฟริกาในสุกรในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นการบูรณาการประสานงานภายใต้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

1.11) มาตรการในโรงแรมและสถานที่พักของนักท่องเที่ยวต่างชาติจากประเทศที่พบการระบาดของโรคหวัดแอฟริกาในสุกรเข้ามาใช้บริการ สืบเนื่องจากเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2561 ด่านกักกันสัตว์ภูเก็ต ณ ท่าอากาศยานนานาชาติภูเก็ต ได้ตรวจยึดผลิตภัณฑ์ซาลามีและไส้กรอกจากนักท่องเที่ยวจากสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เดินทางจากเมืองเฉิงตู ในการตรวจยึดผลิตภัณฑ์สุกรและส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการพบที่มีการปนเปื้อนสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสหวัดแอฟริกาในสุกร ดังนั้นกรมปศุสัตว์จึงให้สั่งการให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดดำเนินการสำรวจโรงแรมและสถานที่พักของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยขอความร่วมมือผู้ประกอบการโรงแรมในพื้นที่ ให้ทราบถึงความสำคัญของโรคหวัดแอฟริกาในสุกร และมีการจัดการเศษอาหารที่เหลือจากการบริโภค ไม่ให้มีการนำไปใช้เลี้ยงสุกร

1.12) การสร้างความรับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคหวัดแอฟริกาในสุกรแก่เกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยที่มีการเลี้ยงสุกรด้วยเศษอาหาร โดยมีการเน้นย้ำประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความรุนแรงของโรค ระบบการป้องกันโรค โรคไม่ติดต่อสู่คน การห้ามนำเศษอาหารที่ไม่ผ่านการปรุงสุกมาใช้เลี้ยงสุกร และในกรณีพบสุกรป่วยตายที่เข้าข่ายตามนิยามของโรคให้รีบแจ้งหน่วยงานปศุสัตว์ในพื้นที่ทราบทันที

1.13) การประกาศพื้นที่เฝ้าระวังโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรในจังหวัดที่มีความเสี่ยงสูงต่อโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 โดยให้ท้องที่ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ทุกอำเภอในจังหวัดที่มีความเสี่ยงสูง เป็นเขตเฝ้าระวังโรคระบาดชนิดโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร (African swine fever) ในสัตว์หรือซากสัตว์ชนิดสุกรหรือหมูป่า และห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซาก เข้า ออก ผ่าน หรือภายในเขตเฝ้าระวังโรคระบาด เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบประจำเขตนั้นทุกครั้งที่มีการเคลื่อนย้าย

1.14) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสนับสนุนภารกิจเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร โดยได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่จ้างเหมาบริการช่วยงานด้านสัตวแพทย์ ดำเนินการเฝ้าระวังโรคตามนิยามในพื้นที่ผ่านแอปพลิเคชัน DLD 4.0 การเร่งขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร และการประเมินความเสี่ยงในฟาร์มสุกรผ่านแอปพลิเคชัน E-smart plus

1.15) การให้ความรู้แก่ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง ในสังกัด ตลอดจนเจ้าหน้าที่ส่วนราชการในจังหวัด ให้มีความรู้ ความเข้าใจ โรคคอตีบแอฟริกาในสุกร สำหรับปศุสัตว์อำเภอ มีการแจ้งในที่ประชุมกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ประจำเดือน และขอความร่วมมือประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ประชาชนผ่านเสียงตามสาย

1.16) การเข้มงวดการเคลื่อนย้ายสุกรและซากสุกร กรณีออกใบอนุญาตย้ายสัตว์ สถานที่ต้นทางต้องมีตรวจอาการสัตว์ที่จะทำการเคลื่อนย้าย การพ่นทำลายเชื้อโรคที่ยานพาหนะก่อนการเคลื่อนย้าย และมีผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการในการทดสอบโรคประกอบการเคลื่อนย้าย และสถานที่ปลายทางต้องมีตรวจอาการสัตว์ที่เคลื่อนย้ายเข้ามา พ่นทำลายเชื้อโรคนานพาหนะก่อนตรวจรับปลายทางตามระเบียบกรมปศุสัตว์

1.17) การเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรในโรงฆ่าสัตว์ (สุกร) และสถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์ (เชียงใหม่) โดยเน้นที่ระบบความปลอดภัยทางชีวภาพของโรงฆ่าสัตว์ ตลอดจนการปฏิบัติงานของพนักงานตรวจโรคสัตว์ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 ในส่วนสถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์มีการเก็บตัวอย่างซากสุกรหรือผลิตภัณฑ์เพื่อส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการในการเฝ้าระวังโรค และมีความเข้มงวดในการตรวจจับและบังคับใช้กฎหมายกับโรงฆ่าสัตว์เถื่อนที่ไม่ได้รับใบอนุญาต

1.18) การฝึกซ้อมแผนเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรระดับจังหวัดรูปแบบเฉพาะหน้าที่ (Functional exercise) เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการป้องกัน

ความเสียหายร้ายแรงที่จะเกิดขึ้น และเป็นการยกระดับมาตรการเตรียมความพร้อมรับมือโรคคหิวาต์แอฟริกาในสุกร ตลอดจนการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนภายในจังหวัด

1.19) การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์แก่เกษตรกรที่เลี้ยงสุกรให้ยกระดับความปลอดภัยทางชีวภาพในสถานที่เลี้ยงสุกร เพื่อป้องกันความเสี่ยงของการนำโรคเข้าสู่เล้าหรือโรงเรือนเลี้ยงสุกร กรมปศุสัตว์ได้ส่งเสริมการเลี้ยงสุกรขั้นพื้นฐานให้มีระบบการป้องกันและควบคุมโรคระบาด ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 อย่างเคร่งครัดและยกระดับฟาร์มให้เป็นฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (Good Farming Management: GFM) เป็นขั้นพื้นฐาน และผลักดันเข้าสู่ระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) พร้อมให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่เกษตรกร ในการจัดการและการป้องกันโรคโดยเน้นย้ำมาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพของสถานที่เลี้ยงสัตว์

2.) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย

นโยบายและมาตรการในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคหิวาต์แอฟริกาในสุกร มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งนี้การดำเนินงานมีการบูรณาการความร่วมมือในหน่วยงานทุกภาคส่วน โดยสามารถจัดกลุ่มหน่วยงานรับผิดชอบ ได้ดังนี้

2.1) หน่วยงานรับผิดชอบหลัก คือ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินงานในภารกิจความรับผิดชอบและตามกฎหมายพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าและจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559

2.2) หน่วยงานบูรณาการควบคุมโรค ณ จุดนำเข้า (Point of Entry) ได้แก่ กรมศุลกากร สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว กองทัพเรือ (หน่วยรักษาความสงบแม่น้ำโขง) กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน กรมทหารพราน กองบังคับการตำรวจน้ำ กรมเจ้าท่า กรมการขนส่งทางบก กรมควบคุมโรค (ด้านควบคุมโรค) กรมทางหลวง (แขวงทางหลวง) กรมการบินพลเรือน กรมขนส่งทางอากาศ กรมวิชาการเกษตร (ด้านตรวจพืช) กรมประมง (ด้านตรวจสัตว์น้ำ) บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) และบริษัท การบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

2.3) หน่วยงานภาครัฐที่สนับสนุนภารกิจ ได้แก่ สำนักงานรัฐมนตรี กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมการขนส่งทางบก กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานงบประมาณ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช และสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)

2.4) หน่วยงานภาคการศึกษา วิชาชีพ และสมาคม ได้แก่ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยของภาครัฐและภาคเอกชน สัตวแพทย์สมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สัตวแพทย์สภา สมาคมสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มสุกรไทย สมาคมผู้ผลิตและแปรรูปสุกรเพื่อการส่งออก และสมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ

3.)รูปแบบกลไกการทำงาน

ประเทศไทยใช้รูปแบบกลไกการทำงานในรูปแบบคณะกรรมการอำนวยการป้องกัน ควบคุมและกำจัดโรคคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรแห่งชาติ โดยมีรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน การจัดตั้งคณะกรรมการโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (1) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 หน้าที่และอำนาจ ดังนี้

- กำหนดนโยบายและแผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรระดับชาติ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม ป้องกัน ควบคุม และแก้ไขสถานการณ์การระบาดของโรคคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร และกำกับดูแลให้บรรลุวัตถุประสงค์ รวมทั้งกำหนดมาตรการช่วยเหลือผู้เดือดร้อนและผู้ที่ได้รับผลกระทบ
- อำนวยการจัดระบบการประสานงาน และสนับสนุนกลไกการเตรียมความพร้อมตามแผน เตรียมความพร้อมรับมือโรคคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- บูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการกำกับและติดตามผลการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามแผน
- แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือบุคคล เพื่อช่วยปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็น และเหมาะสม
- ปฏิบัติงานและดำเนินการอื่นตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ในการดำเนินงานกรมปศุสัตว์ได้ใช้แนวทาง “แผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (Contingency plan) และแนวทางเวชปฏิบัติของโรคคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (Clinical practice guideline)” ที่จัดทำขึ้นจากการระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ของบุคลากรกรมปศุสัตว์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสุกรทั้งจากภาคเอกชนภาครัฐ และภาคการศึกษามหาวิทยาลัย เพื่อให้เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์และสัตวแพทย์มีแนวทางในดำเนินการ และให้แนะนำเกษตรกรหรือผู้ประกอบการเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยการบูรณาการแนวคิดใน

การทำงานของแผนที่เกี่ยวข้อง ให้มีความเหมาะสมกับการเตรียมความพร้อมรับมือโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในประเทศไทย โดยได้อ้างอิงแผนการทำงาน ได้แก่

- แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ในการบริหารในลักษณะแนวคิดการปฏิบัติ Concept of Operations การใช้ระบบบัญชาการเหตุการณ์โดยรวมอำนาจสั่งการแบบรวมศูนย์ (Single Command)

- แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2559 – 2564) เป็นแผนพัฒนาระบบการตรวจโรคระบาดและระบบส่งต่อผู้ป่วยข้ามพรมแดน มีการป้องกันโรคระบาดที่เป็นภัยคุกคามของประชาชน โรคระบาดสัตว์ และโรคพืช

- ข้อกำหนดด้านสุขภาพสัตว์ (OIE International Animal Health Code) โดยข้อกำหนดขององค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) ที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยสัตว์และความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์จากสัตว์

- ความมั่นคงด้านสุขภาพของโลก (Global Health Security Agenda; GHSA) เป็นแผนที่สร้างความมั่นคงจากภัยคุกคามจากโรคติดต่อและโรคติดต่ออุบัติใหม่ โดยใช้หลักสามด้าน คือ การป้องกันและลดโอกาสในการระบาด (Prevent) การตรวจจับภัยคุกคามให้ได้รวดเร็ว (Detect) และการตอบโต้ ภัยคุกคามอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (Response)

- กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าและจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

แผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนมีการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ บูรณาการป้องกันการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เฝ้าระวังเหตุโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อหาแนวทางฟื้นฟูเกษตรกรและผู้ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร และเพื่อเป็นแนวทางประสานงานการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหากเกิดการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร

แผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในประเทศไทย มีการจำแนกเป็น 3 ระยะ ตามมิติเวลา ได้แก่

- 1.) แผนระยะก่อนเผชิญเหตุการณ์ระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร เพื่อป้องกันและลดความเสียหายหากมีโรคระบาดขึ้น โดยประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของ

ภาคเอกชนในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค การเฝ้าระวังเตือนภัย การป้องกันโรคและการเตรียมความพร้อมเผชิญเหตุการระบาดของโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร

2.) แผนระยะเผชิญเหตุการระบาดของโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร เป็นการตอบสนองในภาวะฉุกเฉินเมื่อมีการระบาดของโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร (Emergency African Swine Fever Response and Management) โดยการจัดการควบคุมโรคให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน บริหารทรัพยากร และภารกิจความรับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพ สามารถเผชิญเหตุการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยลดความสูญเสียจากการแพร่กระจายของโรคที่มีต่อทรัพย์สินของเกษตรกร ตลอดจนบริหารทรัพยากร สภาพแวดล้อมและสังคมของประเทศ ให้มีผลกระทบน้อยที่สุด

3.) ระยะหลังเผชิญเหตุการระบาดของโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร ภายหลังจากที่ภาวะฉุกเฉินจากการระบาดของโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรได้ผ่านพ้นไปแล้ว มีการดำเนินการฟื้นฟู (Recovery) เพื่อปรับสภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรและผู้ที่ได้รับผลกระทบให้กลับสู่สภาวะปกติหรือพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) การลดปัญหาการเกิดโรคอุบัติซ้ำ

โดยการนำปัจจัยในการลดความเสี่ยงจากการเกิดโรคมาใช้ในการฟื้นฟู มาตรการตามแผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรในประเทศไทย มี 8 ด้าน ประกอบด้วย

- 1.) ด้านการบริหารจัดการและขับเคลื่อน
- 2.) ด้านการป้องกันโรคเข้าประเทศเชิงบูรณาการ
- 3.) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันโรคของฟาร์ม
- 4.) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการเฝ้าระวังโรค
- 5.) ด้านการพัฒนาการตรวจวินิจฉัยและสร้างเครือข่ายทางห้องปฏิบัติการ
- 6.) ด้านการพัฒนาการควบคุมโรค
- 7.) ด้านการเพิ่มศักยภาพในการสื่อสารความเสี่ยง
- 8.) ด้านการจัดการฟื้นฟูเกษตรกร

ดังนั้นในมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร จึงมีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องใน 7 ด้าน (ในข้อ 1-7) ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการและขับเคลื่อน ด้านการป้องกันโรคเข้าประเทศเชิงบูรณาการ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันโรคของฟาร์ม ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการเฝ้าระวังโรค ด้านการพัฒนาการตรวจวินิจฉัยและสร้างเครือข่ายทางห้องปฏิบัติการ ด้านการพัฒนาการควบคุมโรค และด้านการเพิ่มศักยภาพในการสื่อสารความเสี่ยง ทั้งนี้ในด้านด้านการจัดการฟื้นฟูเกษตรกร จะเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการในช่วงเกิดโรคระบาดและหลังเกิดโรคระบาด รายละเอียดดังภาพที่ 7

4.) การดำเนินงานด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอทุกอำเภอในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ในฐานะหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ที่รับผิดชอบหลักด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร และมีการนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2561 ดังนี้

4.1) การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังและควบคุมโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร (War room) ในระดับจังหวัดสุรินทร์ โดยมีท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์เป็นประธาน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรได้อย่างมีประสิทธิภาพและบูรณาการประสานงานภายใต้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

4.2) การประกาศกำหนดเขตเฝ้าระวังโรคระบาดชนิดโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรในสัตว์หรือซากสัตว์ชนิดสุกรหรือหมูป่า โดยกำหนดให้ท้องที่ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ทุกอำเภอในจังหวัดสุรินทร์ เป็นเขตเฝ้าระวังโรคระบาดชนิดโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรในสัตว์หรือซากสัตว์ชนิด สุกรหรือหมูป่า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการป้องกันและเตรียมความพร้อมรับมือโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3) การซักซ้อมแผนเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรระดับจังหวัดรูปแบบเฉพาะหน้าที่ (Functional exercise) เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการป้องกันความเสียหายร้ายแรงที่จะเกิดขึ้น และเป็นการยกระดับมาตรการเตรียมความพร้อมรับมือโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร ตลอดจนการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนภายในจังหวัดสุรินทร์

4.4) การดำเนินการตามมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรของกรมปศุสัตว์ โดยการดำเนินมาตรการตามแผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร (Contingency plan) และแนวทางเวชปฏิบัติของโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร (Clinical practice guideline) และตามข้อสั่งการของกรมปศุสัตว์ เช่น การยกระดับมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร

4.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ มุ่งตอบคำถามวิจัยที่ว่า “สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

สุรินทร์มีการนำนโยบายไปปฏิบัติในด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวตแอฟริกาในสุกรอย่างไร มีปัจจัยและปัญหาอุปสรรคใดที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ” โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ 1) ลักษณะของตัวนโยบาย 2) มาตรฐานของนโยบาย 3) โครงสร้างการดำเนินงาน 4) การสื่อสารนโยบาย 5) ทรัพยากรของนโยบาย 6) ผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 7) ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี 8) สภาพแวดล้อมของนโยบาย และ 9) การติดตามและประเมินผลนโยบาย

ทั้งนี้ผู้วิจัยขออนุญาต คำว่า “ผู้บริหาร” หมายถึง ตำแหน่งงาน ปศุสัตว์จังหวัด หัวหน้ากลุ่ม/ฝ่ายสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ ปศุสัตว์อำเภอ ในส่วน “เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน” หมายถึง ตำแหน่งงาน นายสัตวแพทย์ นักวิชาการสัตวบาล เจ้าพนักงานสัตวบาล เจ้าหน้าที่จ้างเหมาบริการ ช่วยงานสัตวแพทย์ และเจ้าหน้าที่จ้างเหมาบริการช่วยงานสัตวแพทย์เฝ้าระวังโรคสุกร โดยกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน

1.) ปัจจัยด้านลักษณะของตัวนโยบาย

ลักษณะของตัวนโยบาย หมายถึง ลักษณะของตัวนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวตแอฟริกาในสุกร ได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย กระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีสอดคล้องกับความเป็นจริงและมีความชัดเจนของนโยบาย ตลอดจนกระบวนการสนับสนุนนโยบายให้ดำรงอยู่และดำเนินต่อไปจนกว่าสิ้นสุดนโยบาย โดยศึกษาตั้งแต่การนำนโยบายของกรมปศุสัตว์ มาปฏิบัติในระดับของสำนักงานปศุสัตว์ และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ผลการศึกษาพบว่า

1.1) นโยบายมีลักษณะการมองภาพรวมทั้งประเทศ นโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวตแอฟริกาในสุกรเป็นการมอบหมายหรือสั่งการนโยบายจะเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานในระดับชาติหรือระดับกรมปศุสัตว์ ซึ่งเวลาการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่โดยเฉพาะการทำงานในระดับอำเภอจะมีปัญหาหรือเกิดข้อติดขัดในประเด็นโรคคอหิวตแอฟริกาในสุกรเป็นโรคที่อ่อนไหวและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคม (Socio-economic impacts) และการทำงานตามนโยบายของกรมปศุสัตว์ยังไม่สอดคล้องกับบริบทการเลี้ยงสุกรและความเสี่ยงในเชิงพื้นที่ ดังนั้นนโยบายควรเพิ่มเติมนโยบายการทำงานในระดับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอหรือระดับอำเภอซึ่งเป็นหน่วยงานที่เล็กที่สุดของกรมปศุสัตว์

“นโยบายการทำงานเป็นภาพกว้าง การสั่งการค่อนข้างเป็นคณะกรรมการระดับกรม ซึ่งเวลาการปฏิบัติงานจริง นโยบายจากระดับกรมนำไปใช้ในพื้นที่ที่มีปัญหาหรือเกิดข้อติดขัดในประเด็นที่ว่าโรคคอหิพัวต์แอฟริกา แอฟริกาในสุกรเป็นโรคที่มีความอ่อนไหวทางเศรษฐกิจสังคม และการทำงานอาจไม่เกิดความคล่องตัว ดังนั้นนโยบายที่ออกมาควรเน้นในระดับที่เล็กสุดเพื่อความคล่องตัวในการทำงาน”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2563)

“นโยบายเป็นนโยบายแบบภาพรวม แต่เวลาการนำไปปฏิบัติในพื้นที่จะต้องปรับตามความเหมาะสมบริบทการเลี้ยงสุกรของพื้นที่”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

1.2) ลักษณะการนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่าง (Top down approach)

นโยบายส่วนใหญ่ถูกกำหนดโดยหน่วยงานสำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลงานด้านสุขภาพสัตว์ (สุขภาพสุกร) ของกรมปศุสัตว์ และนโยบายบางส่วนจากสำนักพัฒนา ระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลงานการผลิตสินค้าปศุสัตว์ ได้แก่ การดูแลโรงฆ่าสัตว์ (โรงฆ่าประเภทสุกร) และการดูแลสถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์ (ร้านจำหน่ายเนื้อสุกร และเขียงจำหน่ายเนื้อสุกร) ส่งผ่านนโยบายสู่สำนักงานปศุสัตว์เขต 3 ที่กำกับดูแลสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง รวมถึงสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ ลักษณะการนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่าง ดังนั้นถ้าตัวนโยบายเน้นการมีส่วนร่วมหรือการกำหนดนโยบายจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom up approach) หรือการมีส่วนร่วมของการกำหนดนโยบายจากผู้ปฏิบัติงานระดับล่าง ย่อมส่งผลก่อให้เกิดการประสบความสำเร็จมากขึ้นกระบวนการนโยบาย

“นโยบายควรมีการพูดคุยระหว่างข้างบน คือ ระดับกรม กับข้างล่าง คือ ระดับพื้นที่ ที่ผ่านมามีแต่การสั่งการจากข้างบน ในบางนโยบายทางอำเภอหรือพื้นที่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้จริง หรือไม่ครอบคลุมสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ดังนั้นทางออก คือ การได้คุยกันในทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้บริหารส่วนกลาง ระดับพื้นที่ แม้แต่ภาคเอกชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 3 พฤศจิกายน 2563)

1.3) ความชัดเจนของนโยบาย พบว่านโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกร มาตราการในช่วงแรกที่มีการกำหนดหลังจากที่พบการระบาดในสาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2561 มีการสั่งการในช่วงแรกในหนังสือราชการหลายฉบับ ทำให้เกิดความสับสน และเนื่องจากเป็นโรคระบาดอุบัติใหม่ในภูมิภาค ส่งผลประสิทธิภาพของบุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีน้อยทำให้เกิดความไม่ชัดเจนหรือไม่เข้าใจในนโยบาย แต่เมื่อมีกรมปศุสัตว์มีการออกแผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคโควิด-19 ในสุกร (Contingency plan) และแนวทางเวชปฏิบัติของโรคโควิด-19 ในสุกร (Clinical practice guideline) ของกรมปศุสัตว์ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานส่งผลให้นโยบายมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ตลอดจนประสิทธิภาพ ในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมาช่วยส่งผลให้เจ้าหน้าที่ในระดับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดและปศุสัตว์อำเภอ มองภาพของนโยบายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

“นโยบายในช่วงแรกไม่ค่อยมีความชัดเจน มีการสั่งการในหนังสือหลายฉบับเรื่อย ๆ ทำให้เกิดสับสนในมาตรการล่าสุด หรือบางทีอาจเป็นเพราะเป็นโรคใหม่ ทำให้เรามีประสบการณ์น้อย ทำให้มองภาพไม่ชัดเจน แต่ช่วงหลังก็เริ่มปรับตัวได้แล้ว”

(ผู้ปฏิบัติงาน, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

ทั้งนี้หากสมมติว่าเกิดกรณีโรคระบาดในพื้นที่ นโยบายการควบคุมโรคโควิด-19 ในสุกรในพื้นที่ ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องจากนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรค ยังไม่มีความชัดเจนในแง่ของการปฏิบัติงาน เนื่องจากโรคโควิด-19 ในสุกรเป็นโรคที่อ่อนไหวและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคม นโยบายที่ได้มาจากรัฐบาลหรือกรมปศุสัตว์จึงเป็นนโยบายที่ค่อนข้างกว้างเป็นภาพรวมของการปฏิบัติงาน ดังนั้นกรมปศุสัตว์จึงควรเตรียมความพร้อมหรือมีนโยบายชัดเจนสอดคล้องกับระดับพื้นที่ในการควบคุมโรค

“สิ่งที่ผมเห็นพบว่าสิ่งที่นโยบายยังไม่ชัดเจน คือ นโยบายการควบคุมโรคโควิด-19 ในสุกรในพื้นที่ กรณีสมมติว่าเกิดกรณีโรคระบาด อาจเกิดความไม่ชัดเจน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานคุมโรค”

(ผู้ปฏิบัติงาน, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

1.4) ความสอดคล้องของนโยบายกับบริบทการเลี้ยงสุกรและความเสี่ยงของโรคในเชิงพื้นที่ การปฏิบัติตามนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ในการศึกษาในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ พบว่า

- ลักษณะของตัวนโยบายยังไม่สอดคล้องกับรูปแบบการเลี้ยงสุกรที่ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงสุกรแบบรายย่อยหรือการเลี้ยงสุกรหลังบ้าน โดยนโยบายที่กำหนดส่วนใหญ่จะบังคับใช้กับการเลี้ยงสุกรในลักษณะฟาร์มรายใหญ่ ดังนั้นตัวนโยบายควรเพิ่มเติมหรือจำแนกโดยพิจารณาขนาดจำนวนเลี้ยงสุกร และความหนาแน่นหรือการกระจายตัวของที่ตั้งฟาร์มหรือคอกสุกร

“นโยบายที่ได้รับมา ผมยังมองว่าเป็นนโยบายที่เหมาะสมกับการเลี้ยงสุกรแบบฟาร์มใหญ่ในภาคกลาง ภาคตะวันตก แต่ยังไม่ค่อยสอดคล้องกับการเลี้ยงสุกรในภาคอีสาน ที่ส่วนใหญ่มีการเลี้ยงสุกรรายย่อย ดังนั้นผมเลยมองว่านโยบายควรแยกเป็นการเลี้ยงแบบรายย่อยและการเลี้ยงแบบรายใหญ่ ตลอดจนนโยบายควรมองที่ขนาดของจำนวนสุกรที่เลี้ยง และความหนาแน่นเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะอำเภอผม ส่วนใหญ่มีการกระจายตัวของรายย่อยมาก ไม่กระจุกตัว ”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 7 พฤศจิกายน 2563)

- นโยบายของกรมปศุสัตว์ได้กำหนดให้จังหวัดสุรินทร์เป็นพื้นที่ความเสี่ยงสูงต่อโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร แต่นโยบายยังไม่ได้ระบุถึงความเสี่ยงเชิงพื้นที่หรือความเสี่ยงระดับอำเภอ ดังนั้นหากมีการจำแนกกลุ่มอำเภอตามประเภทความเสี่ยงสามารถจำแนกได้ 4 ประเภท ได้แก่ กลุ่มอำเภอชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มอำเภอที่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดข้างเคียง กลุ่มอำเภอที่มีการเลี้ยงสุกรอย่างหนาแน่น และกลุ่มอำเภอที่มีการเลี้ยงสุกรไม่หนาแน่นหรือมีความเสี่ยงน้อยในพื้นที่

“นโยบายที่ผ่านมาควรควรปรับให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในพื้นที่ชายแดน เพราะอำเภอที่เป็นชายแดน ถือว่าเป็นด่านแรกจะต้องรับมือจากการติดต่อของโรคจากประเทศเพื่อนบ้าน”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

“นโยบายการเฝ้าระวังโรค การกำหนดนโยบายความมองที่ความเสี่ยงเชิงพื้นที่ พื้นที่หรืออำเภอเสี่ยงมาก ก็ควรมีนโยบายอีกแบบ อำเภอที่เสี่ยงน้อย ก็ควรมีนโยบายอีกแบบ”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 4 พฤศจิกายน 2563)

1.5) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย นโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 แอฟริกาในสุกร เป็นนโยบายที่ส่งไปปฏิบัติจากบนลงล่าง (Top down approach) เป็นมาตรการที่ออกโดยรัฐบาลหรือกรมปศุสัตว์ ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมของการกำหนดนโยบายการทำงานจากระดับล่าง จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดและสำนักงานปศุสัตว์ต่างเห็นพ้องตรงกันว่า นโยบายจากกรมปศุสัตว์มีความชัดเจน แต่ลักษณะนโยบายมีการมองภาพกว้าง สิ่งที่ควรเพิ่มเติมคือ การมีส่วนร่วมหรือการกำหนดนโยบายจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom up approach) หรือการมีส่วนร่วมของการกำหนดนโยบายจากผู้ปฏิบัติงานระดับล่าง เพื่อปรับเปลี่ยนมาตรการให้สอดคล้องเหตุการณ์ หรือบริบทในพื้นที่ โดยมองจากระดับความเสี่ยงของการเกิดโรคในพื้นที่ โดยเฉพาะนโยบายในระดับอำเภอ ทั้งนี้การกำหนดนโยบายจากระดับล่างขึ้นบน ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภายในจังหวัดหรือสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพราะเป็นหน่วยงานที่มีข้อมูลและเข้าใจบริบทของการเลี้ยงสุกรในแต่ละพื้นที่ได้ดี

“นโยบายที่เพิ่มเติมควรมองเป็นจุด เป็นกลุ่มอำเภอที่มีลักษณะความเสี่ยงเหมือนกันหรือลักษณะเดียวกัน ดังนั้นผู้ที่กำหนดนโยบายสำหรับการทำงานในพื้นที่ควรเป็นสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 4 พฤศจิกายน 2563)

“การกำหนดนโยบายจึงควรมาจากระดับจังหวัดหรือสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด โดยกำหนดจากข้อมูลของแต่ละอำเภอ บริบทของพื้นที่ และสถานการณ์การเลี้ยงสุกร”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 4 พฤศจิกายน 2563)

2.) ปัจจัยด้านมาตรฐานของนโยบาย

มาตรฐานของนโยบาย คือ แผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคโควิด-19 แอฟริกาในสุกร (Contingency plan) และแนวทางเวชปฏิบัติของโรคโควิด-19 แอฟริกาในสุกร (Clinical practice guideline) ของกรมปศุสัตว์ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติโรคระบาด

สัตว์ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าและจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ประกาศกำหนดเขตเฝ้าระวังโรคระบาดชนิดโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในสัตว์หรือซากสัตว์ชนิดสุกรหรือหมูป่า โดยกำหนดให้ท้องที่ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ทุกอำเภอในจังหวัดสุรินทร์ และกฎระเบียบอื่น ๆ ตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด โดยมาตรฐานของนโยบายจะส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในด้านเป็นแผนงานและกรอบอ้างอิงในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า

2.1) มาตรฐานของนโยบายที่มีความเหมาะสม จากการศึกษาพบว่า มาตรฐานของนโยบายในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร เช่น แผนการและ กฎหมายที่รองรับการปฏิบัติ มีความเหมาะสมและครอบคลุมในทุกด้านของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า มาตรฐานของนโยบายไม่ได้เป็นอุปสรรคหรือเกิดความล่าช้าในการทำงาน (Red tape) ของทางราชการ และไม่ได้มองว่าเป็นการทำผิดจากเป้าหมายเดิม (Displacement of goal) เพราะแผนงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องจะช่วยเป็นมาตรฐานในการทำงาน และเป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

“แผนคู่มือการทำงาน ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ ASF ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ไม่ได้ทำให้การทำงานล่าช้า รั้งตัวผู้ปฏิบัติงาน แต่การทำตามได้ครบถ้วนหรือยึดตามกฎต่างหาก ที่ช่วยให้ทำงานง่ายขึ้น เพราะมีหลักอ้างอิง”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

“กฎระเบียบไม่ได้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน แต่กลับเป็นผลดีทำให้การทำงานสะดวกยิ่งขึ้น มีกรอบการทำงาน และทำให้งานประสบความสำเร็จ”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 4 พฤศจิกายน 2563)

2.2) การบังคับใช้กฎหมาย จากการศึกษาพบว่า การบังคับใช้กฎหมายในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร มีอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ได้แก่

- จำนวนบุคลากรที่บังคับใช้กฎหมายไม่เพียงพอ

“มาตรฐานนโยบาย ตลอดจนกฎหมายดี แต่ปัญหาเกิดจากมีคนไม่พอที่จะบังคับใช้กฎหมาย”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

- ความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่บังคับใช้

“กฎหมายไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน แต่สิ่งที่ผู้บังคับใช้กฎหมายควรรู้ว่า มีความจำเป็นหรือเข้มงวดในห้วงเวลาใด เพราะการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มข้นมากจะกระทบการทำมาหากินของชาวบ้าน เช่นเดียวกับกรณีของ COVID-19 แต่เมื่อถึงสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงก็จำเป็นจะต้องมีการบังคับใช้อย่างเข้มข้น โดยเฉพาะในการเคลื่อนย้ายสุกร”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2563)

- ความเข้มงวดของการบังคับกฎหมายใช้ในแต่ละพื้นที่

“การบังคับใช้กฎหมายกับผู้ประกอบการ มักจะได้เสียงตอบกลับว่า ทำไมแต่ละอำเภอถึงบังคับใช้กฎหมายไม่เท่ากัน ทำไมอำเภอนี้ถึงเข้มงวดกว่าอำเภออื่น”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 30 ตุลาคม 2563)

“ระเบียนการเคลื่อนย้ายสุกร มีผู้ประกอบการหลายท่านสอบถามว่า ระยะเวลาในการรับรองผลตรวจทางห้องปฏิบัติการก่อนการเคลื่อนย้าย ทำไมแต่ละที่ใช้ไม่เหมือนกัน เกิดความสับสนของผู้ประกอบการ”

(ผู้ปฏิบัติงาน, 2 พฤศจิกายน 2563)

- การสื่อสารการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ที่ถูกบังคับใช้

“สรุปคือกฎหมายข้อบังคับนั้นดี แต่การบังคับใช้กฎหมายควรสร้างความเข้าใจโดยเฉพาะผู้ประกอบการและเกษตรกร ดังนั้นทางกรมปศุสัตว์ต้องสื่อสารให้เข้าใจถึงมาตรการของภาครัฐ บุคคลเหล่านั้นจึงจะให้ความร่วมมือ”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2563)

- การใช้บทลงโทษกับผู้กระทำความผิด

“กฎระเบียบและกฎหมายที่ผ่านมามีความเพียงพอ แต่การบังคับใช้ยัง
ดำเนินการไม่ถึงการลงโทษผู้กระทำความผิด ส่วนใหญ่ใช้วิธีการแจ้งเตือน
เพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนา”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

3.) ปัจจัยด้านโครงสร้างการดำเนินงาน

โครงสร้างการดำเนินงาน หมายถึง ลักษณะโครงสร้างลำดับชั้นของการบังคับบัญชา และ
รูปแบบการสั่งการ อำนาจกลไกและการประสานงานตามโครงสร้าง ทั้งในระดับชั้นเดียวกัน ต่าง
ระดับชั้น และความยืดหยุ่นหรือการปรับโครงสร้างการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่
เกี่ยวข้องกับเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกร ผลการศึกษาพบว่า

3.1) โครงสร้างการดำเนินงานในระดับจังหวัดสุรินทร์ ดำเนินการภายใต้ศูนย์ปฏิบัติการเฝ้า
ระวังและควบคุมโรคโควิด-19 ในสุกร (War room) ในระดับจังหวัดสุรินทร์ โดยมีท่านผู้ว่า
ราชการจังหวัดสุรินทร์เป็นประธาน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรค
โควิด-19 ในสุกรได้อย่างมีประสิทธิภาพและบูรณาการประสานงานภายใต้ความร่วมมือจากทุก
ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และมีการใช้แผนการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 ในสุกร
ระดับจังหวัดรูปแบบเฉพาะหน้าที่ (Functional exercise) จังหวัดสุรินทร์ และมีการจัดประชุมเพื่อ
ยกระดับมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกรในพื้นที่

3.2) โครงสร้างการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานกรมปศุสัตว์ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ การ
ทำงานในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกรของกรมปศุสัตว์จะเริ่มจากนโยบายที่รับ
จากรัฐบาลหรือกรมปศุสัตว์ ผ่านสำนัก/กองในกรมปศุสัตว์ และส่งต่อนโยบายมายังสำนักงานปศุสัตว์
เขต 3 ที่กำกับดูแลสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จากนั้นมีการ
ส่งมอบนโยบายสู่หน่วยงานกรมปศุสัตว์ที่เป็นส่วนราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
สุรินทร์และไปสู่งานที่เล็กที่สุดคือสำนักงานปศุสัตว์อำเภอทั้ง 17 อำเภอในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์
ทั้งนี้ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์มีหน่วยงานกรมปศุสัตว์ที่สนับสนุนภารกิจโรคโควิด-19 ในสุกร ซึ่ง
เป็นหน่วยงานราชการส่วนกลางของกรมปศุสัตว์ ได้แก่

- ศูนย์วิจัยและบริการสัตวแพทย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (ศวพ.
สุรินทร์) มีหน้าที่ในการชันสูตรโรคสัตว์ทางห้องปฏิบัติการ

- **ด่านกักกันสัตว์จังหวัดสุรินทร์** มีหน้าที่ตรวจสอบการเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์ผ่านจุดตรวจสัตว์ควบคุมโรคระบาดสัตว์ในพื้นที่รับผิดชอบ และงานบังคับใช้กฎหมาย เป็นด่านควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์ระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา
- **ศูนย์วิจัยและพัฒนากระบือ** มีหน้าที่ผลิตพันธุ์สุกรเพื่อสนับสนุนเกษตรกรในพื้นที่และภารกิจงานส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ของกรมปศุสัตว์

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอทั้ง 17 อำเภอ ได้มีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 หน่วยงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพจากการทำงานที่บูรณาการร่วมกัน

“งานโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ จะประสบความสำเร็จได้ไม่ใช่แค่การทำงานเฉพาะสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหรือสำนักงานปศุสัตว์อำเภอจำเป็นต้องมีการทำงานร่วมหรือบูรณาการกับหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ในพื้นที่จังหวัดทุกหน่วยงาน”

(ผู้ปฏิบัติงาน, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

3.2) โครงสร้างการดำเนินงานในสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์จะได้รับนโยบายจากทางรัฐบาลหรือกรมปศุสัตว์ และมีการสั่งการมายังกลุ่ม/ฝ่ายภายในสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด โดยมีภารกิจดังนี้

- กลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์ รับผิดชอบงานด้านสุขภาพสุกร ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคสุกร ตามมาตรการของกรมปศุสัตว์
- กลุ่มพัฒนาคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ รับผิดชอบงานด้านมาตรฐานฟาร์มสุกร โรงฆ่าสัตว์ (สุกร) การจำหน่ายอาหารสัตว์ และดูแลมาตรฐานสถานที่จำหน่ายเนื้อสุกร ตามมาตรฐานของกรมปศุสัตว์
- กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ รับผิดชอบงานการส่งเสริมการเลี้ยงสุกรของเกษตรกร โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสุกรของกรมปศุสัตว์ และโครงการตามพระราชดำริ
- กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศการปศุสัตว์ มีหน้าที่สนับสนุนข้อมูลจำนวนผู้เลี้ยงสุกร และประชากรสุกรภายในจังหวัด
- สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ รับนโยบายในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติในระดับพื้นที่

จากผลการศึกษาพบว่า ในช่วงแรกเริ่มของนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร จะเน้นนโยบายในกลุ่มงานพัฒนาสุขภาพสัตว์ รับผิดชอบงานด้านสุขภาพสุกร ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคสุกร ตามมาตรการของกรมปศุสัตว์ และกลุ่มงานพัฒนาสินค้าปศุสัตว์ รับผิดชอบงานด้านมาตรฐานฟาร์มสุกร โรงฆ่าสัตว์ (สุกร) และสถานที่จำหน่ายเนื้อสุกร ตามมาตรฐานของกรมปศุสัตว์ ทั้งนี้ในปีงบประมาณ 2564 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ได้รับนโยบายจากทางกรมปศุสัตว์ ให้เข้มงวดและให้ความรู้เรื่องระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) หรือระบบป้องกันโรคสัตว์ ในภารกิจงานกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ ในงานส่งเสริมการเลี้ยงสุกร เช่น ในสถานศึกษา ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) โครงการส่งเสริมของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด และโครงการพระราชดำริ ทั้งนี้ภาระงานกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ ถือว่าเป็นกลุ่มงานที่มีความใกล้ชิดกับเกษตรกรรายย่อยมากที่สุด

“งานกลุ่มส่งเสริม ถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะมีความใกล้ชิดกับเกษตรกรมากที่สุด หากเกษตรกรมีความเข้าใจในการป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร ก็จะส่งผลดีต่อการทำงานในกลุ่มงานอื่น ๆ”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 10 พฤศจิกายน 2563)

3.3) โครงสร้างการดำเนินงานในสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอมีการรับนโยบายจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักโดยสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ มีเจ้าหน้าที่ได้แก่ ปศุสัตว์อำเภอ เจ้าพนักงานสัตวบาล เจ้าหน้าที่จ้างเหมาบริการช่วยงานสัตวแพทย์ และเจ้าหน้าที่จ้างเหมาบริการช่วยงานสัตวแพทย์เฝ้าระวังโรคสุกร ตลอดจนอาสาปศุสัตว์ในพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนการปฏิบัติงานการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร จากศึกษาพบว่า จำนวนเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานระดับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ไม่เพียงพอต่อภารกิจงานของกรมปศุสัตว์ เนื่องจากข้อจำกัดของอัตรากำลังที่ได้จัดสรรจากกรมปศุสัตว์ ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับพื้นที่ ดังนั้นในหลายพื้นที่จึงอาศัยเครือข่ายที่เป็นของกรมปศุสัตว์ คือ อาสาปศุสัตว์ ช่วยเหลือสนับสนุนได้บางภารกิจงาน และมีการบูรณาการกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

“โครงสร้างการทำงานในระดับอำเภอในงานโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร มีข้อจำกัดในด้านบุคลากรไม่พอ เจ้าหน้าที่หนึ่งคนมีการรับผิดชอบภารกิจงานของกรมปศุสัตว์หลายภารกิจ ไม่ใช่เฉพาะโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรอย่างเดียว ”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 3 พฤศจิกายน 2563)

“สิ่งที่พอช่วยเหลืองานได้บ้าง ก็คือ การใช้อาสาปศุสัตว์ในพื้นที่เป็น
เครือข่ายในการเฝ้าระวังโรค แต่อาสาปศุสัตว์ไม่อำนาจสั่งการตามการ
ตาม พรบ.โรคระบาดสัตว์”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

3.4) โครงสร้างการทำงานที่บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับอำเภอ

- ในระดับอำเภอ ส่วนใหญ่จะเป็นการทำงานร่วมกับหน่วยงานแบบไม่เป็นทางการ ผ่าน
การประชุมหัวหน้าส่วนงาน หรือกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน และในบางอำเภอมีการทำงานในรูปแบบ
โครงสร้างที่เป็นทางการในรูปแบบคณะกรรมการระดับอำเภอ มีการทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการ
ในพื้นที่ เช่น หน่วยงานฝ่ายปกครองการปกครอง หน่วยงานฝ่ายความมั่นคง เช่น ตำรวจ และทหาร
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และหน่วยงานราชการในระดับอำเภอ ทั้งนี้สำนักงานปศุสัตว์
อำเภอเป็นหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายอำเภอ จากการศึกษา
พบว่า ความสำเร็จของนโยบายจะเกิดขึ้นได้ต้องมีความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับอำเภอ
ทุกภาคส่วน

“กลไกความสำเร็จของนโยบายจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าไม่มีการประสานงาน
การทำงานระดับอำเภอ โดยเฉพาะการประสานงานกับฝ่ายปกครอง ผ่าน
กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อช่วยในการช่วยเฝ้าระวังโรคและการสื่อสารโดยตรง
ถึงตัวเกษตรกรในพื้นที่”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 3 พฤศจิกายน 2563)

ในกรณีสำนักงานปศุสัตว์อำเภอที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร
ระดับอำเภอ โดยนายอำเภอเป็นประธาน เพื่อให้การทำงานประสานงานอย่างเป็นทางการในเพื่อ
เตรียมพร้อมในการควบคุมป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร และเป็นการจัดการทรัพยากรภายใน
อำเภอร่วมกัน

“การจัดตั้งคณะกรรมการระดับอำเภอโดยมีนายอำเภอเป็นประธานจะ
ช่วยให้การประสานงานในอำเภอดีขึ้น สามารถใช้วัสดุอุปกรณ์
ตลอดจนทรัพยากรเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ ในการปฏิบัติงาน และเป็น

การเตรียมความพร้อมการควบคุมโรค การในพื้นที่ที่ไม่มีคณะกรรมการระดับอำเภอรองรับการทำงานอาจจะเกิดการติดขัดไม่เกิดประสิทธิภาพ”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

ในกรณีสำนักงานปศุสัตว์อำเภอที่ไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรระดับอำเภอ จากการศึกษาพบว่า การทำงานในระดับอำเภอไม่มีความจำเป็น เพราะการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรเป็นหน้าที่หลักของกรมปศุสัตว์ในพื้นที่ สามารถใช้กลไกโครงสร้างแบบไม่เป็นทางการเพื่อเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้หน่วยงานราชการต่าง ๆ มีภารกิจที่ตนเองรับผิดชอบที่ การทำงานในรูปแบบคณะกรรมการอาจเกิดความล่าช้า และหน่วยงานอื่น ๆ อาจไม่เข้าใจถึงบริบทการทำงานของกรมปศุสัตว์ ทั้งนี้การตั้งคณะกรรมการโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรควรใช้ภารกิจงานในการควบคุมโรค ซึ่งสามารถตั้งคณะกรรมการได้ทันทีเพื่อการปฏิบัติงาน

“การตั้งคณะกรรมการระดับอำเภอ ไม่มีความจำเป็นกับงานป้องกันและเฝ้าระวังโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร เพราะสามารถใช้กลไกการทำงานแบบไม่เป็นทางการได้ เพราะการตั้งคณะกรรมการจะเป็นการสร้างภาระงานในพื้นที่โดยไม่จำเป็น หากได้หน่วยงานที่ไม่เข้าใจในบริบทของโรคภารกิจงานก็กลับมาที่สำนักงานปศุสัตว์เหมือนเดิม”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

“คณะกรรมการจะมีความจำเป็นเมื่อตอนการควบคุมโรค ซึ่งตอนนั้นการตั้งคณะกรรมการทำได้อยู่แล้ว หรืออาจไม่ต้องตั้งเพราะใช้การดำเนินงานตาม พรบ. โรคระบาดสัตว์ แทน”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 4 พฤศจิกายน 2563)

ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ คือ การให้ความสำคัญต่อโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรของหน่วยงานในพื้นที่ จากการศึกษาพบว่า โรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไม่ได้เป็นโรคสัตว์ติดต่อสู่คน (Zoonosis) ดังนั้นจึงมีผลกระทบโดยตรงกับทางด้านสาธารณสุขน้อยมาก โรคดังกล่าวจึงถูกมองว่าเป็นภารกิจเฉพาะของหน่วยงานกรมปศุสัตว์เท่านั้น การทำงานของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่ทุกอำเภอ จำเป็นต้องมีการสร้างการรับรู้ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพราะโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรถือว่าเป็นโรคที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม

“โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ไม่ได้เป็นโรคสัตว์ติดต่อกันเหมือนเช่นโรคพิษสุนัขบ้า จึงไม่ได้เป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุข ดังนั้นจึงควรมี Impact ที่น้อยมาก และส่วนใหญ่หน่วยงานต่าง ๆ จะมองว่าเป็นหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะสำนักงานปศุสัตว์”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 3 พฤศจิกายน 2563)

3.5) โครงสร้างการดำเนินงานอื่น ๆ ที่ไม่เป็นทางการ ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบเครือข่ายการเฝ้าระวังโรค ทั้งเป็นเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับกรมปศุสัตว์โดยตรง คือ อาสาปศุสัตว์ในการเฝ้าระวังโรคในระดับหมู่บ้าน และการใช้กลไกของฝ่ายปกครองคือ กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อช่วยในการเฝ้าระวังโรค สำหรับโครงสร้างที่ไม่เป็นทางการและไม่ใช้เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ คือ การใช้เครือข่ายของภาคเอกชน ทั้งในส่วนของผู้ประกอบการหรือเจ้าของฟาร์มสุกรขนาดใหญ่ โรงฆ่าสุกร ร้านจำหน่ายเนื้อสุกร ร้านขายยาสัตว์ ร้านขายอาหารสัตว์ และผู้ค้าสัตว์ ที่จะเป็นผู้ส่งข่าวสารกรณีสงสัยหรือเกิดโรคระบาด โดยส่วนใหญ่จะเป็นเครือข่ายในระดับอำเภอ

“เครือข่ายเครือข่ายของภาคเอกชนก็มีความสำคัญมาก เพราะที่ผ่านมา การแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการเกิดโรคปศุสัตว์ในพื้นที่ ทางภาคเอกชนจะรู้เร็วกว่าทางสำนักงานปศุสัตว์”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 3 พฤศจิกายน 2563)

3.6) เกษตรกรและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่การผลิตสุกร เช่น ร้านขายอาหารสัตว์ โรงฆ่าสัตว์ สถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์ ถือว่าเป็นโครงสร้างล่างสุดของนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร หรือเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบลำดับสุดท้ายจากนโยบายจากการศึกษาพบว่า

- เกษตรกรหรือผู้เลี้ยงสุกรโดยเฉพาะการเลี้ยงแบบรายย่อยหรือการเลี้ยงแบบหลังบ้าน ถือว่าเป็นโครงสร้างที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการหรือผู้เลี้ยงสุกรรายใหญ่ สาเหตุที่มีความเสี่ยงเกิดจากข้อด้อยของระบบการป้องกันโรคคือระบบความปลอดภัยทางชีวภาพของเกษตรกร

- ผู้ประกอบการหรือผู้เลี้ยงสุกรรายใหญ่จะมีการรับรู้และปฏิบัติตามระบบการป้องกันโรคคือระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ และให้ความร่วมมือกับทางกรมปศุสัตว์เป็นอย่างดี เพราะหากเกิดโรคระบาดจะก่อความเสียหายและมีผลกระทบต่อธุรกิจ

“สิ่งที่เป็นห่วงก็คือ เกษตรกรรายย่อย ที่มีจำนวนมากและไม่ได้อยู่ในระบบเช่นเดียวกับผู้เลี้ยงรายใหญ่ ตลอดจนขาดความเข้าใจและตระหนักรู้ที่น้อยกว่า มีระบบป้องกันโรคที่น้อยกว่า จึงมีความเสี่ยงต่อการระบาดของโรคมากกว่า”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 3 พฤศจิกายน 2563)

- ผู้ประกอบการโรงฆ่าสัตว์ (สุกร) ควรมีการรับรู้และปฏิบัติตามระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ มาตรฐานโรงฆ่าสัตว์ และดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์การจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 อย่างเคร่งครัด

“โรงฆ่าสุกรถือว่าเป็นจุดหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญตั้งแต่การแนะนำห้ามสุกรที่ป่วยสงสัยเป็นโรคเข้าสู่โรงฆ่า เพราะถ้านำสุกรป่วยเข้ามาสู่โรงฆ่าจะเกิดการแพร่กระจายของโรค อหิวาต์แอฟริกาในสุกรอย่างกว้างขวางและรวดเร็วผ่านเนื้อสุกร”

(ผู้ปฏิบัติงาน, สัมภาษณ์ 4 พฤศจิกายน 2563)

3.7) โครงสร้างการทำงานที่ยืดหยุ่นและมีการสั่งการที่รวดเร็ว จากการศึกษาพบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ ดังนั้นโครงสร้างจึงต้องมีความยืดหยุ่นเพื่อสอดคล้องกับนโยบายที่ได้รับ และสามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างการปฏิบัติงานตามความเหมาะสมเชิงพื้นที่ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับหลักการของกรมปศุสัตว์ในการทำงาน คือ **“รู้โรคเร็ว คุมโรคเร็ว โรคสงบเร็ว”**

“การทำงานกับโรคระบาดสัตว์ ต้องเป็นการทำงานที่รวดเร็วคล่องตัวสูง จะรอเฉพาะหนังสือสั่งการทางการไม่ได้ และเนื่องจากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ที่มีข้อจำกัดทางด้านจำนวนและภารกิจงาน ดังนั้นจึงมีความยืดหยุ่นสูง”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2563)

4.) ปัจจัยด้านการสื่อสารนโยบาย

การสื่อสารนโยบาย หมายถึง ลักษณะการติดต่อสื่อสารหรือให้ข้อมูลทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร เพื่อให้การติดต่อสื่อสารหรือให้ข้อมูลมีความถูกต้อง ชัดเจน เที่ยงตรง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และมีความต่อเนื่อง

4.1) การสื่อสารนโยบายที่เป็นทางการ ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึงการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานระดับจังหวัด ถึงสำนักงานปลุสสัตว์อำเภอหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ ส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อสารนโยบายในมาตรการการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคหิวาต์แอฟริกาในสุกร ในรูปแบบของหนังสือราชการ หรือหนังสือสั่งการ จากการศึกษาพบว่า

- หนังสือราชการที่เป็นหนังสือลงนามสั่งการโดยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปลุสสัตว์จังหวัดปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัด ส่งถึงนายอำเภอในพื้นที่ และเมื่อหนังสือราชการถึงนายอำเภอจะมีการสั่งการไปยังสำนักงานปลุสสัตว์อำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามมาตรการหรือนโยบายและมีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ส่งผลให้นโยบายหรือมาตรการสามารถดำเนินการได้อย่างเกิดประสิทธิภาพ และการทำงานในระดับพื้นที่มีความราบรื่นยิ่งขึ้น

“หนังสือสั่งการควรลงนามโดยท่านผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปลุสสัตว์จังหวัดปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัด เรียงถึงนายอำเภอ จะทำให้การปฏิบัติงานในพื้นที่มีความราบรื่นยิ่งขึ้น จากอำนาจการสั่งการของนายอำเภอถึงปลุสสัตว์อำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2563)

- การสั่งการโดยใช้หนังสือราชการภายในกรมปลุสสัตว์หรือบันทึกข้อความระหว่างสำนักงานปลุสสัตว์จังหวัดและสำนักงานปลุสสัตว์อำเภอ เหมาะสมกับมาตรการหรือการปฏิบัติงานที่ไม่ได้ข้องเกี่ยวกับหน่วยงานอื่น ๆ ในระดับพื้นที่

- ทั้งนี้การสั่งการในรูปแบบของหนังสือราชการอาจมีความล่าช้าในการลงนามสั่งการ ดังนั้นในหลายพื้นที่จึงมีการแจ้งหรือสั่งการแบบไม่เป็นทางการไปพลางก่อน โดยหนังสือสั่งการจะมีส่งตามทีหลัง เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์หรือความเร่งด่วนในการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่

“การสื่อสารมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันโรคถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ระดับพื้นที่ ควรสื่อสารในรูปแบบที่เป็นทางการหรือในหนังสือราชการ
เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนจากการส่งสารหรือการตีความที่ผิดไป”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

- การสื่อสารที่เป็นทางการในระดับอำเภอ มีการสื่อสารใน 2 รูปแบบคือ การประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ และการประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพื่อเป็นการแจ้งมาตรการหรือขอความร่วมมือในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกร

4.2) การสื่อสารนโยบายที่ไม่เป็นทางการ การสื่อสารนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรค
โควิด-19 ในสุกร จากการศึกษาพบว่า

- ส่วนใหญ่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์จะเรียกใช้การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ เช่น การสื่อสารโดยทางโทรศัพท์ อีเมล สื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) เช่น การใช้ application Line การสื่อสารนโยบายที่ไม่เป็นทางการเหมาะสมกับการประสานหน่วยงานผู้ที่เกี่ยวข้อง และการทำงานเกี่ยวกับการเฝ้าระวัง ควบคุม ป้องกันโรค จำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วสอดคล้องกับแนวคิดการควบคุมโรคของกรมปศุสัตว์ “รู้โรคเร็ว คุมโรคเร็ว โรคสงบเร็ว” การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการอาจเกิดความคลาดเคลื่อนหรือไม่ตรงตามประสงค์ และอาจสร้างความตื่นตระหนกจากข่าวปลอมหรือข่าวลวง (Fake news) โดยเฉพาะการสื่อสารโดยสื่อสังคมออนไลน์ (Social network) จากการติดต่อสื่อสารสู่ภาคประชาชนหรือเกษตรกร ดังนั้นผู้ส่งสารควรมีการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องก่อนทุกครั้ง

“ความล่าช้าของหนังสือราชการสั่งการไม่ใช่ปัญหาในการปฏิบัติงานในพื้นที่ เพราะการปฏิบัติงานของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสามารถแจ้งข่าวสารแบบไม่เป็นทางการถึงสำนักงานปศุสัตว์อำเภอได้ แต่ควรเป็นการสื่อสารเพื่อประสานงานหน่วยงานหรือข่าวสารที่ต้องการความรวดเร็ว”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

- การสื่อสารไม่เป็นทางการในระดับอำเภอ ส่วนใหญ่จะเป็นการแจ้งเตือนข่าวสารหรือประชาสัมพันธ์มาตรการการเฝ้าระวังและป้องกันโรค โดยใช้การสื่อสารเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social media) เช่น การใช้ Application Line ผ่านกลุ่ม Line หัวหน้าส่วนระดับอำเภอ และกลุ่ม Line กำนัน-ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่

4.3) การสื่อสารนโยบายถึงเกษตรกรและผู้ประกอบการในพื้นที่ เกษตรกรและผู้ประกอบการถือว่าเป็นผู้รับสารสุดท้ายในนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคในสุกร จากการศึกษาพบว่า

- การสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อให้เข้าถึงเกษตรกร ควรต้นจากการสื่อสารด้วยความรู้ (Knowledge) นำไปสู่ทัศนคติ (Knowledge) และแนวทางการปฏิบัติ (Practice) ที่เน้นย้ำในเรื่องระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) หรือระบบป้องกันโรค และการสร้างการรับรู้ในกรณีพบสุกรป่วยตายให้รีบแจ้งสำนักงานปศุสัตว์ในพื้นที่ทันที

“การสื่อสารให้ถึงเกษตรกรควรใช้หลักการ K.A.P. ในการเน้นย้ำเรื่องระบบป้องกันโรคและการสร้างการรับรู้ในกรณีพบสุกรป่วยตาย”

(ผู้ปฏิบัติงาน, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

- การสื่อสารเชิงรุกเพื่อให้เกษตรกรหรือผู้ประกอบการได้รับทราบถึงมาตรการของทางภาครัฐ โดยการสร้างการรับรู้ให้เกิดการเฝ้าระวังและป้องกันโรค เช่น การประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงเกษตรกร การลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมเกษตรกร ตลอดจนการสื่อสารข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและเข้าใจระหว่างเกษตรกรและกรมปศุสัตว์

- สิ่งที่กรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานปศุสัตว์ในพื้นที่ต้องสื่อสารให้ประชาชนหรือเกษตรกรทราบ คือ การรับรู้หรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 7 เพื่อเป็นประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาด ให้เจ้าของสัตว์ปฏิบัติตามการระบบป้องกันและควบคุมโรคระบาด คือ การปฏิบัติตามระบบการป้องกันโรคหรือระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) หรือจัดให้ฟาร์มที่มีระบบป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (Good farming management: GFM) ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ในกรณีเกิดโรคระบาดหรือสุกรมีมีอาการป่วยตาย ควรแจ้งสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่ทันที

“เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ควรมีการให้ความรู้และสร้างการรับรู้ ในการเฝ้าระวังและป้องกันโรค โดยอาศัยความตามมาตรา 7 ของ พรบ.โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ที่กล่าวถึงการป้องกันโรคและการควบคุมโรค หมายรวมถึงการให้ความร่วมมือการปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ด้วย”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 9 พฤศจิกายน 2563)

- การสื่อสารระหว่างกรมปศุสัตว์ถึงตัวเกษตรกร อาจไม่ทั่วถึงในทุกพื้นที่ จึงต้องอาศัยเครือข่าย เช่น เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีความใกล้ชิดกับเกษตรกร เพื่อช่วยในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ตลอดจนเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังโรคในพื้นที่
- การลงพื้นที่เพื่อติดตามเกษตรกรหน่วยงานเฝ้าระวังและป้องกันโรค ควรสื่อสารให้เกษตรกรทราบถึงวัตถุประสงค์ของการลงพื้นที่ เพื่อลดความแตกตื่น การสื่อสารที่ผิดพลาด และควรมีหนังสือแจ้งหรือการประสานงานกับกำนัน-ผู้ใหญ่ก่อนการลงพื้นที่ที่ติดตามเกษตรกรทุกครั้ง

“ปัญหาที่เราพบตอนลงพื้นที่ส่วนใหญ่เกิดจากเกษตรกรไม่ทราบวัตถุประสงค์ หรือมีความระแวงว่าปศุสัตว์ลงพื้นที่เพราะเกิดโรคระบาด ดังนั้นควรมีการส่งหนังสือประสานงานกับทางผู้นำก่อนลงพื้นที่ทุกครั้ง จะช่วยทำให้งานราบรื่น เป็นไปด้วยดี”

(ผู้ปฏิบัติงาน, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

- การสื่อสารตามบริบทวัฒนธรรมในพื้นที่ จังหวัดสุรินทร์มีความหลากหลายของชาติพันธุ์หรือมีการใช้ภาษาท้องถิ่นในการติดต่อสื่อสารในชุมชน ดังนั้นการสื่อสารให้เข้าถึงเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรควรจะเป็นการสื่อสารในรูปแบบของการใช้ภาษาท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่

“จังหวัดสุรินทร์มีภาษาพื้นเมืองที่ใช้พูดหลากหลายเช่น ภาษาลาวหรือไทยอีสาน ภาษาเขมรสุรินทร์ และภาษากูย ดังนั้นถ้าจะสื่อสารให้เข้าถึงกับเกษตรกรโดยเฉพาะเกษตรกรที่สู้งวยในพื้นที่ อาจต้องพิจารณาการสื่อสารการเฝ้าระวังและป้องกันโรคในรูปแบบเสียงตามสายในภาษาท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่”

(ผู้ปฏิบัติงาน, สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2563)

- การสื่อสารด้วยสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาเขมรตามมาตรการป้องกันเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร ในกลุ่มเป้าหมาย คือ ชาวกัมพูชาที่เดินทางเข้าออกพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ โดยเฉพาะบริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

“การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ คือ การมีสื่อประชาสัมพันธ์ที่เป็นภาษาเขมรสำหรับกลุ่มเป้าหมายคือชาวกัมพูชาที่เดินทางเข้าออกในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์”

(ผู้ปฏิบัติงาน, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

5.) ปัจจัยด้านทรัพยากรของนโยบาย

ทรัพยากรของนโยบาย หมายถึง การสนับสนุนและการจัดการทรัพยากรที่จำเป็นในการนำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ โดยจะกล่าวถึง ทรัพยากร ได้แก่ บุคลากรเจ้าหน้าที่ (Man) งบประมาณ (Money) และวัสดุอุปกรณ์ (Material) ที่มีจำนวนเพียงพอและสอดคล้องต่อการปฏิบัติงาน ตลอดจนการจัดการทรัพยากร ในกรณีไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องต่อการปฏิบัติงาน จากการศึกษาจำแนกเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

5.1) บุคลากรเจ้าหน้าที่ (Man) เป็นการบริหารกำลังคนหรือบุคลากรเจ้าหน้าที่ ทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานตามนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร การศึกษาพบว่า ในระดับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ มีจำนวนบุคลากรเจ้าหน้าที่ที่มีความเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ในกลุ่ม/ฝ่ายตามภารกิจหน้าที่ และในระดับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ มีจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

ในระดับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ได้แก่ ปศุสัตว์อำเภอ เจ้าพนักงานสัตวบาลจำนวน 1-2 คน และได้รับการจัดสรรอัตรากำลังคนในรูปแบบการจ้างเหมาชั่วคราว ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่จ้างเหมาบริการช่วยงานด้านสัตวแพทย์ จำนวนอำเภอละ 1-2 คน ตามงบประมาณพัฒนาสุขภาพสัตว์ หรือ งบประมาณเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร หรืองบประมาณด้านการเฝ้าระวังควบคุมและป้องกันโรคระบาดสัตว์ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ไม่ได้มีภารกิจงานเฉพาะงานทางด้านสุขภาพสัตว์หรือสุขภาพสุกรเท่านั้น แต่มีภารกิจอื่นเช่น งานด้านมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ งานด้านการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ และงานอื่น ๆ ตามที่สำนักงานปศุสัตว์อำเภอหรือนายอำเภอมอบงาน

“สำนักงานปศุสัตว์อำเภอได้รับการจัดสรรเจ้าหน้าที่ประมาณ 1-2 คนต่ออำเภอ ซึ่งไม่เพียงพอต่อกิจกรรมเฝ้าระวัง สำรวจข้อมูล และการให้ความรู้เกษตรกร ในทางปฏิบัติเป็นไปได้ที่เจ้าหน้าที่ประมาณ 1 ถึง 2 คนจะรับผิดชอบดูแลการเลี้ยงสุกรในทุกฟาร์มในอำเภอ”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2563)

การจัดสรรอัตรากำลังเจ้าหน้าที่จ้างเหมาบริการ จะถูกกำหนดโดยกรมปศุสัตว์ มีการจัดสรรอัตราค่อนข้างจำกัดตามงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาล จากการศึกษาแนวคิดทางออกของการแก้ปัญหาการจัดอัตรากำลังบุคลากรเจ้าหน้าที่ ให้เกิดประสิทธิภาพดังนี้ ดังนี้

- การจัดสรรตามตำบลหรือจำนวนสุกรในพื้นที่โดยประเมินจากจำนวนเกษตรกรรายย่อยการเลี้ยงสุกรหลังบ้านและจำนวนสุกรในพื้นที่ โดยไม่นับรวมจำนวนสุกรที่เลี้ยงโดยฟาร์มรายใหญ่

“การจัดสรรเจ้าหน้าที่ควรจัดสรรตามบริบทการเลี้ยงสุกร อำเภอไหนที่เลี้ยงสุกรมากก็ควรที่จะได้รับการจัดสรรอัตรากำลังที่มากด้วย โดยจำนวนสุกรนี้เราจะไม่นับกันเลี้ยงในฟาร์มใหญ่เพราะมีเอกชนดูแลแล้ว”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2563)

- การจัดสรรตามความเสี่ยงเชิงพื้นที่ต่อโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร เช่นในพื้นที่อำเภอที่ติดกับชายแดนไทยกัมพูชา อำเภอที่มีการเลี้ยงสุกรหนาแน่น อำเภอที่เป็นรอยต่อระหว่างจังหวัดที่มีการลักลอบเคลื่อนย้ายสุกรที่ผิดกฎหมาย

“ที่ผ่านมการจัดสรรอัตรากำลังเราจะคิดตามจำนวนประชากรสัตว์เป็นหลัก โดยไม่ได้คิดถึงบริบทของความเสี่ยงของโรคในเชิงพื้นที่ เช่น อำเภอที่ติดชายแดนย่อมมีความเสี่ยงของโรค ASF สูงกว่าอำเภอที่อยู่ข้างใน”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

- การจัดสรรอัตรากำลังบุคลากร ในรูปแบบการจ้างงานเฉพาะงานในระยะเวลาสั้นประมาณ 3-6 เดือน โดยเฉพาะในช่วงที่มีการสำรวจขึ้นทะเบียนสุกรหรือช่วงที่มีความเสี่ยงของการระบาดของโรคในปศุสัตว์

“สำหรับผมมองว่าอัตรากำลัง มันจะขาดเฉพาะตอนสำรวจหมูหรือช่วงที่เราต้องเฝ้าระวังโรคเป็นพิเศษ ดังนั้นแทนที่จะเป็นการจ้างงานทั้งปี ก็ควรเป็นการจ้างงานในระยะเวลาที่สั้นลง ตามภารกิจงาน เช่น จ้างงาน 3-6 เดือน จะทำให้เราได้อัตรากำลังที่มากขึ้นและภารกิจงานสำเร็จตามเป้าหมายในระยะเวลาที่น้อยลง”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

- การใช้เครือข่ายในการเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ เช่น อาสาปศุสัตว์ ช่วยในการสนับสนุนภารกิจงาน เนื่องจากอาสาปศุสัตว์ไม่ได้มีค่าตอบแทนจากกรมปศุสัตว์ ดังนั้นการทำงานที่จะให้เกิดประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงการสร้างขวัญกำลังใจหรือสวัสดิการที่ได้รับด้วย เหมือนกรณีของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ของกระทรวงสาธารณสุข

“การใช้อาสาปศุสัตว์ก็จะพอช่วยแก้ไขปัญหาความขาดแคลนของบุคลากรได้บางส่วน แต่ที่ผ่านมามีการให้ค่าตอบแทนอาสาปศุสัตว์ ดังนั้นควรสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานหรือสวัสดิการเหมือน อสม. ของกระทรวงสาธารณสุข”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2563)

ทั้งนี้การจัดสรรเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งจ้างเหมาบริการ ต้องความต่อเนื่องทั้งการจ้างงานและอัตราค่าจ้าง เพื่อแผนในการปฏิบัติงานจะได้มีความต่อเนื่อง

“การจัดสรรตำแหน่งงานควรมีความต่อเนื่อง ที่ผ่านมามีการลดจำนวนคนในระดับอำเภอ คนก็ยังมีอยู่น้อย ทำให้ต้องปรับแผนงานใหม่ในทุกปี”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

5.2) งบประมาณ (Money) หมายถึง งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากกรมปศุสัตว์ งบประมาณยุทธศาสตร์ของจังหวัด และงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน จากการศึกษาพบว่า งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลสู่กรมปศุสัตว์มีอย่างจำกัด ไม่สามารถครอบคลุมการปฏิบัติงานในทุกพื้นที่ ดังนั้นการแก้ไขปัญหางบประมาณตลอดจนการสร้างประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณ จากการศึกษาวิจัยมีแนวทางดังนี้

- การสรรงงบประมาณ ควรเรียงลำดับจากภารกิจสำคัญ หรือเป็นงบประมาณที่ใช้การทำงานที่เกิดผลลัพธ์สูง เช่น การซักซ้อมแผนเตรียมความพร้อมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การอบรมเกษตรกรโดยเน้นในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง

- การพิจารณาตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการสนับสนุนการดำเนินงานในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค เช่น การระดมทุนจากภาคเอกชนหรือสมาคม

“งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากภาครัฐอาจจะไม่เพียงพอ ดังนั้นทางออกการสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชน เช่น สมาคมผู้เลี้ยงสุกร มาดูแลในลักษณะของกองทุนในภารกิจเฝ้าระวังโรค เช่น การตั้งด่านบูรณาการหน่วยงาน หรือการอบรมให้ความรู้เกษตรกร”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 3 พฤศจิกายน 2563)

5.3) วัสดุอุปกรณ์ (Material) หมายถึง วัสดุอุปกรณ์สำหรับการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรค เช่น น้ายาฆ่าเชื้อโรค เครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อ ชุดอุปกรณ์ป้องกันตนเองในการปฏิบัติงาน (Personal Protective Equipment, PPE) วัสดุอุปกรณ์ในการเก็บตัวอย่างเพื่อเฝ้าระวังโรค เช่น หลอดเก็บตัวอย่างเลือด เข็มและกระบอกฉีดยา วัสดุอุปกรณ์ประเภทสื่อประชาสัมพันธ์ และวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ใช้ในการกิจตามนโยบาย วัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวจะมีการนำไปใช้ในการกิจของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดและสำนักงานปศุสัตว์อำเภอตามภารกิจการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคหิวาต์แอฟริการในสุกร ผ่านการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ จากการศึกษาพบว่า

- วัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน จากการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถจัดสรรได้เพียงพอกับภารกิจงานของสำนักงานปศุสัตว์อำเภอทุกแห่ง
- วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานที่เกี่ยวข้องกับโรคคหิวาต์แอฟริการในสุกร ส่วนใหญ่เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ครั้งเดียวทิ้งและไม่แนะนำนำกลับมาใช้โดยการทำความสะอาด เนื่องจากเชื้อไวรัสมีลักษณะของการปนเปื้อนในอุปกรณ์และสิ่งแวดล้อมสูง ตลอดจนต้องใช้ระยะเวลาในการทำลายเชื้อไม่น้อยกว่า 30 นาที

จากปัญหาข้างต้น มีแนวทางในการแก้ปัญหาวัสดุอุปกรณ์ ดังนี้

- การจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ ควรมีการจัดสรรตามจำนวนสุกรในพื้นที่ และภารกิจงานตามความเสี่ยงของโรคในระดับพื้นที่
- การจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ควรจัดสรรในรูปแบบการบริหารคลังพัสดุ คือ มีการเบิกจ่ายวัสดุสำหรับอำเภอเฉพาะในภารกิจในการเฝ้าระวังโรคหรือเบิกจ่ายเท่าที่จำเป็น และมีการสำรองเป็นครั้งพัสดุกกลางในสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ที่มีระบบการเบิกจ่ายและขนส่งพัสดุสู่สำนักงานปศุสัตว์อำเภอในระยะเวลาที่รวดเร็ว

“หากมีการกระจายทรัพยากรไปอำเภอทั้งหมด ในบางอำเภอก็ใช้หมด ในบางอำเภอหากใช้อุปกรณ์ไม่หมด ก็จะมีการเสื่อมสภาพหรือหมดอายุทิ้งโดยเปล่า ดังนั้นวัสดุอุปกรณ์ที่กระจายไปอำเภอควรจัดสรรตามความจำเป็น และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดควรเป็นคลังพัสดุกกลาง ที่สามารถเบิกจ่ายได้รวดเร็วเพื่อสนับสนุนภารกิจในพื้นที่”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

- การบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ในรูปแบบ ของสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในลักษณะ
หน่วยงานแม่ข่าย สำหรับการกระจายวัสดุอุปกรณ์ในพื้นที่ใกล้เคียงตามภารกิจจำเป็น เช่น เครื่องพ่น
น้ำยาฆ่าเชื้อโรค

“เป็นไปได้ที่จะได้รับการจัดสรรได้ครบทุกอำเภอ โดยเฉพาะครุภัณฑ์
ดังนั้นทางออกของการแก้ปัญหาคือการจัดสรรทรัพยากรกระจายไปยัง
สำนักงานปศุสัตว์อำเภอที่เป็นหลักหรือเป็นแม่ข่ายในการกระจายสู่
สำนักงานปศุสัตว์อำเภอใกล้เคียง เช่น กรณีหากได้รับจัดสรรเครื่องพ่นน้ำยา
ฆ่าเชื้อโรค”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

- การปรับเปลี่ยนแนวคิดการบริหารวัสดุอุปกรณ์ จากเดิม นอกจากการจัดสรรวัสดุ
อุปกรณ์ทั้งภารกิจเฝ้าระวัง ป้องกันโรค และภารกิจควบคุมโรคตามภารกิจกรมปศุสัตว์ ส่วน
หนึ่งของทรัพยากรจะถูกจัดสรรในการแจกจ่ายเกษตรกรในพื้นที่ ดังนั้นเพื่อให้ทรัพยากรเพียงพอต่อ
การปฏิบัติงาน สำนักงานปศุสัตว์อำเภอควรสร้างการรับรู้สร้างความเข้าใจของเกษตรกรให้เน้นที่
ระบบการป้องกันโรคและการจัดหาวัสดุอุปกรณ์โดยเฉพาะเวชภัณฑ์ เช่น น้ำยาฆ่าเชื้อโรค เป็นหน้าที่
โดยตรงของเกษตรกร

“วัสดุอุปกรณ์ไม่มีทางเพียงพอหรอก ถ้าเราได้แล้วต้องแจกเกษตรกรไป
เรื่อย ๆ ทางออก คือ การสร้างการรับรู้เกษตรกรในการป้องกันโรคเป็น
หลัก และการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ป้องกันโรคเป็นหน้าที่ของเกษตรกร แต่
ถ้ากรมปศุสัตว์สนับสนุนก็ควรสนับสนุนตามความเหมาะสมจำเป็น”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 9 พฤศจิกายน 2563)

6.) ปัจจัยด้านบุคลากรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

บุคลากรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง บุคลากรที่นำนโยบายการเฝ้าระวังและ
ป้องกันโรคอหิวาต์สุกรไปปฏิบัติ ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำ
นโยบายไปบังคับใช้หรือสื่อสารไปยังเกษตรกรหรือผู้ประกอบการ ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษา
การบริหารบุคลากรในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ จากการศึกษามีประเด็นดังต่อไปนี้

6.1) การสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการรับรู้ มีความเข้าใจต่อนโยบาย เกิดการตอบสนองและความพร้อมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ จาก การศึกษาพบว่า

- การสร้างการรับรู้ต่อนโยบายที่เป็นทางการ ในรูปแบบของการประชุมประจำเดือน เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ ผ่านวาระการประชุม และในการประชุมการปฏิบัติงานเมื่อ ได้รับนโยบายจากทางกรมปศุสัตว์ เช่น การประชุมเพื่อยกระดับมาตรการการเฝ้าระวังโรคอหิวาต์ แอฟริกาในสุกร
- การสร้างการรับรู้ต่อนโยบายที่ไม่เป็นทางการ ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะการพูดคุยกัน การชี้แจงภาระงานที่ได้รับจากกรมปศุสัตว์ โดยลักษณะดังกล่าวจะเป็นการสร้างการรับรู้ในระดับ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอที่จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่มาก
- การสร้างการรับรู้ต่อนโยบายในบุคลากร ควรเป็นการสร้างการรับรู้การปฏิบัติงานที่ เป็นการเฝ้าระวังเชิงรุกในการเฝ้าระวังและป้องกันโรค มากกว่าการปฏิบัติงานเชิงรับ คือ ดำเนินการ เมื่อเกิดโรคระบาด
- การรับรู้นโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์ในสุกร ควรมีการรับรู้ทั้ง เจ้าหน้าที่ในระดับอำเภอและผู้เลี้ยงสุกรหรือผู้ประกอบการในระดับอำเภอด้วย เพื่อเป็นการสร้าง เครื่องมือการเฝ้าระวังโรคและเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องสำหรับเกษตรกรหรือผู้ประกอบการ ตามนโยบายของกรมปศุสัตว์

“การสร้างการรับรู้ต่อนโยบาย ควรเป็นการรับรู้ทั้งเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ และเกษตรกรในพื้นที่ ได้รับทราบในนโยบายทิศทางเดียวกัน เพื่อ เกษตรกรจะได้ดูแลสุขภาพสุกรเบื้องต้นได้ และในกรณีสุกรป่วยตาย ผิดปกติ จะสามารถแจ้งสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่ได้ทันที”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 9 พฤศจิกายน 2563)

“การสร้างการรับรู้ผู้ประกอบการโดยเฉพาะผู้ประกอบการโรงฆ่าสัตว์จะ ใช้วิธีการสร้างการรับรู้พร้อมกันทั้งปศุสัตว์อำเภอ พนักงานตรวจโรคสัตว์ เพื่อให้รับทราบมาตรการที่กรมปศุสัตว์กำหนด เพื่อให้มีการรับทราบไปใน ทิศทางเดียวกัน”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 3 พฤศจิกายน 2563)

6.2) การชักซ้อมแผนและอบรมทบทวนเพิ่มพูนทักษะบุคลากรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

ผ่านการชักซ้อมแผนการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคในเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระดับจังหวัด และเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ ตลอดจนการอบรมทบทวนความรู้ จากการศึกษาพบว่า

- การฝึกทักษะและการทบทวนความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้มีความพร้อมตลอดเวลา และเพื่อความต่อเนื่องของนโยบายในบางกรณีที่มีการโยกย้ายสับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งนี้กิจกรรมในลักษณะดังกล่าวควรมีการจัดในเวลาที่ที่เหมาะสม เช่น ในทุกครั้งที่มีการประชุมประจำเดือน ทุกไตรมาส และการชักซ้อมแผนประจำปี

“การได้ชักซ้อมหรือทบทวนจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเองเข้าใจมากขึ้น หรือถ้ามีมาตรการที่อัปเดตก็จะทำให้ขั้นตอนเหตุการณ์หรือสถานการณ์”

(ผู้ปฏิบัติงาน, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

- ทักษะความรู้ด้านระบาดวิทยาทางสัตวแพทย์ (Veterinary epidemiology) ของผู้ปฏิบัติงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะความรู้ทางระบาดวิทยาจะทำให้มีความเข้าใจในเรื่อง โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร การติดต่อของโรค การเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ทักษะดังกล่าวไม่ได้ควรมีการส่งเสริมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เป็นสัตวแพทย์ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่

“ปัจจุบันกรมปศุสัตว์ได้ให้ความสำคัญในทักษะความรู้ด้านระบาดวิทยาทางสัตวแพทย์ เพราะมีประโยชน์ในการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรค แต่ทักษะดังกล่าวควรมีการขยายต่อไปยังผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่”

CHULALONGKORN UNIVERSITY (ผู้ปฏิบัติงาน, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

- ทักษะความรู้ในการวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk analysis) เป็นทักษะที่มีความสำคัญในการประเมินความเสี่ยงของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในระดับพื้นที่ เพื่อกำหนดนโยบายหรือมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคที่เหมาะสม

“จุดอ่อนอย่างหนึ่งของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ คือ การประเมินความเสี่ยงต่อโรคในเชิงพื้นที่ ว่าพื้นที่ใดมีความเสี่ยง หรือช่วงนี้สถานการณ์มีความเสี่ยงอย่างไร พอไม่มีความเสี่ยงก็เลยไม่รู้ว่าจะต้องวางมาตรการหรือเตรียมพร้อมในการรับมืออย่างไรต่อ”

(ผู้ปฏิบัติงาน, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

7.) ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี

ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี หมายถึง เครื่องมือสารสนเทศและเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนหรือใช้ปฏิบัติงาน เช่น สื่อสังคมออนไลน์ ระบบสารสนเทศในการเฝ้าระวังโรค แอปพลิเคชันของกรมปศุสัตว์ ฐานข้อมูลผู้เลี้ยงสัตว์และประชากรสัตว์ เพื่อใช้สนับสนุนมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร จากการศึกษาที่มีประเด็นดังต่อไปนี้

7.1) ฐานข้อมูลผู้เลี้ยงสุกรและจำนวนสุกร กรมปศุสัตว์ใช้แบบฟอร์มแบบสำรวจและขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ (รูปศ.1) เพื่อลงทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ปีงบประมาณละ 1 ครั้ง โดยมีกลุ่มงานยุทธศาสตร์และสารสนเทศการปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ เป็นผู้รับผิดชอบดูแล จากการศึกษาพบว่า

- การเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร จะใช้ข้อมูลของการสำรวจ และขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ของกรมปศุสัตว์ จะได้ภาพกว้างในการประมาณการ เพราะจำนวนสุกรที่เลี้ยงมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเฉพาะการเลี้ยงสุกรรายย่อย ดังนั้นหากต้องการข้อมูลการเลี้ยงสุกรที่เป็นปัจจุบันและมีตรวจสอบยืนยันจะใช้วิธีการสอบถามจากในพื้นที่ โดยการสอบถามจากกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน

“จำนวนสุกรในพื้นที่จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้ไม่สามารถใช้ฐานข้อมูลใดข้อมูลหนึ่งได้ โดยเฉพาะการเลี้ยงสุกรของชาวบ้าน ดังนั้นหากต้องการข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ควรใช้วิธีการสำรวจสอบถามจากกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านจะได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด”

CHULALONGKORN UNIVERSITY (ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 9 พฤศจิกายน 2563)

7.2) การใช้ระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์กรมปศุสัตว์ เพื่อการเฝ้าระวังและป้องกันและควบคุมโรคสุกร ได้แก่ ระบบการเคลื่อนย้ายสัตว์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Movement) ในการเคลื่อนย้ายสุกร ระบบสารสนเทศเพื่อการเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ (e-Smart surveillance) ในการรายงานเฝ้าระวังโรค แอปพลิเคชัน DLD 4.0 เพื่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และประชาชนทั่วไปสามารถร้องทุกข์ ขอความช่วยเหลือ แจ้งการเกิดโรคระบาด แอปพลิเคชัน E-Smart+ เพื่อขึ้นทะเบียนและประเมินความเสี่ยงฟาร์ม การใช้ระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์กรมปศุสัตว์ จากการศึกษาพบว่า

- ผู้ใช้งานหรือผู้บริหารขาดความเข้าใจในการประมวลผลข้อมูลที่เข้าใจได้ง่าย ที่สะดวกรวดเร็วต่อการใช้ในการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร

“ที่ผ่านมาผมคิดว่า Application ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของกรมปศุสัตว์เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน แต่สิ่งสำคัญคือทำอย่างไรจะประมวลผลข้อมูล ให้เข้าใจได้ง่ายและนำไปปฏิบัติได้รวดเร็ว”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 3 พฤศจิกายน 2563)

- ระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์กรมปศุสัตว์ เป็นระบบที่ช่วยให้สนับสนุนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ความสำเร็จจะเริ่มจากการนำข้อมูลที่ถูกต้องเข้าสู่ระบบและการนำข้อมูลหรือแปลผลเพื่อใช้ในการวางแผนและประเมินความเสี่ยงของโรคในเชิงพื้นที่

“ระบบสารสนเทศจะเกิดประสิทธิภาพเมื่อมีการนำเข้าข้อมูลที่ถูกต้องเป็นจริง และผู้ใช้งานควรรู้จักวิธีการแปลผลข้อมูลเพื่อนำมาใช้งาน”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

8.) ปัจจัยสภาพแวดล้อมของนโยบาย

สภาพแวดล้อมของนโยบาย หมายถึง ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามนโยบายเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร ตลอดจนการสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานของรัฐ ฝ่ายการเมือง ภาคเอกชน และประชาชน (เกษตรกร) จากศึกษาพบว่าลักษณะสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการนำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ มีดังนี้

8.1) เกษตรกรรายย่อย

- เกษตรกรควรระบบปรับระบบการเลี้ยงสุกรให้มีระบบป้องกันโรคหรือระบบความปลอดภัยทางชีวภาพตามมาตรฐานฟาร์ม (Biosecurity) เช่น ฟาร์มที่มีระบบป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (Good farming management: GFM) เพื่อพัฒนาสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) สำหรับฟาร์มสุกร

- งดใช้เศษอาหารเลี้ยงสุกร การเลี้ยงสุกรไม่ควรนำสุกรหรือเคลื่อนย้ายสุกรที่มีความเสี่ยงหรือไม่ทราบแหล่งที่มาเข้ามาเลี้ยง การจำหน่ายสุกรควรมีมีจุดขายที่แยกเฉพาะจากโรงเรือนที่เลี้ยงสุกร เพื่อลดความเสี่ยงของการแพร่กระจายของโรคผ่านรถขนส่งหรือผู้ค้าสัตว์

“จุดเสี่ยงที่สุดของเกษตรกรรายย่อย การรับลูกสุกรที่ไม่ทราบแหล่งที่เพื่อนำมาเลี้ยง และการที่ไม่มีเจ้าหน้าที่เฉพาะทำให้รถขนส่งและพ่อค้าสัตว์สามารถเข้าไปถึงบริเวณเลี้ยงสัตว์”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2563)

- เกษตรกรควรมีจิตสำนึกในการเลี้ยงสัตว์และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
หมั่นสังเกตอาการสุกรที่เลี้ยงอย่างสม่ำเสมอ หากพบอาการผิดปกติ ให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ทันที
“ปัญหาที่ผ่านมาของเกษตรกร คือ การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและ
จิตสำนึกโดยเฉพาะเมื่อมีสุกรป่วยตาย มักมีการลักลอบขายหรือลักลอบ
ฆ่าแหละทำให้โรครามีโอกาสแพร่กระจายได้สูงมาก”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

8.2) ภาคเอกชนและผู้ประกอบการ

- ภาคเอกชนและผู้ประกอบการควรมีบทบาทช่วยเสริมมาตรการของภาครัฐมี
ประสิทธิภาพมากขึ้นเช่น การเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังโรคของกรมปศุสัตว์ การสนับสนุนการอบรมให้
ความรู้แก่เกษตรกรรายย่อย และการสนับสนุนน้ำยาฆ่าเชื้อในการป้องกันโรคแก่เกษตรกรรายย่อย
เพราะถ้าเกิดโรคระบาดในเกษตรกรรายย่อยย่อมส่งผลกระทบต่อภาคเอกชนหรือ
ผู้ประกอบการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

“ภาคเอกชน นี้ผมมองถึงสมาคมผู้เลี้ยงสุกรในพื้นที่ มีบทบาทในการช่วย
เสริมเสริมมาตรการของภาครัฐ เช่น การอบรมเกษตรกร การสนับสนุน
น้ำยาฆ่าเชื้อ เพราะถ้าเกิดโรคในเกษตรกรรายย่อย ย่อมส่งผลกระทบต่อ
โดยตรงต่อผู้ประกอบการโดยเฉพาะฟาร์มสุกรในพื้นที่”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8.3) ภาครัฐ

- ภาครัฐหรือหน่วยงานราชการอื่นๆ ควรให้การสนับสนุนภารกิจในการเฝ้าระวังและ
ป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร เพราะเป็นนโยบายของรัฐบาลและเป็นวาระแห่งชาติ จึงต้องมี
การบูรณาการทำงานในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมกัน

“โรค ASF หรือว่าเป็นนโยบายของรัฐบาลและเป็นวาระแห่งชาติ ดังนั้น
หน่วยงานในพื้นที่ เช่น ฝ่ายปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งานทาง
สาธารณสุข แม้แต่หน่วยงานในกระทรวงเกษตรที่ไม่เกี่ยวข้องการเลี้ยง
สัตว์ ก็ต้องมีการภารกิจบูรณาการทำงานร่วมกัน”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 4 พฤศจิกายน 2563)

JULALONGKORN UNIVERSITY

- ผู้นำในพื้นที่ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอ หากมีความเข้าใจบทบาทภารกิจการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกร จะส่งผลให้การขับเคลื่อนนโยบายในระดับพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความรวดเร็ว ทั้งนี้เป็นหน้าที่ของปศุสัตว์จังหวัดและปศุสัตว์อำเภอในการสื่อสารนโยบายให้ผู้นำเกิดความเข้าใจ

“ในระดับพื้นที่การทำงานจะเกิดประสิทธิภาพและรวดเร็ว หากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมีความเข้าใจในโรคโควิด-19 ในสุกร ทั้งนี้เป็นหน้าที่ของปศุสัตว์จังหวัดและปศุสัตว์อำเภอในการสื่อสารนโยบายมีผู้นำดังกล่าวเข้าใจ”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

8.4) ภาคการเมือง

- ภาคการเมือง มีความสำคัญในการกำหนดนโยบายโรคโควิด-19 ในสุกรในระดับประเทศ ดังนั้นการออกนโยบายที่มีความชัดเจนในบริบทระดับพื้นที่ และมีทัศนคติในทิศทางเดียวกับกรมปศุสัตว์

“ภาครัฐกับภาคการเมือง หากคุยกันแล้วไม่เกิดความเข้าใจอาจเกิดการออกนโยบายที่ไม่ได้สอดคล้องกับพื้นที่หรือมีทัศนคติที่ตรงข้ามกันอาจจะขัดขวางหรือเกิดผลเสียต่อกันเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคนี้ได้”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

“โรคโควิด-19 ในสุกรเป็นโรคที่มีผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมสูง นโยบายทางการเมืองที่ผ่านมามีความคลุมเครือในการปฏิบัติในระดับพื้นที่ในบางประเด็น ดังนั้นนโยบายจึงควรออกมาในลักษณะที่มีความสมดุลระหว่างการควบคุมป้องกันโรคและการดำเนินการทางเศรษฐกิจ”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 9 พฤศจิกายน 2563)

8.2) การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

- การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้มีการปิดพรมแดนเข้า-ออกประเทศ ปัจจุบันดังกล่าวส่งผลต่อการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกร เนื่องจากลดโอกาสความเสี่ยงจากภายนอกประเทศ จากการลักลอบนำผลิตภัณฑ์สุกรเข้ามาในประเทศไทย แต่ถ้าสถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สงบลง และมีการอนุญาตให้ผู้คนเดินทางเข้า-ออกประเทศได้ตามปกติ โอกาสความเสี่ยงของโรคโควิด-19 ในสุกรก็จะสูงขึ้นเช่นเดิม

“การปิดประเทศในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 ช่วยลดความเสี่ยงของการแพร่ระบาดของโรคหิวาต์แอฟริกาในสุกร จากการลักลอบนำเข้าผลิตภัณฑ์สุกรเข้าประเทศไทย”

(ผู้ปฏิบัติงาน, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

- กรมปศุสัตว์ได้นำงบประมาณที่จัดสรรให้สำนักงานปศุสัตว์เพื่อดำเนินโครงการฝึกการซักซ้อมแผนเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคหิวาต์แอฟริกาในสุกรระดับจังหวัดรูปแบบเฉพาะหน้าที่ (Functional exercise) แต่เนื่องจากสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ในปีงบประมาณ 2563 ไม่มีการดำเนินโครงการ เพราะมีการนำงบประมาณดังกล่าวเพื่อสนับสนุนภารกิจป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

“ในปีงบประมาณ 2563 กรมปศุสัตว์ได้จัดงบประมาณในการซักซ้อมแผนการเฝ้าระวัง ป้องกันโรคหิวาต์แอฟริกาในสุกร เพื่อสนับสนุนการป้องกันโรคโควิด-19 อาจเกิดผลเสียถึงความต่อเนื่องของการเฝ้าระวัง และป้องกันโรคหิวาต์แอฟริกาในสุกร”

(ผู้ปฏิบัติงาน, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

9.) ปัจจัยด้านการติดตามและประเมินผลนโยบาย

การติดตามและประเมินผลนโยบาย หมายถึง การใช้มาตรฐานหรือตัวชี้วัดในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคหิวาต์แอฟริกาในสุกร ทั้งผลผลิต (output) ผลลัพธ์ (outcome) และผลกระทบ (impact) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดอย่างต่อเนื่อง โดยมีลักษณะดังนี้

9.1) การติดตามและประเมินผลนโยบายในภารกิจงานด้านสุขภาพสุกร ในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคหิวาต์แอฟริกาในสุกร ผ่านรายงานการเฝ้าระวังโรคในสุกรตามแบบฟอร์มออนไลน์ “รายงานการเฝ้าระวังโรคในสัตว์” เกณฑ์การให้คะแนน คือ ผลการดำเนินการเฝ้าระวังโรคในสุกร โดยการตรวจเยี่ยมเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรเพื่อเฝ้าระวังโรคหิวาต์แอฟริกาในสุกรและรายงานในรูปแบบฟอร์มออนไลน์ “รายงานการเฝ้าระวังโรคในสัตว์” โดยจังหวัดสุรินทร์ถือว่า เป็นกลุ่มจังหวัดความเสี่ยงสูง จะต้องดำเนินการตรวจเยี่ยมเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในปีงบประมาณให้ได้ครบร้อยละ 100 ของจำนวนรายเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร จากระบบลงทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รายครัวเรือนของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์ จากการศึกษาพบว่า

- รูปแบบการรายงานผลการเฝ้าระวังโรคอาการในสัตว์ ในการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ จากกรมปศุสัตว์ยังไม่ชัดเจน จากเครื่องมือที่ใช้ในการรายงานแบบ google form มีการติดตามผลได้ยาก ทำให้ผู้บริหารไม่สามารถทราบผลการดำเนินงานทั้งก่อนการปฏิบัติงาน ระหว่างปฏิบัติงาน และสิ้นสุดการปฏิบัติงาน จำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงกระบวนการติดตามรายงานผลให้ดียิ่งขึ้น

“ตัวชี้วัดผลสำเร็จงานยังไม่ชัดเจนและเครื่องมือวัดทำให้ติดตามงาน เป็นไปได้ยาก ทำให้ไม่สามารถ ทราบว่าเราทำงานประสบความสำเร็จแล้ว หรือยัง และยังขาดการประเมินผลความสำเร็จ ก่อน ระหว่าง และสิ้นสุด การปฏิบัติงาน”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 4 พฤศจิกายน 2563)

- สำนักงานปศุสัตว์อำเภอได้ใช้รูปแบบการติดตามและประเมินผลการเฝ้าระวังและ ป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร โดยการติดตามงานเฝ้าระวังในพื้นที่โดยใช้เจ้าหน้าที่ของทาง สำนักงานหรือเครือข่ายในการป้องกันโรคในการติดตามสถานการณ์ในผู้เลี้ยงสุกร และการติดตามผล จากมีประสิทธิภาพหากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมีการติดตามงานร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ตามความถี่ที่เหมาะสม หรือพิจารณาตามความเสี่ยงในเชิงพื้นที่

“การดำเนินงานในพื้นที่บางที่ก็ไม่จำเป็นต้องมีตัวชี้วัดจากกรมปศุสัตว์ มัน ขึ้นจากการติดตามงานของปศุสัตว์อำเภออยู่แล้ว เพราะเราทำงานตาม ภารกิจ คือ การป้องกันไม่ให้เกิดโรคในพื้นที่”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

“ความสำเร็จในการติดตามประเมินผลมันขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของ ปศุสัตว์อำเภอ ซึ่งการติดตามก็ไม่จำเป็นต้องเป็นทางการ หากมี เครือข่ายเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ ก็จะช่วยในงานตัวนี้ได้”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

“การที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลงพื้นที่ติดตามงานร่วมกับสำนักงาน ปศุสัตว์อำเภอ จะทำให้เราสามารถทราบและประเมินผลการดำเนินงาน ได้ ถ้าทางจังหวัดไม่ได้ลงไปติดตามในระดับพื้นที่ ก็จะไม่รู้ว่ามีปัญหาหรือ ข้อติดขัดอะไรเกิดขึ้น”

(ผู้ปฏิบัติงาน, สัมภาษณ์ 6 พฤศจิกายน 2563)

9.2) การติดตามและประเมินผลนโยบายในภารกิจงานด้านมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ไม่ได้กำหนดตัวชี้วัดคือการติดตามประเมินผลโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรในภารกิจงานด้านมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ แต่ใช้ตัวชี้วัดการพัฒนาโรงฆ่าสัตว์ให้ได้มาตรฐาน

การติดตามโรงฆ่าสุกรในพื้นที่ให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานโรงฆ่าสัตว์ของกรมปศุสัตว์ และตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์การจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 โดยมีการติดตามและประเมินผลจากแบบฟอร์มการสำรวจข้อมูลพร้อมกับแบบรายงานการตรวจประเมินโรงฆ่าสัตว์ตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาต ตั้งโรงฆ่าสัตว์โรงพักสัตว์และการฆ่าสัตว์ การบังคับใช้กฎหมายแก่โรงฆ่าสัตว์ที่มีใบอนุญาตประกอบกิจการฆ่าสัตว์ ในการแจ้งเตือนผู้ประกอบการโรงฆ่าสัตว์การพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการฆ่าสัตว์ รายงานรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ และรายงานสรุปการตรวจโรคสัตว์ จากการศึกษาพบว่า

- การปฏิบัติตามมาตรฐานโรงฆ่าสัตว์ของกรมปศุสัตว์ และตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์การจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 ผลทางตรงคือ สามารถป้องกันการแพร่กระจายของโรคระบาดในสุกรรวมถึงโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร และผลทางอ้อม คือ ผู้เลี้ยงสุกรจะไม่นำสุกรที่ป่วยหรือสงสัยเป็นโรคเข้ามาในโรงฆ่าสุกร

“กรมปศุสัตว์ ไม่ได้กำหนดตัวชี้วัด ASF ในโรงฆ่าสุกร แต่การปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานโรงฆ่าสัตว์อย่างเคร่งครัดก็สามารถป้องกันโรคสุกรได้ทุกโรค รวมทั้งโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร และผลทางอ้อม คือ เกษตรกรรายย่อยก็จะไม่นำสุกรป่วยมีโรคเข้ามาฆ่าในโรงฆ่า”

(ผู้บริหาร, สัมภาษณ์ 2 พฤศจิกายน 2563)

- การรายงานผลของพนักงานตรวจโรคประจำโรงฆ่าสัตว์ ที่มีอำนาจในการตรวจสอบตรวจสัตว์ก่อนและหลังฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าก่อน จะช่วยในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร

- การติดตามบังคับใช้กฎหมายโรงฆ่าสัตว์ที่ดำเนินการผิดกฎหมายและตรวจสอบใบอนุญาตสถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์ มีส่วนในการป้องกันหรือลดปัจจัยเสี่ยงของการเกิดโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร เพราะหากโรงฆ่าสัตว์หรือสถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์มีการนำผลิตภัณฑ์ที่มีการปนเปื้อนของเชื้อไวรัสคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรไปจำหน่ายจะมีโอกาสของการแพร่กระจายโรคไปสู่การเลี้ยงสุกรในพื้นที่ โดยเฉพาะการเลี้ยงสุกรที่ใช้เศษอาหารในการเลี้ยง

“สิ่งหนึ่งที่จะต้องให้ความสำคัญคือการตรวจสอบโรงฆ่าและสถานที่
จำหน่ายเนื้อสัตว์ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่กระจายของโรคผ่าน
ผลิตภัณฑ์สุกร”

(ผู้ปฏิบัติงาน, สัมภาษณ์ 4 พฤศจิกายน 2563)

10.) ลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ผลการจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการป้องกันและเฝ้าระวัง
โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ทั้ง 9 ปัจจัยที่มีผลและทำการจัดลำดับจากความถี่สะสมที่ได้จากการ
สัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้ผู้ที่ถูกสัมภาษณ์สามารถเลือกตอบปัจจัยที่มีผลได้
หลายปัจจัยอย่างเป็นอิสระโดยไม่กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำ โดยปัจจัยที่สำคัญมากที่สุด 3 ลำดับเรียง
เรียงลำดับจากมากไปน้อย ตามความถี่สะสม ได้แก่ ลำดับที่ 1 ปัจจัยที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (ความถี่
สะสม 10 ครั้ง) ลำดับที่ 2 ลักษณะของตัวนโยบาย (ความถี่สะสม 9 ครั้ง) ลำดับที่ 3 ทรัพยากรของ
นโยบาย (ความถี่สะสม 8 ครั้ง) และปัจจัยที่สำคัญน้อยที่สุด ได้แก่ ปัจจัยมาตรฐานของนโยบาย
ปัจจัยโครงสร้างการดำเนินงาน และปัจจัยระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี (ความถี่สะสม 1 ครั้ง)
รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน ร้อยละความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ที่มีผลต่อลำดับ
ความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ลำดับความสำคัญของปัจจัย	ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ	ความถี่สะสม (ครั้ง)
ลำดับที่ 1	ผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	10
ลำดับที่ 2	ลักษณะของตัวนโยบาย	9
ลำดับที่ 3	ทรัพยากรของนโยบาย	8
ลำดับที่ 4	การสื่อสารนโยบาย	6
ลำดับที่ 5	สภาพแวดล้อมของนโยบาย	4
ลำดับที่ 6	การติดตามและประเมินผลนโยบาย	3
ลำดับที่ 7	มาตรฐานของนโยบาย	1
ลำดับที่ 7	โครงสร้างการดำเนินงาน	1
ลำดับที่ 7	ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี	1

4.2 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion of findings)

4.2.1 การอภิปรายนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 ในประเทศไทย

นโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 ในประเทศไทยใช้รูปแบบรูปกลไกการทำงานในรูปแบบคณะกรรมการอำนวยการป้องกัน ควบคุมและกำจัดโรคโควิด-19 ในประเทศไทย มีการดำเนินงานตามแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติในลักษณะแบบบนลงล่าง (top-down approach) ดำเนินงานตามโครงสร้างลำดับชั้นจากนโยบายของภาครัฐบาลสู่การนำไปปฏิบัติในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้ควรมีความร่วมมือกัน (co-operation) และการบูรณาการ (Integration) ระหว่างหน่วยงาน และให้ความสำคัญกับแนวทางการกำหนดนโยบายหรือแผนการปฏิบัติงานและความสามารถในการจัดการบริหารปัจจัยต่าง ๆ ของผู้ที่กำหนดนโยบาย นำไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ คือ ระดับจังหวัด ลงไปสู่ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน

การขับเคลื่อนตามแผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคโควิด-19 ในประเทศไทย (Contingency plan) และแนวทางเวชปฏิบัติของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย (Clinical practice guideline) ได้จำแนกเป็น 3 ระยะตามระยะเวลา ได้แก่ แผนระยะก่อนเผชิญเหตุการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 ใน ประเทศไทย แผนระยะเผชิญเหตุการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 ใน ประเทศไทย และแผนระยะหลังเผชิญเหตุการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 ใน ประเทศไทย มีความสอดคล้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยหรือภัยพิบัติ (Disaster Risk Management: DRM) เนื่องจากโรคระบาดในสัตว์จัดเป็นภัยพิบัติหรือสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ ในขั้นตอนการเฝ้าระวังและป้องกันโรคจะใช้หลักการการลดความเสี่ยงสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) โดยมุ่งเน้นการป้องกันและลดผลกระทบ (prevention & mitigation) และการเตรียมความพร้อมก่อนเกิด (preparedness) (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2559a)

การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังและควบคุมโรคโควิด-19 ในประเทศไทย (War room) ในระดับจังหวัด โดยมีท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เป็นการดำเนินการลักษณะแนวคิดการบริหารใช้ระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Concept of Operations) โดยรวมอำนาจสั่งการแบบรวมศูนย์ (Single Command) ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 และการซักซ้อมแผนเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคโควิด-19 ในประเทศไทยระดับจังหวัดรูปแบบเฉพาะหน้าที่ (Functional exercise) และกลไกการทำงานมีลักษณะคล้ายคลึงกับคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด

ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 โดยมีผู้ว่าราชการกาเป็นประธานโดยเฉพาะการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉินของการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อวัตถุประสงค์ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อหรือโรคระบาดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทจังหวัดในพื้นที่

นโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคovid-19ในสุกรยัง มีการเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับห่วงโซ่การผลิตสุกร ที่ความร่วมมือกัน (co-operation) การบูรณาการร่วมกัน (Integration) และการเฝ้าระวังโรคคovid-19ในสุกรของประเทศไทยได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีโดยเฉพาะภาคเอกชน ที่มีการตื่นตัวพร้อมที่จะสนับสนุนในทุกภารกิจของรัฐบาล เช่น สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ ฟาร์มสุกรของภาคเอกชน เพราะโรคคovid-19ในสุกรหากประเทศรับมือไม่ดีก็จะก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรง และหากมีการป้องกันหรือรับมือที่ดีย่อมเป็นผลบวกต่อผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่การผลิตสุกร ในการนำนโยบายของภาครัฐเพื่อไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้ได้

สอดคล้องการศึกษาของ Tao Wang, Yuan Sun and Hua-Ji Qiu (2018) ได้ทำการศึกษาโรคคovid-19ในสุกรในประเทศจีน และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาลจีน ว่ารัฐบาลจีนควรให้ความสำคัญกับความร่วมมือในการเฝ้าระวังโรคระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจป้องกันและควบคุมโรค เช่น การจัดตั้งกลไกที่เชื่อมโยงประสานหน่วยงานทุกภาคส่วน มีระบบการเฝ้าระวังและป้องกันโรคที่มีประสิทธิภาพ มีความรวดเร็วและครอบคลุมในทุกกิจกรรมในระดับพื้นที่

4.2.2 การอภิปรายปัจจัยที่ส่งผลต่อการนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคovid-19ในสุกรไปปฏิบัติของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

1.) ปัจจัยด้านลักษณะของตัวนโยบาย

นโยบายและมาตรการด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคovid-19ในสุกรไปปฏิบัติของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ มีรูปแบบการปฏิบัติจากบนลงล่าง (Top down approach) ภายใต้ขับเคลื่อนโดยคณะกรรมการอำนวยการป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรคคovid-19ในสุกรแห่งชาติ และโดยผ่านกรมปศุสัตว์ส่งต่อสู่ระดับล่างนโยบายหรือผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ประเด็นความชัดเจนของนโยบายโดยในช่วงแรกของนโยบายหรือมาตรการไม่ค่อยชัดเจน เพราะเป็นมาตรการที่มองภาพรวมทั้งประเทศ และเนื่องด้วยเป็นนโยบายใหม่ นโยบายจึงเน้นการตั้งรับหรือมีการปรับเปลี่ยนตามความเสี่ยงของประเทศไทย และมาตรการหรือนโยบายยังไม่ครอบคลุมถึง “บริบท

การเลี้ยงสุกรและความเสี่ยงของโรคคอทิวาต์แอฟริกาในสุกรในเชิงพื้นที่” ทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ และประเด็นโรคคอทิวาต์แอฟริกาในสุกรเป็นโรคที่อ่อนไหวและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคม (Socio-economic impacts) ทำให้การตัดสินใจหรือการดำเนินงานในระดับพื้นที่ต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษ และในช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ไม่มีการจัดการซั๊กซ้อมแผนเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคอทิวาต์แอฟริกาในสุกรระดับจังหวัดรูปแบบเฉพาะหน้าที่ (Functional exercise) ส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องของการมีส่วนร่วมหรือกำหนดนโยบายในลักษณะจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom up approach)

ดังนั้นการกำหนดนโยบายในลักษณะจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom up approach) โดยเน้นการร่วมการมีส่วนร่วม (Participation) การเสนอมาตรการหรือบทบาทจากการปฏิบัติงานในเชิงพื้นที่ย่อมมีส่วนช่วยให้นโยบายจากกรมปศุสัตว์ที่มีรูปแบบการปฏิบัติจากบนลงล่าง (Top down approach) มีความชัดเจนและเกิดการประสานงานให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น โดยใช้อาศัยกระบวนการกลไกที่มีอยู่เดิม ได้แก่ ศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังและควบคุมโรคคอทิวาต์แอฟริกาในสุกร (War room) ในระดับจังหวัด และการซั๊กซ้อมแผนเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคอทิวาต์แอฟริกาในสุกรระดับจังหวัดรูปแบบเฉพาะหน้าที่ (Functional exercise) และมาตรการควมมีการถอดบทเรียนจากการปฏิบัติงานในปีที่ผ่านมา และควมมีจำแนกมาตรการหรือนโยบายระดับพื้นที่ตามกลุ่มอำเภอที่มีบริบทการเลี้ยงสุกรและความเสี่ยงของโรคคอทิวาต์แอฟริกาในสุกรร่วมด้วย

2.) ปัจจัยด้านมาตรฐานของนโยบาย

มาตรฐานของนโยบายในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอทิวาต์แอฟริกาในสุกร เช่น แผนการและกฎหมายที่รองรับการปฏิบัติ มีความเหมาะสมและครอบคลุมในทุกด้านของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยไม่ได้เป็นอุปสรรคหรือเกิดความล่าช้าในการทำงาน (Red tape) ของทางราชการ และไม่ได้มองว่าเป็นการกระทำที่ผิดจากเป้าหมายเดิม (Displacement of goal) ทั้งนี้มาตรฐานของนโยบายเป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เพราะนโยบายส่วนใหญ่เป็นมาตรการที่ซั๊กซ้อมโรคระบาดในสัตว์ ดังนั้นจึงต้องมีการปฏิบัติตามจึงจะประสบความสำเร็จหรือสามารถป้องกันโรคไม่เกิดการแพร่ระบาดในพื้นที่ได้ และสุกรนับว่าเป็นปศุสัตว์ที่มีมูลค่าต่อตัวค่อนข้างสูง ดังนั้นหากพบสุกรป่วยตายย่อมเกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจต่อเกษตรกรและมีเสียงสะท้อนมายังหน่วยงานที่รับผิดชอบ

สอดคล้องกับงานวิจัยของหัตสญา พิมส์สระเกษ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายป้องกัน และควบคุมไข้หวัดนกไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่านโยบายป้องกันและควบคุม โรคไข้หวัดนก เป็นนโยบายที่ต้องอาศัยการปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดขึ้น ทั้งระเบียบจาก องค์การระหว่างประเทศ และระเบียบจากกรมปศุสัตว์ ดังนั้นการนำนโยบายในการป้องกันและควบคุม โรคไข้หวัดนกไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จได้จะขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เข้มงวดของผู้ที่นำ นโยบายไปปฏิบัติ

แต่ปัญหาที่พบมาตรฐานของนโยบาย คือ กระบวนการบังคับใช้กฎหมาย โดยมี 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก กรมปศุสัตว์มีบุคลากรเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในความต่างกันในการบังคับในแต่ละ พื้นที่ ดังนั้นจึงต้องอาศัยการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในบังคับใช้กฎหมาย เช่น ด้านกักกันสัตว์ หน่วยงานฝ่ายปกครอง หน่วยงานฝ่ายความมั่นคง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และ หน่วยงานที่เป็นคณะทำงานของศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังและควบคุมโรคคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (War room) ในระดับจังหวัด ประเด็นที่สอง ความเข้มงวดของการบังคับใช้กฎหมายในแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะการดำเนินการกับผู้ที่ทำผิดตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 และ พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าและจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 ที่มีความเคร่งครัดบังคับใช้กฎหมายที่ แตกต่างกันในแต่ละอำเภอ ส่งผลให้เกษตรกรหรือผู้ประกอบการเกิดความรู้สึกถึงการถูกปฏิบัติหรือ ความเข้มงวดไม่เท่ากัน ดังนั้นสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์จึงควรมีมาตรการสั่งการให้มีความ เกร่งครัดในการใช้กฎหมายเหมือนกันในทุกพื้นที่และเป็นไปในทิศทางเดียวกันตามกฎหมายกำหนด ตลอดจนการสื่อสารการบังคับใช้กฎหมายโดยเฉพาะผู้ประกอบการและเกษตรกรเพื่อสร้างความเข้าใจ ในการให้ความร่วมมือในมาตรการของภาครัฐ และการใช้บทลงโทษกับผู้กระทำผิดโดยในครั้งแรกอาจ ใช้รูปแบบการแจ้งเตือนเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ในกรณีที่ผู้ที่กระทำผิดไม่มีการ ปรับปรุงพัฒนา หน่วยงานกรมปศุสัตว์ควรที่จะใช้บทลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้การ ดำเนินงานด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคในพื้นที่เกิดประสิทธิภาพ

3.) ปัจจัยด้านโครงสร้างการดำเนินงาน

โครงสร้างการดำเนินงานที่เป็นทางการภายใต้ศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังและควบคุมโรคคอหิวาต์ แอฟริกาในสุกร (War room) ในระดับจังหวัดสุรินทร์ และโครงสร้างการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงาน กรมปศุสัตว์ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ประเด็นที่ค้นพบจากการศึกษาพบว่า หน่วยงานราชการอื่น ๆ มีการรับรู้ในประเด็นโรคคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไม่ได้เป็นโรคสัตว์ติดต่อสู่คน (Zoonosis) จึงไม่ได้มี ผลกระทบโดยตรงกับทางด้านสาธารณสุข นำไปสู่การมองว่าเป็นภารกิจเฉพาะของหน่วยงานในสังกัด

กรมปศุสัตว์เท่านั้น ดังนั้นสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ควรสร้างการรับรู้หน่วยงานราชการอื่นๆ ในประเด็นโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรเป็นวาระแห่งชาติมีความเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน จำเป็นต้องอาศัยกลไกและโครงสร้างที่ทำงานสอดคล้องในทุกระดับในลักษณะความร่วมมือกัน (co-operation) และการบูรณาการร่วมกัน (Integration) ในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร หากมีการรับมือต่อโรคที่ดีย่อมเกิดผลดีในหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

โครงสร้างการทำงานของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ ควรเพิ่มบทบาทการทำงานของกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ จากช่วงแรกเริ่มของนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร ส่วนใหญ่เป็นมาตรการสั่งการที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์และกลุ่มพัฒนาคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ ทั้งนี้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กรมปศุสัตว์ได้มอบหมายในภารกิจงานกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ เพราะเป็นกลุ่มงานที่มีความใกล้ชิดกับเกษตรกรรายย่อยมากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรรายย่อยมีข้อบกพร่องระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) หรือระบบป้องกันโรคสัตว์ จึงความเสี่ยงของการเกิดโรคระบาดมากกว่าการเลี้ยงสุกรในฟาร์มขนาดใหญ่ที่เข้มงวดระบบป้องกันโรค ดังนั้นการทำงานในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรที่มีประสิทธิภาพ ควรที่ใช้โครงสร้างการทำงานของกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ ร่วมส่งเสริมให้เกษตรกรรับรู้เรื่องระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity) หรือระบบป้องกันโรคสัตว์ ควบคู่กับการส่งเสริมการเลี้ยง การจัดการด้านสายพันธุ์ อาหารสัตว์ และมีการทำงานประสานกับกลุ่มงานกลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์และกลุ่มพัฒนาคุณภาพสินค้าปศุสัตว์

ประเด็นโครงสร้างการทำงานที่บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับอำเภอ มีการดำเนินงานทั้งโครงสร้างที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีการดำเนินงานใน 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การจัดตั้งคณะกรรมการโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร ระดับอำเภอ โดยนายอำเภอเป็นประธาน เพื่อให้การทำงานประสานงานอย่างเป็นทางการและเป็นการจัดการทรัพยากรภายในอำเภอร่วมกัน 2) ไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรระดับอำเภอ ดังนั้นสำนักงานปศุสัตว์อำเภอจึงใช้กลไกโครงสร้างแบบไม่เป็นทางการเพื่อเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน จากการศึกษาจึงนำไปสู่ข้อแนะนำ ดังนี้

- ในภารกิจงานด้านเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรการพิจารณาจัดตั้งหรือไม่จัดตั้งคณะกรรมการโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรในอำเภอนั้น ขึ้นกับการบริหารงานของปศุสัตว์ตามบริบทและความเหมาะสมเชิงพื้นที่ โดยเน้นที่ความคล่องตัวเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐาน

- ในภารกิจงานด้านการควบคุมโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร ควรมีการจัดตั้ง คณะกรรมการโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรในระดับอำเภอ เพื่อให้การทำงานประสานงานอย่างเป็น ทางการในการควบคุมโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร และเป็นการจัดการทรัพยากรภายในอำเภอร่วมกัน

ประเด็นโครงสร้างที่ไม่เป็นทางการที่จะช่วยสนับสนุนการทำงานในรูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวัง ป้องกันโรคในพื้นที่ โดยโครงสร้างในระดับอำเภอ ได้แก่ เครือข่ายของสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ เช่น อาสาปศุสัตว์ เครือข่ายของภาคเอกชน เครือข่ายหน่วยงานฝ่ายปกครอง (กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน) เกษตรกรและผู้ประกอบการในห่วงโซ่การผลิตสุกร ดังนั้นการสร้างเครือข่ายของสำนักงานปศุสัตว์ อำเภอจึงมีความสำคัญในการช่วยแจ้งข่าวสารโดยเฉพาะการเกิดโรคระบาด การช่วยสอดส่องผู้กระทำ ความผิดกฎหมาย และการเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ได้

สอดคล้องกับการศึกษาของเทิดศักดิ์ ญาโน และคณะ (2556) ภาครัฐจึงควรมีการทำงานใน รูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวังโรค มีการประสานการทำงานทุกภาคส่วนระหว่างเกษตรกร ภาคเอกชน และเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ และการแจ้งเตือนโรคที่รวดเร็วทำให้สามารถวางแผนจัดการโรคได้เร็วขึ้น

ดังนั้น ควรมีโครงสร้างการทำงานที่มีความยืดหยุ่น มีการสั่งการที่รวดเร็ว สามารถ ปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมเชิงพื้นที่ ครอบคลุมในทุกกิจกรรมในการเลี้ยงสุกร และมีการใช้ โครงสร้างในรูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวังและป้องกันโรคในพื้นที่ ตามหลักการทำงานด้านโรคระบาด ของกรมปศุสัตว์ คือ “รู้โรคเร็ว คุมโรคเร็ว โรคสงบเร็ว”

4.) ปัจจัยด้านการสื่อสารนโยบาย

รูปแบบการสื่อสารนโยบายที่เป็นทางการควรที่จะมุ่งเน้นในด้านอำนาจและการสั่งการใน ระบบราชการ เพราะการทำงานของหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคจำเป็นต้องมีใช้อำนาจและการสั่งการ จากผู้บังคับบัญชาสูงสุดในระดับพื้นที่ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ เพื่ออาศัยอำนาจใน การประสานงานหน่วยงานราชการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น กรณีหนังสือราชการที่เป็นหนังสือลง นามสั่งการโดยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปศุสัตว์จังหวัดปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัด ส่งถึง นายอำเภอในพื้นที่ และเมื่อหนังสือราชการถึงนายอำเภอจะมีการสั่งการไปยังสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามมาตรการหรือนโยบายและเกิดการประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ส่งผลให้นโยบายหรือมาตรการสามารถดำเนินการได้อย่างเกิดประสิทธิภาพ มีความราบรื่น ยิ่งขึ้น

รูปแบบการสื่อสารนโยบายที่ไม่เป็นทางการ ควรเป็นการแจ้งเตือนข่าวสารหรือ ประชาสัมพันธ์มาตรการการเฝ้าระวังและป้องกันโรค ที่สอดคล้องกับแนวคิดของกรมปศุสัตว์ “รู้โรค

เร็ว คุมโรคเร็ว โรคสงบเร็ว” แต่ต้องคำนึงถึงผลกระทบด้านลบจากการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ อาจเกิดความคลาดเคลื่อนหรือไม่ตรงตามความประสงค์ และอาจสร้างความตื่นตระหนกจากข่าวปลอมหรือข่าวลวง (Fake news) โดยเฉพาะการสื่อสารโดยสื่อสังคมออนไลน์ (Social network) โดยเฉพาะการติดต่อสื่อสารสู่ภาคประชาชนหรือเกษตรกร ดังนั้นผู้สื่อสารควรมีการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องก่อนทุกครั้ง

หัวใจหลักของการสื่อสารถึงเกษตรกรและผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพ ควรเป็นสื่อสารเชิงรุก (Pro-active) และกลยุทธ์สร้างการตื่นตัวของภาคประชาชน (Public awareness) โดยเน้นย้ำระบบป้องกันโรค และการสร้างการรับรู้หากพบสุกรป่วยตายให้รีบแจ้งปศุสัตว์ทันที การสื่อสารนโยบายถึงระดับเกษตรกร ทั้งนี้สามารถวัดประสิทธิภาพของการสื่อสารและความเข้าใจของเกษตรกรและผู้ประกอบการ ได้จากการวัดความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม (Knowledge Attitude Practice: KAP) ดังนั้นการสื่อสารเริ่มต้นจากการความรู้ (Knowledge) เกษตรกรนำไปสู่ทัศนคติ (Attitude) และแนวทางการปฏิบัติ (Practice) ที่ถูกต้องในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร

สอดคล้องกับการศึกษาของณัฐวุฒิ จิระ และกฤษติน ทองศรีม่วง (2563) ได้ทำการศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว โดยในประเด็นในการสื่อสาร กรมปศุสัตว์ควรที่จะมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ เข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร ตลอดจนช่วยปรับพฤติกรรมปฏิบัติที่ถูกต้องและเต็มใจในการป้องกันและควบคุมโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร และประชาชนควรทราบถึงช่องทางการรายงานโรคเพื่อช่วยเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร

5.) ปัจจัยด้านทรัพยากรของนโยบาย

ปัจจัยด้านทรัพยากรของนโยบาย หากใช้แนวคิดการบริหารภาครัฐแนวเก่า (Old Public Management: OPM) จะมีข้อจำกัดในการจัดสรรทรัพยากรในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร ทั้งด้านบุคลากรเจ้าหน้าที่ (Man) งบประมาณ (Money) และวัสดุอุปกรณ์ (Material) ดังนั้นหากใช้แนวคิดการบริหารจัดการทรัพยากรตามแนวคิดของแนวคิดภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) และการบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service : NPS) ที่มีการบูรณาการทรัพยากรร่วมทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานกรมปศุสัตว์ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ดังนี้

การบริหารกำลังคนหรือบุคลากรเจ้าหน้าที่ (Man) โดยเฉพาะในระดับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ มีจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน มีการจัดสรรอัตราค่อนข้างจำกัดตามงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาล ดังนั้นการจัดสรรอัตรากำลังโดยพิจารณาจากข้อมูลและบริบทเชิงพื้นที่เพื่อจัดสรรให้ตรงกับลำดับความสำคัญ พิจารณาจากจำนวนเกษตรกรรายย่อยการเลี้ยงสุกรหลังบ้าน จำนวนสุกรในพื้นที่ ความเสี่ยงเชิงพื้นที่ต่อโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร และการใช้เครือข่ายของภาคประชาชนในการเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ เช่น อาสาปศุสัตว์ ช่วยในการสนับสนุนภารกิจงาน เนื่องจากอาสาปศุสัตว์ไม่ได้มีค่าตอบแทนจากรวมปศุสัตว์ ดังนั้นการทำงานที่จะให้เกิดประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงการสร้างขวัญกำลังใจหรือสวัสดิการที่ได้รับด้วย

การบริหารงบประมาณ (Money) การสรรงบประมาณควรเรียงลำดับจากภารกิจสำคัญ หรือเป็นงบประมาณที่ใช้การทำงานที่เกิดผลลัพธ์สูง เช่น การชักจูงแผนเตรียมความพร้อมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การอบรมเกษตรกรโดยเน้นในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง และการพิจารณาตั้งกองทุนหรือขอสนับสนุนของภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการในกิจกรรมการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรค เช่น การอบรมให้ความรู้เกษตรกรในพื้นที่

การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) ในรูปแบบคลังพัสดุกลาง และมีการกระจายรูปแบบสำนักงานปศุสัตว์อำเภอแม่ข่าย เช่น เครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรค และการสร้างความเข้าใจเกษตรกรในการจัดหาทรัพยากรป้องกันโรค เช่น น้ำยาฆ่าเชื้อโรค ยาและเวชภัณฑ์ เป็นความรับผิดชอบของเกษตรกร ตามมาตรา 7 ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

จากการสังเกตและการศึกษาพบว่า ข้อจำกัดในการจัดสรรทรัพยากรในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร เป็นปัญหาที่พบบ่อยในการทำงาน แต่หน่วยงานโดยเฉพาะสำนักงานปศุสัตว์อำเภอสามารถบริหารจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์และสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จได้ แต่การได้รับการจัดสรรทรัพยากรเพิ่มเติมจะส่งผลให้การทำงานเกิดความรวดเร็วขึ้น และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจการทำงานในพื้นที่

สอดคล้องกับงานวิจัยของหัตถยา พิมส์สระเกษ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายป้องกันและควบคุมไข้หวัดนกไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ทักษะคติของผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่นำนโยบายในการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนกไปปฏิบัติ มีความเห็นว่าทรัพยากร เช่น งบประมาณ กำลังคน ที่ไม่เพียงพอ โดยมีความสำคัญและความจำเป็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ แต่หากไม่ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรให้ครบตามที่ต้องการ ก็ยังคงสามารถ

ดำเนินการได้ แต่การได้รับจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอส่งผลให้การปฏิบัติงานสำเร็จได้รวดเร็ว และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ดังนั้น จัดสรรทรัพยากรที่สอดคล้องเหมาะสมและก่อให้เกิดประสิทธิภาพ ควรการจัดสรรตามระดับและกลุ่มความเสี่ยงของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในเชิงพื้นที่ มีการบูรณาการทรัพยากรร่วมทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานกรมปศุสัตว์ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ เช่น การใช้เครือข่ายของภาคประชาชนเป็นอาสาปศุสัตว์ ในการเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ การจัดตั้งกองทุนหรือสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการ เช่น การอบรมให้ความรู้เกษตรกรในพื้นที่ การบริหารวัสดุอุปกรณ์ในรูปแบบคลังพัสดุกกลาง และมีการกระจายรูปแบบสำนักงานปศุสัตว์อำเภอแม่ข่าย การสร้างความเข้าใจเกษตรกรในการจัดหาทรัพยากรป้องกันโรค เป็นความรับผิดชอบของเกษตรกรตามมาตรา 7 ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

6.) ปัจจัยด้านผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

ปัจจัยด้านผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อนำนโยบายไปบังคับใช้หรือสื่อสารไปยังเกษตรกรหรือผู้ประกอบการ มีประเด็นที่สำคัญ ได้แก่

การสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ที่สามารถดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ เช่น การประชุมประจำเดือน การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ และผ่านการพูดคุยชี้แจงภาระงาน เนื่องจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดและสำนักงานปศุสัตว์อำเภอมิเจ้าหน้าที่ไม่มาก รูปแบบที่ใช้คือการพูดคุยชี้แจงภาระงาน ตลอดจนการลงพื้นที่ในการทำงานภาคสนาม การสร้างความรับรู้ต่อนโยบายถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะถ้าผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเข้าใจในมาตรการนโยบาย ย่อมสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างการรับรู้ควรเกิดขึ้นพร้อมกันทั้งเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ผู้ประกอบการ และเกษตรกร ในรูปแบบการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการถอดบทเรียนจากประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา

มีการซักซ้อมแผนและอบรมทบทวนเพิ่มพูนทักษะบุคลากรเจ้าหน้าที่ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ถือว่าเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development : HRD) ให้บุคลากรในองค์กรมีความรู้ความสามารถไปจนถึงมีทักษะในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น เช่น การเสริมสร้างทักษะเดิมที่มีอยู่ (Up-Skill) การสร้างทักษะใหม่ที่เป็นในการทำงาน (Re-Skill) เพื่อให้มีความพร้อมตลอดเวลาและต่อเนื่อง เช่น ความรู้ทางระบาดวิทยาทางสัตวแพทย์ (Veterinary Epidemiology) การวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk analysis) ทักษะทางระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี ทั้งนี้การพัฒนา

ทักษะดังกล่าว ควรมีจำแนกสำหรับนายสัตวแพทย์หรือบุคลากรที่มีทักษะเดิม กับบุคลากรที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนทักษะใหม่

ดังนั้นผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ควรมีการสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ การสร้างการรับรู้ควรเกิดขึ้นพร้อมกันทั้งเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ผู้ประกอบการ และเกษตรกร ในรูปแบบการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการถอดบทเรียนจากประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา มีการซักซ้อมแผนและอบรมทบทวนเพิ่มพูนทักษะบุคลากรเจ้าหน้าที่ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อให้บุคลากรในองค์กรมีความรู้ความสามารถไปจนถึงมีทักษะในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาทักษะควรมีจำแนกบุคลากรที่มีทักษะเดิม กับบุคลากรที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนทักษะใหม่

7.) ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี

ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี ในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร มีการใช้ระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์กรมปศุสัตว์ เพื่อสนับสนุนการเฝ้าระวังและป้องกันโรค เช่น ฐานข้อมูลผู้เลี้ยงสุกรและจำนวนสุกร ระบบ e-Movement, e-Smart Surveillance, แอปพลิเคชัน DLD 4.0, แอปพลิเคชัน E-Smart+ จากการปฏิบัติงานระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีมีความเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญหรือพึงระวังในการใช้ได้แก่ ฐานข้อมูลผู้เลี้ยงสุกรและจำนวนสุกร เพราะสุกรมีวงรอบการผลิตที่สั้น (4 เดือน) และมีเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นข้อมูลประชากรสุกร ณ ช่วงเวลา (Real time) ต้องใช้สำรวจจากก้านัน-ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพเกิดจากการนำข้อมูลที่ถูกต้องเข้าสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ การแปลผลข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนและประเมินความเสี่ยงของโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรในระดับพื้นที่

8.) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของนโยบาย

เกษตรกรรายย่อย ควรปฏิบัติตามมาตรา 7 ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 เพื่อปรับระบบการเลี้ยงสุกรให้มีระบบป้องกันโรคหรือระบบความปลอดภัยทางชีวภาพตามมาตรฐานฟาร์ม (Biosecurity) เช่น ฟาร์มที่มีระบบป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (Good farming management: GFM) เป็นขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) สำหรับฟาร์มสุกร

ภาคเอกชนและผู้ประกอบการควรมีบทบาทช่วยเสริมมาตรการของภาครัฐ เช่น การเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังโรคสัตว์ การสนับสนุนการอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรรายย่อย และการสนับสนุนน้ำยาฆ่าเชื้อสำหรับป้องกันโรค

หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนภารกิจในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกรเพราะเป็นนโยบายและวาระแห่งชาติ

ภาคการเมืองควรออกนโยบายที่มีความชัดเจนและสอดคล้องในบริบทพื้นที่ และมีทัศนคติในทิศทางเดียวกับกรมปศุสัตว์ ในการกำหนดนโยบายที่ความสมดุลระหว่าง การควบคุมป้องกันโรคและการดำเนินงานทางเศรษฐกิจ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เนื่องจากลดโอกาสความเสี่ยงจากภายนอกประเทศ จากการลักลอบนำผลิตภัณฑ์สุกรเข้ามาในประเทศไทย แต่ถ้าสถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สงบลง และมีการอนุญาตให้ผู้คนเดินทางเข้า-ออกประเทศได้ตามปกติ โอกาสความเสี่ยงของโรคโควิด-19 ในสุกรก็จะสูงขึ้นเช่นเดิม

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของนโยบาย ในด้านสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ลักษณะสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการนำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกรไปปฏิบัติ ในลักษณะที่ส่งเสริมหรือไม่เป็นการขัดขวางการดำเนินการตามมาตรการ

9.) ปัจจัยด้านการติดตามและประเมินผลนโยบาย

ปัจจัยด้านการติดตามและประเมินผลนโยบาย มีประเด็นที่สำคัญ คือ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอควรใช้การเฝ้าระวังติดตามในพื้นที่โดยใช้ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และเครือข่ายเฝ้าระวังโรคในรูปแบบเฝ้าระวังเชิงรุกในพื้นที่ และติดตามงานควรเป็นการติดตามร่วมระหว่างสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่ มีรอบความถี่ที่เหมาะสมหรือตามความเสี่ยงในเชิงของโรคโควิด-19 ในสุกรเชิงพื้นที่ การติดตามประเมินผลจะทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติ เพื่อจะได้หาแนวทางในการปรับพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป

การประเมินผลนโยบาย แบ่งออกเป็น 1.) ตัวชี้วัดงานด้านสุขภาพสัตว์ เช่น การรายงานเฝ้าระวังโรคทางอาการในรูปแบบ google form มีการติดตามผลได้ยาก ดังนั้นกรมปศุสัตว์ควรที่จะมีการสร้างตัวชี้วัดที่สะท้อนการปฏิบัติงานเชิงพื้นที่และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวในการปรับปรุงพัฒนางาน 2.) ตัวชี้วัดด้านมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ ไม่มีตัวชี้วัดการงานด้านงานโรคโควิด-19 ในสุกร แต่ใช้ตัวชี้วัดโรงฆ่าสัตว์ ตามมาตรฐานกรมปศุสัตว์และ พรบ. ควบคุมการฆ่าสัตว์และการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 ดังนั้นโรงฆ่าสุกรที่มีมาตรฐาน สามารถป้องกันการแพร่กระจายของโรคระบาดในสุกร รวมถึงโรคถึงโรคโควิด-19 ในสุกร และมีผลทางอ้อมต่อผู้เลี้ยงสุกรที่จะไม่นำสุกรที่ป่วยหรือเป็นโรคเข้ามาในโรงฆ่าสุกร

การติดตามตามและประเมินผลนโยบาย ส่วนใหญ่จะมองในมุมมองในส่วนท้ายของมาตรการและนโยบาย แต่การติดตามและประเมินผลที่มีความถี่ที่เหมาะสม สม่ำเสมอ หรือเน้นในพื้นที่ตามระดับความเสี่ยงของโรคโควิด-19 ในสุกร นำมาสู่การปรับปรุงพัฒนาแผนปฏิบัติงานที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเหตุการณ์

10.) ลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกรไปปฏิบัติของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

ลำดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกรไปปฏิบัติของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ความสำคัญจากมากที่สุด 3 อันดับแรก ปัจจัยผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (ความถี่สะสม 10 ครั้ง) ลำดับที่ 2 ลักษณะของตัวนโยบาย (ความถี่สะสม 9 ครั้ง) ลำดับที่ 3 ทรัพยากรของนโยบาย (ความถี่สะสม 8 ครั้ง)

1) ปัจจัยด้านผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development : HRD) ของบุคลากรเจ้าหน้าที่เป็นสิ่งที่สำคัญ ส่วนใหญ่ผู้ถูกสัมภาษณ์จะเน้นในประเด็นการรับรู้ในมาตรการของนโยบาย ดังนั้นการรับรู้นโยบายที่ดีย่อมสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพได้

2) ปัจจัยด้านลักษณะของตัวนโยบาย เป็นประเด็น นโยบายที่ได้รับจากกรมปศุสัตว์ยังขาดความสอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ ดังนั้นจึงเป็นประเด็นนี้จึงนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในระดับพื้นที่ โดยความร่วมมือในทุกภาคส่วน

3) ปัจจัยด้านทรัพยากรของนโยบาย ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นในเรื่องการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เพียงพอจากภาครัฐ ดังนั้นทางออกของปัญหา คือ การบริหารทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด การบูรณาการทรัพยากร มีการทำงานในรูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวังโรคกับภาคประชาชน

4.3 สรุปผลการวิจัย (Conclusion)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกรไปปฏิบัติ กรณีศึกษาสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์” โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่ออธิบายการนำนโยบายไปปฏิบัติของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ในด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกร พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผล ค้นหาปัญหาอุปสรรค และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกร โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยอาศัยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ที่เป็นผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

โดยใช้เครื่องมือวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interviews) ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร (Documentary analysis) จากการศึกษาพบว่า

นโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรของประเทศไทยจัดเป็นวาระแห่งชาติ มีการทำงานในรูปแบบรูปกลไกการทำงานในรูปแบบคณะกรรมการอำนวยการป้องกันควบคุมและกำจัดโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรแห่งชาติ โดยมีเป้าหมายของนโยบาย คือ การเตรียมความพร้อมรับมือทั้งในด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร โดยมีการดำเนินงานตามแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติในลักษณะแบบบนลงล่าง (top-down approach) ดำเนินงานตามโครงสร้างลำดับชั้นจากนโยบายของภาครัฐบาลสู่การนำไปปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยขับเคลื่อนตามแผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร (Contingency plan) และแนวทางเวชปฏิบัติของโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร (Clinical practice guideline) ดำเนินการตามรูปแบบการดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยหรือภัยพิบัติ (Disaster Risk Management: DRM) โดยจำแนกเป็น 3 ระยะตามมิติเวลา ได้แก่ แผนระยะก่อนเผชิญเหตุการณ์ระดับ แผนระยะเผชิญเหตุการณ์ และแผนระยะหลังเผชิญเหตุการณ์ระดับ และรูปแบบการดำเนินการลักษณะแนวคิดการบริหารใช้ระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Concept of Operations) โดยรวมอำนาจสั่งการแบบรวมศูนย์ (Single Command) ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 เช่น การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังและควบคุมโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร (War room) ในระดับจังหวัด โดยมีท่านผู้ว่าราชการเป็นประธาน และการซักซ้อมแผนเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรระดับจังหวัดรูปแบบเฉพาะหน้าที่ (Functional exercise) นอกจากนี้ นโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรยังเน้นการมีส่วนร่วม (Participation) จากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับห่วงโซ่การผลิตสุกร ในลักษณะความร่วมมือกัน (co-operation) และการบูรณาการ (Integration) การทำงานร่วมกัน

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ได้นำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติในระดับพื้นที่ จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งหมด จำนวน 9 ปัจจัย มีข้อค้นพบและข้อเสนอแนะดังนี้ ดังนี้

ปัจจัยด้านลักษณะของตัวนโยบาย เป็นนโยบายของภาครัฐบาลหรือกรมปศุสัตว์ในลักษณะนโยบายจากระดับบนลงล่าง (Top down approach) ในลักษณะมาตรการที่ใช้ทั่วประเทศ จากการศึกษาควรมีการนโยบายหรือมาตรการที่มีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ในรูปแบบจากระดับล่าง

ขึ้นบน (Bottom up approach) โดยสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์จัดทำนโยบายหรือมาตรการ โดยการถอดบทเรียนจากการปฏิบัติงานในปีที่ผ่านมา การซักซ้อมแผนเพื่อจัดทำแผนระดับจังหวัด และควรจำแนกมาตรการหรือนโยบายระดับพื้นที่ในลักษณะกลุ่มอำเภอที่มีบริบทการเลี้ยงสุกรและความเสี่ยงของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในลักษณะเดียวกัน

ปัจจัยด้านมาตรฐานของนโยบายในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร เป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เพราะนโยบายส่วนใหญ่เป็นมาตรการที่ข้องกับโรคระบาดในสัตว์จำเป็นต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และควรมีการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมาย และความเคร่งครัดในการใช้กฎหมายเสมอกันในทุกพื้นที่ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันตามกฎหมายกำหนด

ปัจจัยด้านโครงสร้างการดำเนินงาน ควรมีโครงสร้างการทำงานที่มีความยืดหยุ่น มีการสั่งการที่รวดเร็ว สามารถปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมเชิงพื้นที่ ครอบคลุมในทุกกิจกรรมในการเลี้ยงสุกร และมีการใช้โครงสร้างในรูปแบบเครือข่ายเฝ้าระวังและป้องกันโรคในพื้นที่ ตามหลักการทางด้านโรคระบาดของกรมปศุสัตว์ คือ “รู้โรคเร็ว คุมโรคเร็ว โรคสงบเร็ว”

ปัจจัยด้านการสื่อสารนโยบาย 1.) รูปแบบการสื่อสารที่เป็นทางการควรคำนึงถึงอำนาจและการสั่งการที่ให้เกิดการประสานงานร่วมกันในพื้นที่ 2.) รูปแบบการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ เช่น การสื่อสารสังคมออนไลน์ (Social network) ควรมีการนำมาใช้ในประชาสัมพันธ์มาตรการการเฝ้าระวังและป้องกันโรค 3.) รูปแบบการสื่อสารถึงเกษตรกรและผู้ประกอบการควรเน้นการสื่อสารเชิงรุก (Pro-active) และมีกลยุทธ์สร้างการตื่นตัวของภาคประชาชน (Public awareness) ที่เน้นย้ำระบบป้องกันโรค การสร้างการรับรู้ต่อโรค และในกรณีพบสุกรป่วยตายผิดปกติควรรีบแจ้งหน่วยงานปศุสัตว์ในพื้นที่ให้ทราบทันที

ปัจจัยด้านทรัพยากรของนโยบาย มีข้อจำกัดในการจัดสรรทรัพยากรในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ทั้งด้านบุคลากรเจ้าหน้าที่ (Man) งบประมาณ (Money) และวัสดุอุปกรณ์ (Material) หากมีการบริหารจัดการทรัพยากรตามแนวคิดของแนวคิดภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) และการบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service: NPS) ที่มีการบูรณาการทรัพยากรร่วมทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานกรมปศุสัตว์ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ เช่น การใช้เครือข่ายของภาคประชาชนเป็นอาสาปศุสัตว์ ในการเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ การจัดตั้งกองทุนหรือสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการ เช่น การอบรมให้ความรู้เกษตรกรในพื้นที่ การบริหารวัสดุอุปกรณ์ในรูปแบบคลังพัสดุกลาง

และมีการกระจายรูปแบบสำนักงานปศุสัตว์อำเภอแม่ข่าย การสร้างความเข้าใจเกษตรกรในการจัดหา ทรัพยากรป้องกันโรค เป็นความรับผิดชอบของเกษตรกรตามมาตรา 7 ตามพระราชบัญญัติโรคระบาด สัตว์ พ.ศ. 2558

ปัจจัยด้านผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ควรมีการสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่นำนโยบาย ไปปฏิบัติ การสร้างการรับรู้ควรเกิดขึ้นพร้อมกันทั้งเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ผู้ประกอบการ และ เกษตรกร ในรูปแบบการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการถอดบทเรียนจากประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา มีการซักซ้อมแผนและอบรมทบทวนเพิ่มพูนทักษะบุคลากรเจ้าหน้าที่ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อให้บุคลากรในองค์กรมีความรู้ความสามารถไปจนถึงมีทักษะในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้การ พัฒนาทักษะควรมีจำแนกบุคลากรที่มีทักษะเดิม กับบุคลากรที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนทักษะใหม่

ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี มีการใช้ระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์กรมปศุสัตว์ เพื่อสนับสนุนการเฝ้าระวังและป้องกันโรค ควรมีข้อจำกัดถึงข้อมูลประชากรสุกรและเกษตรกรมี เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเนื่องจากสุกรมีวงรอบการผลิตที่สั้น (ระยะเวลาการเลี้ยงสุกรขุน 4 เดือน และ ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพเกิดจากการนำข้อมูลที่ต้องการเข้าสู่ระบบ การ แปลผลข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนและประเมินความเสี่ยงของโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรในระดับ พื้นที่

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของนโยบาย ในด้านสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ลักษณะ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการนำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ ในลักษณะที่ส่งเสริมหรือไม่เป็นการขัดขวางการดำเนินการตามมาตรการ เช่น 1.) เกษตรกรรายย่อย ควรปรับระบบการเลี้ยงสุกรให้มีระบบป้องกันโรค (Biosecurity) ตามคำแนะนำกรมปศุสัตว์ 2.) ภาคเอกชนและผู้ประกอบการควรมีบทบาทช่วยเสริมมาตรการของภาครัฐ 3.) หน่วยงานภาครัฐควร ให้การสนับสนุนภารกิจในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรเพราะเป็นนโยบายและ วาระแห่งชาติ 4.) ภาคการเมืองควรออกนโยบายที่มีความชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และ มีทัศนคติในทิศทางเดียวกับกรมปศุสัตว์

ปัจจัยด้านการติดตามและประเมินผลนโยบาย ที่มีความถี่ที่เหมาะสม สม่าเสมอ หรือนั้นใน พื้นที่ตามระดับความเสี่ยงของโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร นำมาสู่การปรับปรุงพัฒนาแผนปฏิบัติงานที่ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเหตุการณ์

ลำดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ ที่ความสำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยด้านลักษณะของตัวนโยบาย และปัจจัยทรัพยากรของนโยบาย

ดังนั้น การนำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ ให้ประสบความสำเร็จในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ต้องอาศัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom up approach) 2) การปฏิบัติตามมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอย่างเคร่งครัด 3) การจัดระดับและกลุ่มความเสี่ยงของโรคเพื่อกำหนดมาตรการและจัดสรรทรัพยากรที่สอดคล้องเหมาะสม การบริหารทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4) มีการทำงานบูรณาการร่วมมือทุกภาคส่วนในลักษณะเครือข่ายเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ การดำเนินงานภายใต้โครงสร้างการทำงานที่ยืดหยุ่นและคล่องตัวรวดเร็ว 5) รูปแบบการสื่อสารในนโยบายควรเป็นการสื่อสารเชิงรุก (Pro-active) และกลยุทธ์สร้างการตื่นรู้ในภาคประชาชน (Public awareness) 6) การพัฒนาบุคลากรและสร้างการรับรู้ที่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 7) การส่งเสริมและผลักดันให้เกษตรกรปรับระบบการเลี้ยงสุกรให้มีระบบป้องกันโรค (Biosecurity) ตามมาตรา 7 ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 โดยเฉพาะระบบป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (Good farming management: GFM) เป็นขั้นพื้นฐาน 8) การติดตามและประเมินผลร่วมกันในหน่วยงาน และ 9) การทำงานเชิงรุกในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรตลอดห่วงโซ่การผลิตสุกร ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นมีส่วนทำให้นโยบายหรือมาตรการเกิดประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

บทที่ 5

บทสรุป

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ กรณีศึกษาสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์” เนื้อหาในบทที่ 5 บทสรุป ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

- 5.1 นัยสำคัญเชิงนโยบาย (Policy implications)
- 5.2 นัยสำคัญเชิงทฤษฎี (Theoretical implications)
- 5.3 การศึกษาวิจัยอนาคต (Future research)

5.1 นัยสำคัญเชิงนโยบาย (Policy implications)

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ กรณีศึกษาสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์” นำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรต่อสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพดังนี้

1.) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom up approach) เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับบริบทการเลี้ยงสุกรและความเสี่ยงของการแพร่ระบาดของโรคในระดับพื้นที่ และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติตามนโยบายจากภาครัฐหรือกรมปศุสัตว์ให้ดียิ่งขึ้น โดยทั้งนี้ควรเกิดจากการประชุม การซักซ้อมแผน และการถอดบทเรียนการปฏิบัติงานที่ผ่านมา เพื่อกำหนดเป็นแผนการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่

2.) การจัดระดับและกลุ่มความเสี่ยงของโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรในเชิงพื้นที่เพื่อกำหนดมาตรการและจัดสรรทรัพยากรที่สอดคล้องเหมาะสม ตัวอย่างเช่น การจัดกลุ่มอำเภอตามระดับความเสี่ยง ได้แก่ กลุ่มอำเภอที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มอำเภอที่มีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดข้างเคียง กลุ่มอำเภอที่มีการเลี้ยงสุกรหนาแน่น และกลุ่มอำเภอที่มีการเลี้ยงสุกรไม่หนาแน่นหรือมีความเสี่ยงต่ำต่อโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร

3.) การบริหารนโยบายและทรัพยากรภายใต้แนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) และการบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service: NPS) เพื่อแก้ไขปัญหาทรัพยากรเดิมที่มีอยู่จำกัดและการทำงานบูรณาการร่วมมือทุกภาคส่วนประกอบด้วยหน่วยงานกรมปศุสัตว์ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังโรคในพื้นที่ การให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมต่อนโยบาย เช่น การอบรมให้ความรู้เกษตรกรในพื้นที่ การบูรณาการใช้ทรัพยากรร่วมกันและมีการจัดสรรทรัพยากรตามข้อมูลความเสี่ยงของโรคและบริบทการเลี้ยงสุกรในพื้นที่ การบริหารในลักษณะสำนักงานปศุสัตว์อำเภอที่เป็นแม่ข่าย การดำเนินงานภายใต้โครงสร้างการทำงานที่ยืดหยุ่นและคล่องตัวรวดเร็ว รูปแบบการสื่อสารนโยบายควรเป็นการ

สื่อสารเชิงรุก (Pro-active) และกลยุทธ์สร้างการตื่นรู้ในภาคประชาชน (Public awareness) ที่การเน้นย้ำระบบระบบป้องกันโรค การสร้างการรับรู้ และการปฏิบัติและทัศนคติของเกษตรกรเมื่อพบสุกรป่วยตายผิดปกติให้รีบหน่วยงานปศุสัตว์ในพื้นที่ทันที

4.) การพัฒนาบุคลากรและสร้างการรับรู้ในงานด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคอหิวต้อแอฟริกาในสุกร โดยการซักซ้อมแผนและอบรมทบทวนเพิ่มพูนทักษะบุคลากรที่นำนโยบายไปปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น เช่น การเสริมสร้างทักษะเดิมที่มีอยู่ (Up-skill) การสร้างทักษะใหม่ที่เป็นจำเป็นในการทำงาน (Re-skill) เพื่อให้มีความพร้อมในการทำงานตลอดเวลาและมีความต่อเนื่อง โดยมีการพัฒนาความรู้ทางระบาดวิทยาทางสัตวแพทย์ (Veterinary Epidemiology) การวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk analysis) ของโรคเชิงพื้นที่ ทักษะทางระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี และการทบทวนที่สม่ำเสมอและสร้างการรับรู้ของบุคลากรความพร้อมกัน เช่น การซักซ้อมแผนเผชิญเหตุ การถอดบทเรียนหลังปฏิบัติการ (After Action Review: AAR) ทั้งนี้การเสริมสร้างและการสร้างทักษะใหม่ควรพัฒนาให้สอดคล้องกับตำแหน่งงานและประสบการณ์ในการทำงานของบุคลากรร่วมด้วย

5.) การติดตามและประเมินผลการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวต้อแอฟริกาในระดับพื้นที่ภายใต้ดำเนินร่วมทั้งหน่วยงานระดับจังหวัดและระดับอำเภอ การติดตามและประเมินผลที่มีความถี่ที่เหมาะสม สม่ำเสมอ หรือเน้นในพื้นที่ตามระดับความเสี่ยงของโรคคอหิวต้อแอฟริกาในสุกร นำมาสู่การปรับปรุงพัฒนาแผนปฏิบัติงานที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเหตุการณ์

6.) การทำงานเชิงรุกในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวต้อแอฟริกาในสุกรในห่วงโซ่การผลิตสุกร

- เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรควรมุ่งเน้นการส่งเสริมและผลักดันให้เกษตรกรปรับระบบการเลี้ยงสุกรให้มีระบบป้องกันโรค (Biosecurity) ตามมาตรา 7 ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 โดยมุ่งเน้นในเกษตรกรรายย่อยเป็นอันดับแรก ให้มีมาตรฐานฟาร์มที่มีระบบป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (Good farming management: GFM) เป็นขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) สำหรับฟาร์มสุกร การดำเนินการดังกล่าวเป็นการเชิงรุกเพื่อป้องกันและเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคในพื้นที่

- โรงฆ่าสัตว์ (สุกร) ควรมุ่งเน้นมาตรฐานโรงฆ่าสัตว์และจัดระบบป้องกันโรค ตามมาตรฐานโรงฆ่าสัตว์ของกรมปศุสัตว์ และพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 ผลทางตรงคือ สามารถป้องกันการแพร่กระจายของโรคระบาดในสุกรรวมถึงโรคคอหิวต้อแอฟริกาในสุกร และผลทางอ้อม คือ ผู้เลี้ยงสุกรจะไม่นำสุกรที่ป่วยหรือสงสัยเป็นโรคเข้ามาในโรงฆ่าสุกร รวมทั้งการปราบปรามและดำเนินการกับโรงฆ่าสัตว์ที่ผิดกฎหมายในพื้นที่

5.2 นัยสำคัญเชิงทฤษฎี (Theoretical implications)

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ กรณีศึกษาสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์” ควรการเพิ่มประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนี้

1) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารในยุคดิจิทัล และปัจจัยระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ที่จะมีส่วนสำคัญในกระบวนการนโยบายสาธารณะและการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสภาพสังคมยุคดิจิทัล

2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development : HRD) ที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ส่งผลให้บุคลากรในองค์กรมีความรู้ความสามารถไปจนถึงมีทักษะในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น ด้วยการเสริมสร้างทักษะเดิมที่มีอยู่ (Up-skill) การสร้างทักษะใหม่ที่จำเป็นในการทำงาน (Re-skill) เพื่อให้มีความพร้อมตลอดเวลา มีความต่อเนื่อง และทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่ไม่แน่นอน เช่น กรณีการเกิดโรคอุบัติใหม่ทั้งในคนและสัตว์

5.3 การศึกษาวิจัยอนาคต (Future research)

1) การศึกษาในหน่วยการศึกษาที่ใหญ่ขึ้น เช่น การศึกษาภาพรวมในระดับจังหวัดสุรินทร์ การศึกษาในระดับสำนักงานปศุสัตว์เขตหรือระดับภูมิภาค เพื่อให้ได้มุมมองที่กว้างขึ้นและนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับระดับพื้นที่

2) การศึกษาศึกษาที่ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่การผลิตสุกร ให้ครอบคลุมในผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อนโยบายหรือมาตรการทั้งในส่วนภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ครอบคลุมทั้งผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติและผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อนโยบาย

3) การศึกษาการนำนโยบายด้านการควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ ในกรณีมีการรายงานการเกิดการแพร่ระบาดของโรคในพื้นที่ จะส่งผลให้การศึกษาครอบคลุมตั้งแต่ขั้นตอนการเฝ้าระวัง ป้องกันโรค การควบคุมโรค และนำผลการศึกษามาทำเป็นแผนเตรียมความพร้อมในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไม่ให้เกิดซ้ำในอนาคต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- Anderson James E. (1994). Public Policymaking : An Introduction. USA: Houghton Mifflin.
- Animal Production and Health Division (AGA) FAO. (2020, 19 March 2020). ASF situation in Asia update. Retrieved from http://www.fao.org/ag/againfo/programmes/en/empres/ASF/situation_update.html
- Arias, M., Jurado, C., Gallardo, C., Fernández-Pinero, J., & Sánchez-Vizcaíno, J. (2018). Gaps in African swine fever: Analysis and priorities. *Transboundary and emerging diseases*, 65, 235-247.
- Bellini, S., Rutili, D., & Guberti, V. (2016). Preventive measures aimed at minimizing the risk of African swine fever virus spread in pig farming systems. *Acta Veterinaria Scandinavica*, 58(1), 1-10.
- Edwards, G. C. I. (1980). *Implementing Public Policy*. Washington, D.C.: Congressional Quarterly Press.
- Guinat, C., Vergne, T., Jurado-Diaz, C., Sánchez-Vizcaíno, J., Dixon, L., & Pfeiffer, D. (2017). Effectiveness and practicality of control strategies for African swine fever: what do we really know? *The Veterinary Record*, 180(4), 97.
- Pressman, J. L. a. W., A. B., (1973). *Implementation. How Great Expectations in Washington Are Dashed in Oakland*. Berkeley. CA and London: University of California Press.
- United Nations Office for Disaster Risk Reduction: UNISDR. (2009). 2009 UNISDR terminology on disaster risk reduction.
- Wang, T., Sun, Y., & Qiu, H.-J. (2018). African swine fever: an unprecedented disaster and challenge to China. *Infectious diseases of poverty*, 7(1), 111.
- World Organisation for Animal Health (OIE). (2018, October 2018). African Swine Fever. Retrieved from <https://www.oie.int/en/animal-health-in-the-world/animal-diseases/african-swine-fever/>
- World Organisation for Animal Health (OIE). (2020). Global situation of African swine fever; Updated 18 June 2020. Retrieved from

https://www.oie.int/fileadmin/Home/eng/Animal_Health_in_the_World/docs/pdf/Disease_cards/ASF/Report_47_Global_situation_ASF.pdf

- Yoo, D., Kim, H., Lee, J. Y., & Yoo, H. S. (2020). African swine fever: Etiology, epidemiological status in Korea, and perspective on control. *Journal of Veterinary Science*, 21(2).
- เทิดศักดิ์ ญาโน และคณะ. (2556). กรณีศึกษาการระบาดของโรคปากและเท้าเปื่อย ในเขตจังหวัด เชียงใหม่และลำพูนช่วงปี 2550-2554. *วารสารเชียงใหม่สัตวแพทยสาร*, 11(3), 277-287.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2557). หนังสือคำศัพท์ด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัย พิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 1 ed.). กรุงเทพฯ.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2559a). การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2559b). การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP).
- กระทรวงการคลัง. (2556). ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.2556. Retrieved from <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER3/DRAWER098/GENERAL/DATA000/0/00000266.PDF>
- กลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์. (2563). รายงานการเกิดโรคระบาดในสุกรจาก ฐานข้อมูลการเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ (e-Smart Surveillance) ของกรมปศุสัตว์ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2558 – 2563. กรมปศุสัตว์.
- กลุ่มระบาดวิทยาทางสัตวแพทย์ สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์. (2561). การ วิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรในประเทศไทย. กรมปศุสัตว์.
- กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2562). รายงานสถิติการเดินทางเข้า-ออกจุด ผ่านแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ประจำปีงบประมาณ 2562. Retrieved from <http://www.fad.moi.go.th/images/ngancedkumpha/meena63/satititpandean.pdf>
- กิติภัทท สุจิต และคณะ. (2552). การสอบสวนการระบาดของโรคคอตีบหวัดในพื้นที่ทางไกล จังหวัด เชียงราย พ.ศ. 2552. กรมปศุสัตว์. Retrieved from <http://dcontrol.dld.go.th/images/stories/research/swinefever2009.pdf>
- จังหวัดสุรินทร์. (2563). คำสั่งจังหวัดสุรินทร์ ที่ 994/2563 เรื่อง การระงับการใช้ช่องทางทางการเข้า - ออก

ของคน ยานพาหนะ และสิ่งของ ณ จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ (เพิ่มเติม).

- จุมพล หนีมพานิช. (2554). การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ : มุมมองในทัศนะทางรัฐศาสตร์ การเมือง และรัฐประศาสนศาสตร์ การบริหาร และกรณีศึกษาของไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐชน วงษ์ขำ. (2560). ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ : กรณีศึกษากองทุนที่ได้รับการพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชน ในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณัฐวุฒิ จิระ และกฤษติน ทองศรีม่วง. (2563). ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการป้องกันโรคโควิด-19 แอฟริกาในสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว. กรมปศุสัตว์.
- ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ กรมปศุสัตว์. (2562). รายงานการตรวจยึดผลิตภัณฑ์สุกรจากผู้เดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย ผ่านจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์.
- ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ กรมปศุสัตว์. (2563). รายงานมูลค่าสินค้าปศุสัตว์ส่งออกนอกราชอาณาจักรไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2562 – 30 กันยายน 2563).
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2539). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ: ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธันภัทร โคตรสิงห์. (2556). การนำนโยบายลดชุมชนไปปฏิบัติ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม). คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธีรชธาวัลย์ โทบันลือภพ, เกียรติชัย อุ่ณากาศ และเทิดศักดิ์ ญาโน. (2557). ข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน และข้อจำกัดของการเข้าสู่ฟาร์มมาตรฐานของ. เกษตรกรรายย่อยผู้เลี้ยงสุกร ในจังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่สัตว์แพทยสาร, 12(1), 5-17.
- ปพิชญา เดิมหล่ม และสุภาวดี ปิระเต. (2562). ระบาดวิทยาและการป้องกันโรคโควิด-19 แอฟริกาในสุกร. วารสารสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น., 9(2), 107-115.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2550). ทฤษฎีองค์การสาธารณะ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณดี สุทธินรากร. (2556). การวิจัยเชิงคุณภาพ: การวิจัยกระบวนการทางเลือก (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยามปริทรรศน์ จำกัด.
- ศุภชัย ยาวะประภาช. (2556). การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์. (2563). ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และปศุสัตว์ รายเดือน ปี 2563 เดือนมีนาคม 2563. Retrieved from

<http://ict.dld.go.th/webnew/index.php/th/service-ict/report/340-report-thailand-livestock/reportservey2563/1460-2563-month>

สมบัติ ธารงธัญวงศ์. (2540). นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์. (2562). คำสั่งจังหวัดสุรินทร์ ที่ 1340/2562 เรื่อง จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังและควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (War room). กรมปศุสัตว์.

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์. (2562b). ประกาศจังหวัดสุรินทร์ เรื่อง กำหนดเขตเฝ้าระวังโรคระบาดชนิดโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในสัตว์หรือซากสัตว์ชนิดสุกรหรือหมูป่า. กรมปศุสัตว์.

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์. (2563). รายงานการประชุมการยกระดับมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ครั้งที่ 1 ประจำปีงบประมาณ 2564. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์. กรมปศุสัตว์.

สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์. (2562). แผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (Contingency plan) และแนวทางเวชปฏิบัติของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (Clinical Practice Guideline) (พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์. (2563). ฟาร์มที่มีระบบป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม ปีงบประมาณ 2563. Retrieved from <http://dcontrol.dld.go.th/webnew/index.php/th/news-menu/2018-07-04-04-12-47/gfm/3246-gfm2020>

สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2562, 29 พฤศจิกายน 2562). สรุปผลการประชุมคณะกรรมการอำนวยการป้องกัน ควบคุมและกำจัดโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรแห่งชาติ. Retrieved from <http://www.ppb.moi.go.th/midev10/content-in.php?catalogy=news&id=1952&flag=0>

สุทธิชาติ เมืองปาน. (2558). การนํานโยบายคนไทยไร้พุงไปสู่การปฏิบัติ: กรณีศึกษาอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการระบบสุขภาพ)). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,

สุพรรณณี ทรัพย์ทวีสิน. (2560). การนํานโยบายการจัดการขยะมูลฝอยไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่: กรณีศึกษา ในพื้นที่เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ). คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุภางค์ จันทวานิช. (2549). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ (ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์

แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หัตถ์ พิมพ์สระเกษ. (2555). การนำนโยบายป้องกันและควบคุมไข้หวัดนกไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย,

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปฏิบัติงาน

เรื่อง การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ กรณีศึกษา สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ (The implementation of African Swine Fever surveillance and preventive policy: A Case study in Surin provincial livestock office)

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการทำสารนิพนธ์ ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง “การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ กรณีศึกษาสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์” โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่ออธิบายการนำนโยบายไปปฏิบัติของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ ในด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผล ค้นหาปัญหาอุปสรรค และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ

ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ทั้งนี้ข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ชื่อ-นามสกุล และตำแหน่งงาน ทางผู้วิจัยจะทำการปกปิดไม่เปิดเผยต่อสาธารณะและในรายงานสารนิพนธ์

ทางผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี ไว้ ณ โอกาสนี้

.....
(นายสมทัศน์ อย่างสุข)

นิสิตหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ชื่อ-นามสกุล .....

ตำแหน่งงาน..... สังกัด/หน่วยงาน.....

ส่วนที่ 2 การนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ

2.1) หน่วยงานของท่านเกี่ยวข้องกับนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรอย่างไร

2.2) ท่านนำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติอย่างไร

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ

3.1) นโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร ตั้งแต่แรกเริ่มถึงปัจจุบัน มีความชัดเจนหรือไม่ อย่างไร

3.2) หน่วยงานของท่านมีโครงสร้างการดำเนินงานในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรอย่างไร

3.3) หน่วยงานของท่านมีมาตรฐานหรือแผนในการปฏิบัติงานในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร อย่างไร

3.4) หน่วยงานของท่านมีการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร อย่างไร

3.5) หน่วยงานของท่านมีการบริหารจัดการด้านบุคลากรที่นำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ อย่างไร

3.6) หน่วยงานของท่านมีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรอย่างไร

3.7) หน่วยงานของท่านมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรหรือไม่ อย่างไร

3.8) สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการนำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ หรือไม่ อย่างไร

3.9) หน่วยงานของท่านมีการติดตามประเมินผลการนำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร

3.10) ท่านเห็นว่าปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกา ในสุกรไปปฏิบัติ และปัจจัยนั้นมีผลอย่างไร

ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4.1) ในการนำนโยบายการเฝ้าระวังและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกรไปปฏิบัติ ท่านประสบปัญหา อุปสรรค หรือ ข้อขัดข้องหรือไม่ อย่างไร

4.2) ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค หรือข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นอย่างไร

—จบการสัมภาษณ์—

คำสั่งที่สุด
ที่ นร ๐๔๐๓(กน)/ ๑๐๑๔๑

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการป้องกัน ควบคุมและกำจัดโรคโควิด-๑๙ ในสุกรแห่งชาติ

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๐๖๑๐.๐๗/๕๑๓๙ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๐๒/๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการ
ป้องกัน ควบคุมและกำจัดโรคโควิด-๑๙ ในสุกรแห่งชาติ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒

ตามหนังสือที่อ้างถึง กราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการ
อำนวยการป้องกัน ควบคุมและกำจัดโรคโควิด-๑๙ ในสุกรแห่งชาติ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว มีบัญชา
เห็นชอบและลงนามในคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย
โดยมอบหมายรองนายกรัฐมนตรี (นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์) เป็นประธานกรรมการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ ได้เรียนรองนายกรัฐมนตรี (นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์)
ทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวปราณี ศรีประเสริฐ)

รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

กองงานนายกรัฐมนตรี
โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๔๔๑๐
โทรสาร ๐ ๒๒๘๘ ๔๐๐๐ ต่อ ๔๙๙๐

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ ๓๐๒ / ๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการป้องกัน ควบคุมและกำจัดโรคโควิด-๑๙ในสุกรแห่งชาติ

เพื่อให้ประเทศไทยมีการเตรียมความพร้อม และสามารถดำเนินการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขสถานการณ์โรคโควิด-๑๙ในสุกร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ลดความเสียหายทางเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมเลี้ยงสุกรและภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการป้องกัน ควบคุมและกำจัดโรคโควิด-๑๙ในสุกรแห่งชาติ โดยมีองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย	ประธานกรรมการ
๑.๒	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	รองประธานกรรมการ
๑.๓	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	รองประธานกรรมการ
๑.๔	เลขาธิการนายกรัฐมนตรี	กรรมการ
๑.๕	ปลัดกระทรวงกลาโหม	กรรมการ
๑.๖	ปลัดกระทรวงการคลัง	กรรมการ
๑.๗	ปลัดกระทรวงคมนาคม	กรรมการ
๑.๘	ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	กรรมการ
๑.๙	ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
๑.๑๐	ปลัดกระทรวงพาณิชย์	กรรมการ
๑.๑๑	ปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๑.๑๒	ปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
๑.๑๓	ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ	กรรมการ
๑.๑๔	อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์	กรรมการ
๑.๑๕	อธิบดีกรมศุลกากร	กรรมการ
๑.๑๖	อธิบดีกรมการขนส่งทางบก	กรรมการ
๑.๑๗	อธิบดีกรมการปกครอง	กรรมการ
๑.๑๘	อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	กรรมการ
๑.๑๙	อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กรรมการ
๑.๒๐	ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร	กรรมการ
๑.๒๑	นายกสัตวแพทยสภา	กรรมการ

/๑.๒๒ นายกสัตวแพทย...

- ๒ -

๑.๒๒ นายกลีตวแพทย์สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	กรรมการ
๑.๒๓ นายกสมาคมสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มสุกรไทย	กรรมการ
๑.๒๔ นายกสมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ	กรรมการ
๑.๒๕ นายกสมาคมผู้ผลิตและแปรรูปสุกรเพื่อการส่งออก	กรรมการ
๑.๒๖ ศาสตราจารย์ รุ่งโรจน์ ธนาวงษ์นุเวช	กรรมการ
๑.๒๗ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการและ
	เลขานุการ
๑.๒๘ อธิบดีกรมปศุสัตว์	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

๒. หน้าที่และอำนาจ

๒.๑ กำหนดนโยบายและแผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ระดับชาติ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม ป้องกัน ควบคุม และแก้ไขสถานการณ์การระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร และกำกับดูแลให้บรรลุวัตถุประสงค์ รวมทั้งกำหนดมาตรการช่วยเหลือผู้เดือดร้อนและผู้ที่ได้รับผลกระทบ

๒.๒ อำนาจการจัดระบบการประสานงาน และสนับสนุนกลไกการเตรียมความพร้อม ตามแผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ บูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการกำกับและติดตามผลการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามแผน

๒.๔ แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน หรือบุคคล เพื่อช่วยปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็น และเหมาะสม

๒.๕ ปฏิบัติงานและดำเนินการอื่นตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

สำหรับการเบิกจ่ายเบี้ยประชุมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือบุคคลที่แต่งตั้งตามคำสั่งนี้ ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุม พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือตามระเบียบของทางราชการ โดยให้เบิกจ่ายจากงบประมาณของกรมปศุสัตว์

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

คำสั่งจังหวัดสุรินทร์

ที่ ๑๓๕/ ๒๕๖๒

เรื่อง จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังและควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (War room)

ด้วยมีรายงานการเกิดโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African swine fever) ในสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างต่อเนื่องและยังไม่สามารถควบคุมได้ ต่อมา มีรายงานการเกิดโรคในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและราชอาณาจักรกัมพูชาทำให้ประเทศไทยมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดการระบาดของโรคดังกล่าว เนื่องจากมีการเคลื่อนย้ายสุกรและซากสุกรภายในภูมิภาค รวมถึงมีโอกาสที่เชื้อจะปนเปื้อนกับคนและอาหารที่เป็นผลิตภัณฑ์จากสุกรที่ไม่ผ่านการปรุงสุกเพื่อการบริโภค โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรเป็นโรคระบาดสัตว์ที่เกิดจากเชื้อไวรัสที่ไม่ก่อให้เกิดโรคในคนและสัตว์ชนิดอื่น เกิดโรคได้เฉพาะในสุกรเท่านั้น โดยเป็นโรคที่มีความรุนแรงและก่อให้เกิดความสูญเสียต่อสุกรทุกกลุ่มอายุ ยังไม่มีวัคซีนในการป้องกันและยาในการรักษาโรค หากมีการระบาดเกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงทางด้านอาหารเป็นอย่างมาก

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรได้อย่างมีประสิทธิภาพและบูรณาการประสานงานภายใต้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จังหวัดสุรินทร์ จึงได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังและควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (War room) ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการ ดังนี้

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์	ประธานกรรมการ
(๒) รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ ที่กำกับดูแลสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์	รองประธานกรรมการ
(๓) ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๒๕	กรรมการ
(๔) ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
(๕) ปลัดจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
(๖) หัวหน้าสำนักงานจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
(๗) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
(๘) เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
(๙) หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
(๑๐) ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
(๑๑) หัวหน้าด่านกักกันสัตว์สุรินทร์	กรรมการ
(๑๒) ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง	กรรมการ
(๑๓) ท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ

/ (๑๔) พาณิษฐ์...

(๒)

(๑๔) พาณิชย์จังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
(๑๕) ประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
(๑๖) ขนส่งจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
(๑๗) ศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
(๑๘) นายด่านศุลกากรช่องจอม	กรรมการ
(๑๙) ผู้กำกับการตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
(๒๐) หัวหน้าหน่วยประสานงานประจำพื้นที่ ๒ สำนักงานประสานงานชายแดนไทย-กัมพูชา	กรรมการ
(๒๑) นายอำเภอทุกอำเภอ	กรรมการ
(๒๒) ประธานหอการค้าจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
(๒๓) ปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์	กรรมการและ เลขานุการ
(๒๔) หัวหน้ากลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(๒๕) หัวหน้ากลุ่มคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

(๑) กำหนดนโยบายและดำเนินการตามแผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (Contingency plan) และแนวทางเวชปฏิบัติของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (Clinical Practice Guideline) ของกรมปศุสัตว์

(๒) เตรียมความพร้อมด้านข้อมูลพื้นฐาน บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรและปัจจัยต่าง ๆ เพื่อรับมือกรณีเกิดการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรภายในจังหวัด

(๓) กรณีที่มีการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ให้กำกับดูแลและติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนเตรียมความพร้อม ฯ เพื่อป้องกันไม่ให้โรคแพร่กระจายไปยังพื้นที่อื่นและควบคุมโรคได้อย่างรวดเร็ว

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายประภัสสร มาลากาญจน์)
ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

ประกาศจังหวัดสุรินทร์

เรื่อง กำหนดเขตเฝ้าระวังโรคระบาดชนิดโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African swine fever)
ในสัตว์หรือซากสัตว์ชนิด สุกร หรือหมูป่า

ตามที่องค์การสุขภาพสัตว์โลก (World Organization for Animal Health หรือ OIE) ได้รับรายงานการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African swine fever) ในระหว่างเดือนมกราคม ๒๕๖๑ - เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ทั้งหมด ๑๘ ประเทศ โดยพบการระบาดในทวีปเอเชีย ๔ ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐมองโกเลีย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและราชอาณาจักรกัมพูชา โดยเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ พบการระบาดของโรคดังกล่าวที่จังหวัดทางตอนเหนือของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของราชอาณาจักรกัมพูชา และมีโอกาสสูงที่การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรไทยผ่านประเทศเพื่อนบ้านตามแนวชายแดน และผลการประเมินความเสี่ยงเชิงพื้นที่โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรของกรมปศุสัตว์ พบว่าจังหวัดสุรินทร์เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงมากต่อการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร อาจก่อให้เกิดการแพร่ระบาดในวงกว้างของประเทศและก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อเศรษฐกิจโดยรวมและความมั่นคงทางอาหารของประเทศได้ นั้น

ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและเตรียมความพร้อมรับมือโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ท้องที่ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ทุกอำเภอในจังหวัดสุรินทร์ เป็นเขตเฝ้าระวังโรคระบาดชนิดโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African swine fever) ในสัตว์หรือซากสัตว์ชนิด สุกร หรือหมูป่า

ข้อ ๒ ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากตามข้อ ๑ เข้า ออก ผ่าน หรือภายในเขตเฝ้าระวังโรคระบาด เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบประจำเขตนั้นทุกครั้งที่มีการเคลื่อนย้าย ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายประภัสสร มาลากาญจน์)
ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายสมทัศน์ อย่างสุข
วัน เดือน ปี เกิด	3 ธันวาคม 2530
สถานที่เกิด	จังหวัดสุรินทร์
วุฒิการศึกษา	สัตวแพทยศาสตรบัณฑิต คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	3 หมู่ 3 ตำบลพุงกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY